

NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Dobrodošla pomoč potrebnim

70 let Slovenskega dobrodelnega društva

Foto Matevž Čotar

Gabrovec o srečanju Cerar-Fedriga Pri slovenski stranki vemo, kaj hočemo

“Prvo srečanje med novoizvoljenim predsednikom FJK Massimilianom Fedrigo in prav tako novim slovenskim zunanjim ministrom Mirom Cerarjem je potrdilo, da so odnosi med Deželo FJK in Slovenijo dobri na najvišji ravni. Posebej je razveseljujoče dejstvo, da sta bili slovenska in italijanska manjšina v ospredju pogovorov izpostavljeni kot pozitiven element povezovanja in utrjevanja odnosov. Kar zadeva Slovence v Italiji, je bilo jasno in celovito izpostavljeno najbolj pereče vprašanje, se pravi zagotovitev osnovne zastopanosti naših predstavnikov v zakonodajnih telesih na državni in deželni ravni.

/ str. 16

70-letnica SDD Ne le materialna podpora

V petek, 18. januarja, je v dvorani Zdržne kraške banke na Opčinah potekal zadnji iz niza dogodkov ob 70. obletnici ustanovitve Slovenskega dobrodelnega društva, ki je bilo ustanovljeno 14. aprila 1948 kot prostovoljno združenje z namenom, da bi nudili podporo pripadnikom slovenske narodne skupnosti v Italiji, predvsem šolskim otrokom, študentom in družinam v stiski. Potek prireditve sta zasnovali najmlajši članci odbora Slovenskega dobrodelnega društva, Veronika Gerdol in Matejka Gruđen, ki jima je uspelo k sodelovanju privabiti veliko mladih.

/ str. 11

Srečanje Cerar-Fedriga O slovenski narodni skupnosti

Na povabilo zunanjega ministra Mira Cerarja je bil v sredo, 16. t. m., na obisku v Sloveniji predsednik deželne odbora Furlanije Julijske krajine Massimiliano Fedriga. S slovenskim zunanjim ministrom Cerarjem sta razpravljala o aktualnih vprašanjih slovenske narodne skupnosti v Italiji, vključno z dolgoročno ureditvijo zastopstva v italijanskem parlamentu in deželnem svetu FJK, je poročala STA.

/ str. 2

Srečujemo se tudi na spletu!

Obiščite nas na našem spletnem portalu

www.noviglas.eu

in na družbenih omrežjih

POGOVOR Kard. Pietro Parolin Velike sanje potrebujejo Boga

Kardinal Pietro Parolin, vatikanski državni tajnik, je bil 12. julija 2018, na praznik zavetnikov naše dežele sv. Mohorja in Fortunata, v Ogleju, kjer je imel *lectio magistralis* o naših krajih in stoletnici prve svetovne vojne; nato je daroval slovesno večjezično bogoslužje v oglejski baziliki. Prav tistega dne nama je z odgovornim urednikom tednika Voce Isontina Maurrom Ungarom uspelo v družbi z goriškim nadškofom Carlom Robertom Mario Redaellijem na samem se pogovarjati “z drugim človekom Cerkeve, ali, kot ga imenujejo v laičnih kro-

gih, z vatikanskim zunanjim ministrom” slabe pol ure. Kard. Parolin je v predavanju v dvorani Sala romana v Ogleju in še bolj v pogovoru z nami pokazal veliko zanimanje za našo stvarnost in tudi izjemno poznavanje. Pozna tudi slovensko stvarnost vernikov v Italiji, kolegi Mauru Ungaru in meni je z zanimanjem prisluhnil o uspehih in težavah naših tednikov, vprašal naju je, kako nam uspeva v teh kriznih časih, pazljivo je poslušal, ko sem mu sam pripovedoval, da smo sicer res “manjšina v manjšini, a vedno del Cerkve”, da smo res majhna stvarnost, a zato nič manj pomembna. Ungara in mene je nagovoril, naj prideva v Rim in naj naše izkušnje deliva z drugimi tiskanimi mediji, ki so danes v težavah, predvsem pa nama je pod zvonikom oglejske bazilike obljubil, da se bo za nas zanimal, za nas in naše naročnice in naročnike molil. Vžil nama je tudi pogum, ko nama je rekel, da se mu zdi zelo lepo, da vztrajamo in ostajamo zvesti Cerkvi, kajti “v malem ostati zvest je veliko”.

Po končani slovesnosti v Ogleju sva s kolegom Maurrom govorila o tem, da bi bilo lepo, če bi nama dal, tedniku Voce Isontina in tedniku Novi glas, intervju, a sva tudi enoglasno ugotavljala, da je “svet velik, kardinal Parolin pa vodi pogovore s svetovnimi politiki, sam Bog ve, koliko prošenj ima za intervjuje”. In še in še sva naštevale.

/ str. 5

POGOVOR Tone Rode S skupnimi močmi

Direktor največjega slovenskega katoliškega časopisa Družina Tone Rode, ki smo ga pri nas že spoznali, tudi kot pesnika, je v uvodniku, ki ga je namenil mesecu verskega tiska oziroma katoliških medijev, napovedal, da se bo Družina konec meseca posodobila, s temi besedami: “Ob koncu januarja bo naš tednik izšel v vsebinsko ter oblikovno prenovljeni podobi”.

/ str. 3

KOT PTICE
PREŠERNO
GLASBENO
POPOTOVANJE
OD MORJA
DO GORA

svet slovenskih organizacij

OSREDNJA PROSLAVA
SLOVENCEV V ITALIJI
OB SLOVENSKEM
KULTURNEM PRAZNIKU

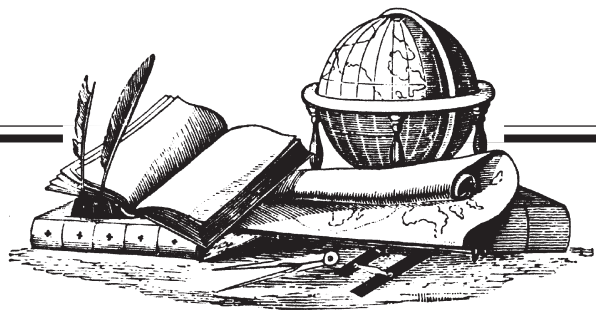
Cerkev sv. Frančiška v Čedadu
Nedelja, 10. februarja 2019, ob 17. uri

Slavnostni govor: Margherita Trusgnach

Kulturni program:

EMIL KOMEL

GLASBENA MATICA

ŠPETER 31. nagrada Dušana Črneteta

Zaslužni prejemnik je Giorgio Banchig

Ne 22. decembra lani je bila v Špetru slovesna podelitev Črnetove nagrade, ki se je sami nismo mogli udeležiti, a tokrat vseeno poglobljeno pišemo o njej. Jur Ruttar je poskrbel za glasbeno točko, svečanost pa je povezoval prof. Tomaž Simčič, ki je tudi prebral tekst Saše Martelanca o Črnetovi nagradi, medtem ko je Ivo Jevnikar spregovoril o nagrajencu Giorgiu Bankiču, Riccardo Ruttar pa je spregovoril v imenu sodelavcev Georgija Banchiga. Nečakinja Dušana Črneteta Ana Marija Prijatelj je izročila Giorgiu Banchigu diplomu, nagrado in knjigo Zvestoba vrednotam. Fotografije nam je prijazno poslala Veronica Galli, za kar se ji toplo zahvaljujemo.

Ured.

Nagovor Iva Jevnikarja

Na diplomu, ki jo bomo potem izročili današnjemu nagrajencu, bi moralo biti besedilo, ki ga je sestavil danes žal odsotni član komisije za Nagrado Dušana Črneteta Saša Martelanc, a smo ga zaradi majhnosti diplome malo skrajšali, ga pa zdaj v celoti preberem:

Knjižnica Dušana Črneteta v Trstu si šteje v čast, da 31. Črnetovo nagrado prejme GIORGIO BANCHIG, ki z ljubeznijo in strokovnostjo raziskuje zgodovino in kulturo Benečije, s tehtnimi publikacijami informira domače ljudi in sosede, kot dolgoletni urednik časopisa DOM spremlja življenje svoje ožje domovine in jo ob slovenski zavesti in krščanski tradiciji povezuje z utripanjem širokega sveta.

Giorgia vam ni treba predstavljati, pa je vendar ob taki slovesnosti potrebno, da vsaj kratko obnovi-

mo še danes slišali, pri radijski oddaji Nediški zvon in drugih medijskih pobudah. Bil je pobudnik ustanovitve založniške zadrge Most leta 1998, leta 1999 pa biltena v italijanščini Slovit, ki informira oblasti in večinske prebivalce dobre volje o uspehih, težavah in željah naše narodne skupnosti od Milj do Bele Peči. Lani je bil izvoljen za člana državne sveta Časnikarske zbornice v Rimu.

Foto Veronica Galli

Na kulturnem in družbenem področju je dal leta 1996 pobudo za ustanovitev združenja Evgen Blankin kot krovne kulturne organizacije katoliških Slovencev v videmski pokrajini. Od začetka je njen predsednik.

Od leta 1996 do aprila 2015 je bil v deželnem vodstvu Sveta slovenskih organizacij podpredsednik, odgovoren za videmsko pokrajino. Bil je torej dejavno udeležen

življenje duhovnika Pashala Gujona, križev pot Beneških Slovencev (Eloi Eloi, lema sabahatani). Posebno knjigo je posvetil jezuitu iz Benečije: Padre Antonio Banchig, gesuita di frontiera. In tu je še obsežna študija o plebiscitu in priključitvi Benečije in Režije kraljevini Italiji leta 1866: Ob zvoku remonike (2016).

Nagrada Dušana Črneteta ni prva nagrada, ki jo prejme Giorgio Banchig. Na 45. srečanju Slovencev videmske pokrajine in Posočja v Kobridu je leta 2015 prejel Gujonovo nagrado za zasluge pri ohranjanju slovenskega jezika in kulture. Aprila 2016 mu je slovenski predsednik Borut Pahor podelil medaljo za zasluge z obrazložitvijo: za prizadevanje delo za ohranitev slovenskega jezika, kulture in zavesti. Jeseni istega leta je ob robu študijskih dnevo Draga 2016 prejel Peterlinovo nagrado. Morda sem še kako priznanje pozabil. Vsekakor, dragi Giorgio, naj ti bo 31. Nagrada Dušana Črneteta priznanje za opravljen delo, a tudi spodbuda za še nove podvige v korist naše skupnosti!

Govor Saše Martelanca

Spoštovani, ko smo se z veseljem pripravljali na tale večer, nam je spomin poletel v preteklost, ko se je lepa in dolga zgodba Črnetovih nagrad šele začela. Bilo je na začetku pomladi leta 1976 in v zgodnjih večernih urah se je veliko ljudi zbralo v Peterlinovi dvorani v Trstu. Prišli so, da počastijo spomin rajnega Dušana Črneteta, prav tako pa tudi zato, da zaploskajo prvega nagrajencu na samem začetku pobude, ki se je razvila v dolgoletno tradicijo. Prvič je bila Črnetova nagrada podeljena uglednemu časopisu iz vaše srede, listu DOM. In osebe, ki so to priznanje prevzele, so bile nič manj kot vaši (in pravzaprav tudi naši) duhovniki, ki so ob časopisu DOM gradili krščansko misel in slovensko zavest, in seveda ljubezen do domačih krajev in beneških ljudi, katerih mnogi so se morali zaradi življenjskih nujnosti preseliti v tuje kraje. Tisti nepozabni, zares častiti duhovniki so bili pre Mario Lavrenčič, župnik Emil Cencič in njun duhovni sobrat Valentin Birtič. Prisotne so bile tudi vse štiri Črnetove sestre, dve sta prišli celo iz Amerike. Bil je zelo lep večer, in drago nam je, da je simbolično povezan z nočnejšim, saj spet prihaja v ospredje časopis DOM, tokrat v osebi nočnejšega nagrajenca, spoštovanega in draga Georgija Bankiča; ponovno ga iskreno pozdravljamo, tudi v tem nadaljevalnem delu večera, ko bo glavna misel – vsaj na kratko – posvečena človeku, po katerem se nagrada imenuje.

/str. 8

S 1. strani

O slovenski narodni ...

Slovenija ceni pozornost, ki jo deželna vlada in predsednik Fedriga namenjata slovenski narodni skupnosti, je poudaril Cerar, ki se je zavzel za okrepitev aktivnosti za vrnitev Narodnega doma v Trstu slovenski narodni skupnosti, kar predstavlja pomemben simboli korak v slovensko-italijanskih odnosih, so sporočili z ministrstva za zunanje zadeve.

Fedriga in Cerar, ki je so-govornika sprejel na gradu Strmol, sta izrazila zadovoljstvo z doseženim sodelovanjem med Slovenijo in FJK ter potrdila interes za nadaljevanje rednega dialoga. Dogovorila sta se za organizacijo naslednjega zasedanja skupnega odbora Slovenija - FJK v prihodnjih mesecih v Sloveniji.

Izpostavila sta tudi pozitivne težnje na gospodarskem področju in v programih čezmejnega sodelovanja. Kot so spo-

ročili z MZZ, je bilo izraženo zadovoljstvo, da je v okviru projekta Crossmoby, ki razvija trajnostno mobilnost na čezme-

Massimiliano Fedriga in predsednik Borut Pahor

nem območju, ponovno vzpostavljena železniška povezava med Ljubljano in Trstom.

Strinjala sta se tudi s pomenom

krepitev sodelovanja na področju znanosti. Slovenija je podprla kandidacijo Trsta za Evropsko prestolnico znanosti. Minister Cerar je dejal, da bo Euroscience Open Forum (Esof), ki bo julija 2020 potekal v Trstu, dobra priložnost za predstavitev slovenske znanosti in krepitev

povezovanja med institucijami. V sklopu Esof bo potekal tudi 5. Slovensko-italijanski dan znanosti. Cerar in Fedriga sta izmenjala tudi stališča o migracijah, še posebej o aktualnih dogajanjih na zahodni balkanski poti. Zunanji minister je pri tem izpostavil, da slovenska policija izvaja učinkovit nadzor nad zunanjo schengensko mejo, dobro poteka tudi sodelovanje med slovensko in italijansko policijo. Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je pred srečanjem Fedrige s Cerarjem sprejel predsednika avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine Massimiliana Fedriga, srečanje Fedrige s predsednikom

Pahorjem in zunanjim ministrom Cerarjem je spremljal tudi generalni konzul Republike Slovenije v Trstu Vojko Volk.

Po mnenju deželne odbornice za šolstvo Alessie Rosolen bi morali na gorskem območju Kanalske in Železne doline v prihodnje postaviti na jezike in mednarodnost, šport in naravo. Rosolenova se je 14. januarja mudila v Kanalski dolini, da bi obiskala šolska poslopja na Tablji, v Ukvah, na Trbižu in na Centralnem Trbižu. Še posebej je lahko ugotovila, kako se otroci v okviru Večstopenjskega zavoda Trbiž učijo jezikov. Obiska so se udeležili tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj, deželni svetnik Igor Gabrovec ter podpredsednik deželnega sveta Stefano Mazzolini. Rosolenova je spomnila, kako sta v okviru deželnega proračuna za leto 2019 deželni odbor in deželni svet Furlanije Julijske krajine z amandmajem odobrila financiranje, da bi zagotovila nadaljevanje in širitev poskusnega večjezičnega pouka.

Povejmo na glas

Temelj zdrave družbe je humanost

Nedavno so bili objavljeni podatki, koliko sredstev namenja naša Dežela socialnemu skrbstvu. Lahko, da ni več kot toliko znano, ampak teh sredstev sploh ni malo, zato bi bili krivični, ko bi zdajšnji in prejšnji politiki kar takole počez očitali, da za ljudi z majhnimi in premajhnimi dohodki nima posluha. Nekaj več kot 350 milijonov evrov je v tem smislu namenjenih prebivalcem na ekonomskem obrobju, če lahko tako rečemo, in zanimivo je preleteti kategorije, katerim je namenjena pomoč. Problemi družine in mladostnih so deležni 74 milijonov evrov, skrb za prizadete ima na voljo 91 milijonov, zdravljene različnih odvisnosti terja 230 milijonov evrov - odvisnosti torej zahtevajo od družbe res zelo veliko - starejšim je namenjenih 75 milijonov, priseljencem 33 milijonov ter revnim, starejšim v večjih tiskah in osebam brez strehe nad glavo 59 milijonov evrov. Vsekakor bi bilo socialno skrbstvo lahko deležno še višjih prispevkov, če pomislimo, kako je prav podpora ogroženim družbenim skupinam verjetno nekaj najlepšega in najpomembnejšega, kar je mogoče storiti. Nemara se tega pomena niti dovolj ne zavedamo, namreč da premnogokrat podcenjujemo tisto, čemur pravimo humanost, torej občutek za sočloveka, še posebno za tistega in tiste v stiski. Upamo si trditi, da je najtrdnjši temelj vsake družbe prav humanost, ko srečnejši ne pozabi na nesrečne ali kakor koli prikrajšane, ko se bolj ali manj premožna večina zaveda, da ni lepo pustiti tiste

na robu na cedilu, jim pokazati hrbet, misleč, da takšna brezčutnost nima posledic. Pa ima posledice in še kako, saj se brezčutnost potem zaleze v družbo v celoti in postanejo medsebojni odnosi v vseh slojih, tudi v tistih, ki se ponajšajo z ugodno ali celo zelo ugodno življenjsko ravno, vse slabši in hladnejši, dokler slednjič vsak ne živi le zase in zgolj zase - to se delno že dogaja in nas vse skupaj potiska v osamljenost in odtrganost od drugih, kar je ne nazadnje težko in mučno stanje. Humanost, humanost in še enkrat humanost, brez nje vsi dosežki postanejo votli, votlo postane pehanje le za materialnimi dobrinami, drvenje v prihodnost nima več jasne in tehtne cilja, resnične vrednote, ki bi nas pomirile in nam dale smisel, se vse bolj odmikajo oziroma se mi odmikamo od njih. In v tej luči se o dosežkih socialnega skrbstva gotovo premalo govori, čeprav so častni, pomembna je gospodarska rast ali nerast, pomemben je bruto domači proizvod, pomembna sta izvoz in uvoz, kot da humanosti ne bi cenili ali je sploh ne zaznali. Da sploh ne omenjamo dobrotelčnosti, ki je človečnost v prvi osebi, zajema dolg seznam oseb, skupin in organizacij in bi tudi zaslužila dosti več pozornosti in priznanja. Na koncu velja izpostaviti, da je naša dežela po Tridontinsko-Zgornjem Poadižju druga v državi po višini prispevkov za socialno skrbstvo na prebivalca, kar je izjemno dragocena opredelitev, ki naj se nadaljuje. Nadaljuje in krepi.

Janez Povše

Foto Veronica Galli

mo njegovo življenjsko in zlasti plodno delovno pot. Rodil se je 19. aprila 1947 v Lendarju. Najprej je študiral teologijo v Vidmu in Rimu, kjer je dosegel licenciat na Papeški univerzi Sv. Tomaža. V Rimu in potem v Vidmu je tudi poučeval. A ni mu bilo namenjeno, da bi bil "čedermac" v duhovniški službi, temveč je postal laiški "čedermac" v naši tako preizkušeni, skoraj izkervavli Benečiji kot časnikar, zgodovinar in javni ter kulturni delavec. Leta 1980 je postal poklicni glavni urednik Doma, ki je bil takrat mesečnik, a je pod njegovim vodstvom leta 1983 postal štirinajstdnevnik. To službo je opravljal 30 let, s časopisom pa še naprej sodeluje, kot sodeluje tudi, kot

pri velikih naporih za sprejetje in potem uresničevanje zaščitne zakonodaje in podržavljenje ter širitev dvojezičnega šolstva v Benečiji. Nekaj let je bil predsednik Zavoda za slovensko izobraževanje. Bil je med ustanovitelji Inštituta za slovensko kulturo v Špetru in njegov podpredsednik do leta 2016, ko je bil izvoljen za predsednika. Njegova velika ljubezen je raziskovanje beneške zgodovine in kulture, o čemer redno piše za Dom in druge publikacije. Uredil ali napisal je - v slovenščini in italijanščini - tudi več domoznanstvih, tudi dramskih, zlasti pa zgodovinskih knjig. Naj omenim le najpomembnejše. Tako je v dveh izdajah predstavil dnevnik Anto-

S 1. STRANI Pogovor / Tone Rode

Vse smo dosegli s skupnimi močmi in pomočjo Sv. Duha

“Tako se po skoraj osmih letih posla-
vljam od vloge
uvodničarja. S tem zadnjim za-
pisom želim opogumiti ured-
ništva tednika Družina, prilog
Slovenski čas in Naša družina,
revij, družina. si in aletea. si,
naj še naprej gojijo kakovostno
novinarstvo, ki bo prodorno,
verodostojno, aktualno in rele-
vantno, hkrati pa dostopno,
sproščeno, polno krščanskega
upanja. Prepričan sem, da bo-
ste bralci podprli te napore in
utrdili našo zavezo. Saj je nalo-
ga nujna, nenadomestljiva in
dolgotrajna”.

Že te besede bi bile dovolj, da
bi ga povabili na pogovor, a
vendar bova začela pri njego-
vih začetkih.

**Pred koliko leti ste se
odločili, da pridete iz Argen-
tine, kjer ste rojeni in ste
imeli zaposlitev, z družino v
domovino Slovenijo?**

Dne 27. julija 2009 sva z ženo
Kristino in petimi otroki, v sta-
rostnem razponu od leta in pol
do štirinajst let, prispela v Slo-
venijo in se nastanila v vasi
Križ pri Komendi. Odločitev za
“prehod čez morje” pa je zore-
la že prej. Slovenijo smo redno
obiskovali, bili z njo povezani,
vendar sva s Kristino hotela
svojim otrokom v praksi ohrani-
ti korenine ter živo vez s Slo-
venijo, ki so jo naši starši mo-
rali nehoti in na silo zapustiti
po drugi vojni.

V tistih letih je bilo kar nekaj
ponudb za delo pri vodenju ra-
zličnih družb v Sloveniji, ven-
dar se nisem mogel sprijazniti
z nejasnim lastništvom le-teh.
Na svoji karierni poti v Argen-
tini in drugod sem deloval v
firmah z začetno vizijo, pri ka-
terih se je dobro vedelo, kdo je
lastnik. Zato nisem hotel delati
za kakšnega tranzicijskega po-
slovneža, v tej točki svoje ka-
riere pa tudi ne za multinacio-
nalno. Želel sem prispevati k
rasti in razvoju kakšne sloven-
ske družinske firme s potencia-
lom za prodor na svetovne trge
ter sodelovati pri razvoju ino-
vativnega poslovnega modela,
novih tržnih poti in smeje or-
ganizacije. Ko pa so me kontak-
tirali ter me vprašali, ali bi bil
pripravljen kandidirati za me-
sto direktorja Družine d. o. o.
(takrat je potekal razpis, ob na-
povedanem odhodu dr. Janeza
Grila), pa sem takoj začutil, da
bi v tej vlogi lahko storil kaj do-
brega in smiselnega. V življen-
ju sem vedno deloval na ra-
zličnih področjih, karierno kot
vodstveni delavec, vzporedno
kot pesnik, urednik in publi-
cist, vseskozi kot javni delavec
v Cerkvi in slovenski skupnosti
v Argentini. V tem okviru je bi-
lo vodenje Družine enkratna
in neponovljiva priložnost, da
bi v eni vlogi združil te različne
dejavnosti, ki so do takrat po-
tekale po vzporednih tirnicah:
vodenje pomembne slovenske
medijske, založniške in turi-
stične organizacije, služenje
Cerkvi, pisanje, uredniško in
publicistično dejavnost, delo
za duhovno in intelektualno
rast naroda in družbe. Po
daljšem procesu pogovorov
sem bil januarja 2009 izbran,
septembra istega leta pa sem

prevzel delovno mesto, na ka-
terem sem še danes.

**Koliko let ste že direktor ted-
nika Družina in vseh ostalih
izdaj, ki jih je veliko, pravza-
prav vedno več?**

Tu sem že devet let, kmalu de-
set. Družina d. o. o. vključuje
tednik Družina, ob njem pa še
vrsto drugih dejavnosti: sple-
tne medije, revijalni program s
14 revijami, knjižni program s
90 novimi naslovi in 30 ponat-
isi na leto, turistično romarski
urad Trud, 6 knjigarn po vsej
Sloveniji, galerijo, grafične stor-
itve idr.

**Nam lahko naštejete vse iz-
daje, ki jih ima vaša medij-
ska hiša? Morda poveste, s
katerimi ste sami začeli?**

Družina d. o. o. že desetletja
uspešno izdaja revije Mavrica,
Božje okolje, Cerkev danes,
Communio, Beseda med nami,
Jaslice in Cerkevni glasbe-
nik ter skrbi za glasilo Zveze iz-
seljenskih duhovnikov, Naša
luč.

Takoj po prihodu smo zasno-
vali ter tedniku Družina dodali
še mesečni časnik za družbo in
kulturo, Slovenski čas, ki je hi-
tro postal nepogrešljiv in kva-
liten analitični medij za razu-
mevanje okolja, v katerem živi-
mo. Zanj imamo še načrt na-
daljnega razvoja, ki ga terja ta
čas.

Temu projektu je sledila serija
novih revij za različne nišne
ciljne skupine. Za poglobitev
molitvenega življenja smo v
Slovenijo pripeljali mednarod-
no molitveno revijo Magnifi-
cat. Za vse, ki cenijo slovenske
praznične navade in mogoče
manj pogosto zahajajo v cer-
kev, smo zasnovali revijo Praz-
nična. Otrokom smo ob Mavri-
ci ponudili še svetopisemsko
revijo Zgodovina božjega ljud-
stva. Za namenom obuditve slo-
venskega zgodovinskega spo-
mina in zdravega narodnega
ponosa smo razvili magazin
SLO – Časi, Kraji, Ljudje. Ob
spoznanju, da naši najstniki,
pred birmo in po njej nimajo
ustrezne revije, ki bi bila v nji-
hovem jeziku vez s Cerkvijo in
krščanskimi vrednotami, smo
si zamislili revijo #Najst. Z na-
menom, da vstopimo v domo-
ve širšega kroga bralcev, smo
razvili križankarsko revijo Ra-
dovednež, ki v svojih člankih
in igrah nevsiljivo vključuje
pomenbe in duhovne vsebine.
Kompletno je poudariti, da so
se na vse te različne projekte
kupci in naročniki hitro poziti-
vno odzvali in jih finančno
potrdili ter zagotovili njihov
obstoj in nadaljnji razvoj.
V teh letih smo se razvili v knji-
gotrca. Ob prihodu je družba
imela knjigarno na Krekovem
trgu. Z namenom, da gremo
med ljudi, smo pričeli razvoj
novih prodajnih mest oz. pri-
ključitev obstoječih v zavodu
Svetega Stanislava v Šentvidu
pri Ljubljani, v Novem mestu,
Ajdovščini in Postojni ter Mur-
ski Soboti. Te knjigarne morajo
postopoma postati kraji do-
godkov, žarišča za debate in
srečanja. Veliko dogodkov ima-
mo v Ljubljani, ki bi lahko
krožili po vseh teh krajih po
Sloveniji.

Močno smo se lotili tudi digi-
talizacije naših dejavnosti, e-

knjig, razvoja spletnega portala
družina.si in prisotnosti na so-
cialnih omrežjih. Razširili smo
spletno trgovino s knjigami na
področje nabožnih predmetov
in darilnega programa ter usta-
novili slovenski portal za
krščanski življenjski slog, na-
menjen predvsem tem, ki so
bolj daleč od Cerkve, aletea.si.
V vprašanju pa ste izpostavili,
naj povem, s kateri-
mi izdajami “sem
sam začel”. Na to
vprašanje moram
odgovoriti, da z no-
beno. Ničesar ni-
sem “sam začel”,
ker enostavno člo-
vek sam ničesar ne
zmore. Za vse to,
kar smo v teh letih
naredili, je zaslužna
predvsem ekipa pre-
danih, srčnih, spo-
sobnih sodelavcev,
brez katerih ne bi
nič uspelo. Žal tu ne
morem vsakogar
imenovati, ker bi
seznam prevzel
dobršen del tega po-
govora, pa še tako bi
se bal, da bi koga iz-
pustil. Trdno pa
držim, da smo vse to
dosegli s talenti in
garanjem mnogih, s
skupnimi močmi
ter s pomočjo Svete-
ga Duha.

**Spletni portal ale-
tea.si je izjemno
sveža novost, ki
smo ga v našem tedniku že
predstavili. Kako ste prišli na
idejo, da to začnete?**

Mednarodni spletni portal Ale-
tea poznam od samega na-
stanka in vse od začetka me je
“srbelo”, da nekaj takega potre-
buje. To je prvi globalni katoliški
spletni medijski projekt, danes,
po branosti, daleč največji ka-
toliški portal na svetu. Zasno-
van je kot orodje nove evange-
lizacije, s poudarkom na poziti-
vnem, tako da z navdihi iz
življenja kaže na to, kako lepo,
dobro, smiselno in osrečujoče
je živeti, kot nas Kristus uči.
Slovenski prostor – tudi kato-
liški - potrebuje več evropskega
in mednarodnega povezo-
vanja, več pretoka idej, manj za-
piranja vase in svoje lastne pro-
bleme. In vstop v globalno
družino Aletea se je zdel pri-
meren korak v to smer.
Že od začetka izhajanja Aletea
smo vzdrževali stike ter raz-
mišljali o primernem trenutku
za zagon slovenske izdaje. Leta
2017 nam je uspelo priti do do-
govora, hkrati pa je Božja pre-
vidnost poskrbela za ustrezne
ljudi, ki so se s projektom po-
stvetili. In tako je naša izdaja
postala osma izdaja Aletea na
svetu, slovenščina pa edini
majhen jezik, ki se je postavil
ob bok angleščini, španščini in
še petim drugim. Presenetljiva
rast branosti, ki dosegla rekor-
de, ter nagovarjanje čisto nove
skupine bralcev, ki je s tedni-
kom Družina ne bi dosegli, po-
trujeta, da se nismo zmotili.
Prepričan sem, da ima družba
Družina, kot ena izmed večjih
slovenskih medijskih in za-
ložniških hiš, pomembno vlo-
go ne samo v Cerkvi, temveč v

celotni slovenski družbi.
Ne more in ne sme se za-
dovoljiti s sicer pomem-
bno vlogo pastoralnega
orodja, temveč mora ime-
ti ambicijo oznanjevanja
ter prodora v širši sloven-
ski kulturni prostor.

**Nobena skrivnost ni, da
naročnice in naročniki ti-
skanih medijev pripadajo
skupini starejših, kot tudi ni
skrivnost, da vsem tiskanim
medijem, časnikom, upada
število naročnic in naročni-
kov. A mislite, da je samo
splet, internet, tisti, ki
uničuje danes tiskane časo-
pise?**

Tu gre za mešanico izzivov, ni-
kakor ni splet vzrok vseh pro-

blemov. Ko gre za novice, bo
kar držalo, da so brezplačni in-
formacijski viri nadomestili ti-
skane dnevnike. Tu ne vidim
svetle prihodnosti za dnevne
časopise in televizijo. Drugače
pa je s tedniki in mesečniki.
Analiza informacij, kvaliteto
raziskovalno novinarstvo, od-
krivanje vzorcev in poglobljen
razmislek o tem, kar se nam
dogaja, skrbno izbiranje rele-
vantnih informacij v hiperin-
flaciji produkcije nerelevan-
tnih ali celo lažnih novic, je
vse bolj potrebna naloga tedni-
kov in mesečnikov, pa naj izha-
jajo v tiskani ali digitalni obli-
ki. Na koga pa se boste pri tej
vlogi zanesli, če ne na medij,
ki vam je z dolgoletnim delo-
vanjem dokazal, da je intelek-
tualno pošten in zaupanja vre-
den, da stoji na vrednotah, ki
so tudi vaše? Boste tu bolj za-
pali algoritmu Google ali Face-
booku ali pa izboru, ki ga za vas
iz krščanske perspektive nare-
di, obrazloži, osmisli in ute-
melji medij, kot je npr.
Družina? Prepričan sem, da
bodo kakovostno novinarstvo
bralci še naprej finančno po-
pirali. Nevarno pa bi bilo, če bi
se v ljudeh izgubila zavest, da
kvalitetno in neodvisno novi-
narstvo nekaj stane. Tovrstni
mediji žal nimajo nikakršne
možnosti, da bi se preživel iz
oglaševanja, še posebej ne v
majhni Sloveniji. Odvisnost od
državnih in drugih subvencij
pa lahko sproži refleksi samo-
cenzure in izgubo suverenosti.
Starejši vedo, kako je bilo v ko-
munističnem totalitarizmu, ko
je samo podpora bralcev v obli-
ki naročnine omogočala obstoj
relativno samostojnega medi-
ja. Milenijci so se pa rodili v

svetu, kjer naj bi informacija
bila zastoj in na dosegu klika.
A zdaj tudi njim postaja vse
bolj jasno, da nič ni zastoj, da
prihajajo časi drugih
“režimov”, mogoče bolj prikriti,
ki negativno, skozi izbore
spletnih iskalnikov in skozi al-
goritme socialnih omrežij, za-
stirajo pogled in vplivajo na
naše razmišljanje. Zato bo v teh
časih za kristjane še bolj nujno
ohraniti medije, ki bodo zane-
sljivo razločevali med re-
sničnim in lažnim, med po-
membnim in nepomembnim.

**V svojem uvodniku ste ra-
zložili, kakšni moramo biti
katoliški tiskani mediji in ne
samo tiskani: “... mora ostati
svoboden, da bo sposoben
posredovati resnico.
Pošteno. Sočutno.
Modro. Preudarno.
Resnico o naši prete-
klosti in sedanjosti.
Resnico o vsem plem-
enitem v Cerkvi.
Resnico o stvareh, o
katerih se je potrebno
pokesati in pokoriti.
Resnico, ko je Cerkev
postavljena v slabo
luč, obrekovana ali
slabo razumljena.
Spodbuja naj pogo-
vor z drugače mi-
slečimi in vztrajno
zastavlja ključna
življenjska vprašanja.
Odkriva naj semena
Besede, sledi dobre-
ga, lepega in re-
sničnega, kjerkoli že
so v tej grešni dolini,
v kateri smo tudi mi
sami, saj gre ločnica
med dobrim in zlom
skozi srce vsakega
zemljana”. Mislite, da
nam uspeva?**

Ne vem, koliko nam
uspeva, to najpovedo
bralci, poslušalci in
gledalci katoliških medijev,
vem pa, da se zavedamo svoje
vloge in se resnično trudimo.
Verjamem, da gre za proces,
v katerem drug drugega spodbu-
jamo in se v sodelovanju razvi-
jamo. In da se iz napak tudi
učimo.

**Kot direktor Družine ste
imeli in imate ogromno or-
ganizacijskega dela, to nam
je jasno že od zunaj. Nam
lahko predstavite, koliko vas
je v uredništvu, koliko pri re-
vijah, knjižnih izdajah, morda
tudi pri turistični agenciji
Trud in še čem, vse to nam-
reč spada v vaše delo, ne?**

V družbi je trenutno 55 zapo-
slenih, približno tretjina v
uredniških in novinarskih vlo-
gah, tretjina v prodaji, na tere-
nu in v knjigarnah ter tretjina
v turizmu in ostalih splošnih
službah. Poleg teh je na letni
ravni nad 100 različnih zunanjih
sodelavcev, ki kot prevajalci,
kolumnisti, fotografi, ilu-
stratorji, turistični vodniki idr.
projektno sodelujejo z nami.
Če pa dodam še te, ki ustvarijo
ali pripravijo vsaj po en prispe-
vek na leto za kakšno našo pu-
blikacijo ali dejavnost, pa je to
res kar velika skupnost sodelav-
cev.

**Živimo v času digitalizacije,
spleta, velikih družbenih
sprememb, živimo v družbi,
v kateri je vloga Cerkve ved-
no bolj potisnjena na rob, a
je istočasno zato vloga Cer-
kve še bolj pomembna in
potrebna. Se znamo kristjani
po vaše dovolj dobro pred-
stavljati v javnosti, tudi z
mediji?**

Cerkev je v tem kriznem času
pred dilemo. Prva mamljiva,
vendar po mojem mnenju na-

pačna pot je odmik od sveta in
vztrajanje v vse manjših skup-
nostih v prepričanju, da bo le
tako utrdila življenje po veri.
Nevarnost te poti so zagrenje-
nost in razočaranje, tudi so-
vražnost do sveta, ki se ne me-
ni za Boga in ga zavrača. Druga
pot pa je ostati v svetu, vztrajati
pri evangelizaciji kulture in
družbe. Ljubiti ta grešni svet z
ljubeznijo Boga, ki je zanj po-
slal svojega Sina na križ, da bi
ga odročil. Pri dialogu s sve-
tom, pri oznanjevanju, pri od-
piranju novih poti komunika-
cije s prevladujočo kulturo in
filozofijo pa imajo katoliški
mediji nenadomestljivo vlogo.

**Sami ste gotovo zelo vpeti v
reorganizacijo in preuredi-
tev tednika Družina in vseh
vaših izdaj; nam lahko pove-
ste, katere bodo glavne spre-
membe, in tudi to, zakaj ste
se odločili, da ne boste več
uvodničar, če prav razume-
mo vaše besede?**

Uredniška ekipa tednika z od-
govornim urednikom Boštja-
nom Debevcom na čelu že me-
sece vztrajno dela na novi po-
dobi tednika, ki bo javnosti
predstavljena v sredo 30. 1.
2019. Zato prosim za razume-
vanje, saj ne morem nekaj dni
pred predstavitvijo biti preveč
specifičen. Lahko pa povem, da
smo, na osnovi obširne stro-
kovne raziskave, ki smo jo iz-
vedli med sedanjimi, nekdan-
jimi in potencialnimi naročni-
ki, razvili smernice, ki bodo v
prihodnjih letih vodilo za na-
daljnje korake pri kakovos-
tnem preskoku tednika in pri-
log. Tu gre za prenovi, s katero
želimo navdušiti dosedanje na-
ročnike, hkrati pa z razširitvijo
tem v svoj krog privabiti nove
bralce srednjih let ter mlajše
družine. Tednik bo celostno
preoblikovan. Opazna spre-
memba bo v prilogah. Pri-
družilo se bo nekaj novih so-
delavcev. Sledila bosta preobli-
kovanje spletnega portala dru-
zina. si in pristop do socialnih
omrežij, da bo Družina medij
z usklajeno tiskano in spletno
izdajo ter prisotnostjo na so-
cialnih omrežjih. Nov pristop
izhaja iz principa, da je vse, kar
se dogaja okoli nas, predmet
obravnave našega poročanja.
Ne samo dogajanje v Cerkvi.
Poklicani smo gledati in preu-
čevati vse, od mednarodne
politike do popularne kul-
ture in športa, skozi oči kristja-
na. Biti moramo še bolj odziv-
ni in aktualni. Še bolj medij
Slovencev doma, v zamejstvu
in v svetu. Oznanjevati, prite-
gniti moramo tudi z lepoto
naše oblike, naših grafik, foto-
grafij in ilustracij. Skrbeti za ka-
kovost in se izogibati senzacio-
nalističnosti. Pisati moramo ja-
sno, spoštljivo, sproščeno in
preprosto, za vse ljudi, z zdra-
vim realizmom ter radostjo
krščanskega upanja. Zagota-
vljati moramo še naprej var-
nost močne razmišljujoče
skupnosti in zanesljivega vira,
ki je in bo trdno katoliški.

Po osmih letih pa mesto pisca
uvodnika skupaj z ostalimi
uvodničarji zapuščam zato, ker
nov koncept tednika ne pre-
videva te rubrike v obliki,
kakršna je danes. Ob tem pa je
osem let kar dolga doba in si
bralci zaslužijo spremembo,
kakšen novi glas pa priložnost,
da pove svoje. Vsekakor pa se
bom verjetno še naprej oglašal
kje drugje, mogoče bom ta raz-
mišljanja zbral v knjižni obliki
ali na spletu.

/ str. 4
Jurij Paljč

Cerkveni in družbeni antislovar (52b)

Ž kot ŽUPNIK 2

Nadaljujemo z našim nekdanjim župnikom. Novinarka sprašuje, kakšna Cerkev bi to bila, kjer bi bilo zares pomembno to, kar se dogaja pri sveti maši, niso pa tako pomembne osebe, ki pripadajo Cerkvi. Frings na to odgovarja, da so ljudje seveda zelo pomembni, saj je sveta evharistija zanje. Vendar pa naš pogled ni ravno pravilno usmerjen, če od, recimo, 10.000 v skupnosti pride k nedeljski sveti maši le 218 oseb. Vsi so povabljeni in mi želimo narediti vse skupaj čim bolj na nivoju in namenjeno čim širšemu krogu, a to vse manj deluje. To opazimo, če se osredotočimo na sveto evharistijo, ki je po definiciji v teološkem smislu središče in vrhunec vsega. Ko sem bil majhen, je k maši hodila polovica katoličanov, ko sem postal

duhovnik četrtna, na moji zadnji postojanki pa jih ni hodilo več niti 3 %, mi pa se še vedno držimo istega modela. Mislim, da bi morali poiskati drug model, ne pa enostavno predstavljati

ta naš poznani model vse širše in širše, od 3.000 na 10.000, potem na 20.000 in potem morda še k večjemu številu prebivalcev. Obhajanje evharistije je tisto, ki je vedno središče. V knjigi nam Frings pravi, da

je sveta maša vedno izhodišče mojega "biti kristjan" in treba je paziti, da to ne postane preveč zadeva samo neke zunanje navade. Ko je nekega izkušenega škofa vprašal, ali mu lahko da nasvet, mu je ta dejal: "Obhajajte sveto mašo vselej z največjo možno pobožnostjo, nikoli nam Bog ni bolj blizu kot pod podobo kruha in vina".

Zanimivo, da ta škof ni bil neki konservativec, temveč ravno obratno, to je bil Helder Camara. Za našega duhovnika je tako evharistija najvišja in središčna točka, od koder se potem lahko gre k ljudem.

Tu se potem postavi vprašanje razmerja med duhovščino in verniki, med kleriki in laiki, ki je postalo kar precej kritično. Gre predvsem za odgovornost, pravi, ne pa da mora za vse poskrbeti duhovnik sam, pač po tistem klerikalističnem modelu, ki je v glavah ljudi. To pomeni, da bi morala biti na določenih ljudeh v župniji v nekih zadevah resnična odgovornost, takšna, da potem oni odgovarjajo tudi za posledice, dobre ali slabe. Kot pravi zdajšnji papež, je seveda pomembna tudi vloga duhovnika, a odločilna je vloga svetega krsta. Toda, nič ne bi pomagalo, če bi dali vernim večjo vlogo, vendar bi ohranili ta model, kakor ga imamo. Frings je prepričan, da je zdaj treba, nasprotno,

pritisniti tipko "reset" in začeti z ničle. Vprašati se moramo, kaj je bistveno, naše izročilo, kje je začetna točka, potem pa vse skupaj delati s tistimi, ki sodelujejo.

Andrej Vončina

S 3. strani

Vse smo ...

Prosil bi vas še za misel o povezovanju in sodelovanju vseh Slovencev v skupni kulturni prostor, ki ga je vse manj, vsaj pri nas to opažamo.

Res je, da sem tudi sam večkrat presenečen, kako osnovno je v domovini vedenje o dogajanju ali sploh o obstoju Slovencev v zamejstvu in po svetu. Kako hitro je priseljenec druge narodnosti sprejet kot Slovenec (in prav je tako), kako pa že sama omemba kakšnega, denimo, ameriškega državljana slovenskih korenin iz okolice Clevelanda, ki mogoče ne govori slovensko, a čuti s Slovenijo, jo redno obiskuje in je pripravljen zanj kaj narediti, težje sprejmemo za svojega. Kakšna narodna kratkovidnost, da v tujini živečih pol milijona Slovencev ne znamo vzeti za svoje! Kakšno zapravljjanje dragocene potenciala, gospodarskega, kulturnega in tudi duhovnega! Nič drugače ni s Slovenci v zamejstvu. Kako malo zgodovinskega spomina premoremo, da npr. Tržiču raje rečemo Monfalcone in morda sploh ne vemo, kaj je v zgodovini Slovencev pomenilo naše mesto, slovenska, ne nova, temveč stara, Gorica. Bojim se, da to ni slučaj in so tu še vedno na delu raznarodovalne ideologije, ki jim ni mar za prihodnost slovenskega naroda. Le

tej se moramo upreti z narodno, državno in krščansko zaveštjo. Povezuje pa nas samo resnično

življenje, ne teoretične rešitve. Skupno delo, izmenjave, projekti na kulturnem, gospodarskem in duhovnem področju, predvsem pa izobraževanje in vzgoja v tej zavesti. Tu je Cerkev v preteklosti igrala pomembno vlogo in jo igra še danes. Pri vzgoji, informiranju, povezovanju vseh treh Slovenij pa lahko še posebno prispevamo katoliški mediji. Zaveštno se moramo odločati za več sodelovanja med slovenskimi ustanovami doma, v zamejstvu in po svetu.

Kot človek dveh domovin nam lahko poveste, kje ste najbolj doma?

"Kjer rod je moj, kjer sin je tvoj, tam si, Slovenija"! je zapisal dr. Marko Kremžar. Rodil sem se v Buenos Airesu, vendar v "Sloveniji" slovenske skupnosti v Argentini. To sem, argentinski Slovenec, ki ljubi tako Slovenijo kot Argentino in rodni Buenos Aires in je danes z vsem srcem doma v dragi Komendi, pod vznožjem Kamniških hribov.

Še tiha želja...

Spoznati, sprejeti in izpolniti Božjo voljo. Pa da bi, kljub hektičnemu vsakdanu, našel kaj več časa za pisanje in dokončal novo pesniško zbirko, morda pa tudi roman, ki je že leta v nastajanju in vse bolj na čakanju.

Hvala za pogovor!

Šolske sestre v Trstu žalujejo

K Bogu je odšla sestra Majda (Marija) Hribernig

V soboto, 5. januarja 2019, smo se na tržaškem pokopališču poslovili od sestre Majde Hribernig. V pokopališki cerkvi Vstajenja je bila pogrebna maša ob 11. uri. Somaševalo je šest duhovnikov. Obredom je predsedoval msgr. Franc Vončina. Pogreba se je udeležilo tudi lepo število sorodnikov iz Koroške. Msgr. Franc Vončina je v uvodu svete maše najprej prikazal navzočim življenje s. Majde, da smo jo vsi imeli živo pred očmi. Petje je vodila s. Karmen Koren, mašni psalm pa je zapel osnovnošolec Luka Biancuzzi. Sestra Gabrijela Koncilja se je po zbrani in doživeti sveti maši poslovila od pokojne v imenu vseh sester. Sestri Majdi se je zahvalila za njeno požrtvovalno in molitveno redovno življenje. Izjavila je, da se je s smrtjo sestre spet zmanjšalo število sester v tržaški provinci Šolskih sester sv. Petra in Pavla. Prosila je vse, naj goreče molimo za nove duhovne poklice. Sestra Majda se je rodila 30. septembra 1931 pri Boštjanu v Tucah, občina Zrelec na Koroškem, očetu Jerneju in materi Kristini, rojeni Pisjak. Krščena je bila 3. oktobra istega leta in dobila ime Marija. V družini je bilo 8 otrok. Marija je bila drugi otrok. Ljudsko šolo je obiskovala na Radišah. Že v rani mladosti je morala krepko prijeti za delo ter pomagati staršem na polju in v gospodinjstvu. V aprilu 1942 je bila Boštjanova družina izseljena. Najprej so bili v taborišču Frauenaurach, nato pa v taborišču Hesselberg. Najmlajši otrok, Anica, je bila takrat komaj pol leta stara. Nje-

na mati Kristina je povedala, do je otroci v taborišču nikoli niso prosili za kosček kruha, ker so že razumeli, da ga sama nima. Po vrnitvi na opustošeno in razpropano domačijo so morali vsi pridno pomagati, da so uredili Boštjanovo domačijo in tako poskrbeli za vsakdanji kruh.

Kot mnogo koroških deklet je tudi s. Majda obiskovala gospodinjsko šolo v Št. Petru ter tu 3. 11. 1950 vstopila v kandidaturu Kongregacije šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja. 8. marca 1953 je vstopila v postulaturo v Rimu na ul. dei Colli 10, preoblečena pa je bila v Grottaferrati 8. sept. 1953. Večne zaobljube je izrekla v Rimu na Farnesini 9. sept. 1957. Sestra Majda je vse svoje redovno življenje preživela v tržaški provinci šolskih sester. Rada pa se je ob počitnicah vračala k svojcem na sončne Radiše. Bila je vestna, delavna in molitvena redovnica, izvrstna kuharica in se v tej stroki stalno izpopolnjevala. Imela je službo odgovorne kuharice v skoraj vseh redovnih skupnostih. Več

let je kuhala v Marijanišču na Občinah in v okoliških vaseh na Tržaškem in Goriškem vodila veliko večernih kuharskih tečajev. Z letom 2013 se je njeno zdravje začelo vidno krhati, tako da je ostala v kuhinji samo za pomoč in nasvete. Nesebično je rada svoja kuharska izkustva posredovala sosestram. Od leta 2016 pa ji je tudi vid močno opešal in je ostala v pomoč pri vratih in telefonu. Vendar pa je, kljub svoji onemoglosti, veliko časa preživela v kapeli in molila rožni venec za rožnim vencem, zlasti še zadnje leto, ko skoraj ni videla več. Treba je tudi povedati, da sestra Majda ni imela trdnega spanja, in to od taboriščnih let naprej. Veliko je trpela zaradi neprepanih noči. Po srcu je bila velikodušna in je zelo rada posredovala svoje kuharske umetnosti drugim. Bila je tudi spretna in iznajdljiva pri ročnih delih in je pri tem marsikoga razveselila. Z molitvijo in zanimanjem je ves čas svojega redovnega življenja spremljala vse ožje sorodnike, nikoli ni pozabila na kakšen god, Božič, materinski dan. Zadnje mesece so ji tudi telesne moči popustile in 24. decembra, na božično vigilijo, ji je g. Tomaž Kunaver podelil bolniško maziljenje, ki ga je zaveštno in pobožno prejela. Nato so jo z rešilcem odpeljali v bolnišnico na Katinaro, kjer je v Gospodu umrla 1. januarja 2019. Hvala, Gospod, za sestro Majdo, ki si nam jo podaril, da je po Tvoji dobroti napravila marsikaj dobrega v blagor naše slovenske, krščanske skupnosti.

s. M. Gabrijela Koncilja

ZAKAJ PRAV JEZUS? (53)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusova vera

Marsikdo se sprašuje, ali je Jezus sploh veroval, ker je bil Božji Sin? Sveti Tomaž in sholastiki, ki so pripisovali Jezusu blaženo gledanje, so menili, da Jezusu ni bilo treba verovati. Kasnejši avtorji so prišli do spoznanja, da je Jezus kot človek imel vero, čeprav drugačno od nas. Jezus je bil pričevalec vere, je poudaril Ebeling, Mackey ga je imenoval človeka korenite vere. Rahner se je poglobil v psihološko podobo Jezusa kot vernika. Švicarski teolog von Balthasar je poudaril, da je treba obravnavati Jezusovo vero v njegovi svetopisemski izkušnji.

Pojem vere vključuje človeško spoznanje in izročitev Bogu, v katerega verujemo. Ta dvojni vidik je predstavil tudi Drugi vatičanski koncil. Če se vera začne z izročitvijo, vključuje tudi določeno spoznanje. Giordano Frosini pravi, da moremo govoriti o Jezusovi veri v smislu svetega Pavla, ki pravi, da na koncu ostanejo le vera, upanje in ljubezen, največja med temi je ljubezen. (1 Kor 13,13) Jezus je poznal Očeta in mu ni bila potrebna vera v našem smislu, živel pa je vero kot predanost Bogu. V tej veri je sledil Božji volji in hodil po poti, ki ga je peljala v Jeruzalem in na križ, ko se je v največji zapuščenosti izročil Bogu. Kljub temi, ki jo je doživljal, je ohranil notranjo razvidnost, kam mora iti, kaj narediti, zlasti pa zaupati Bogu do kraja. O Jezusovi veri govori Pismo Hebrejcem, ko pravi: "Uprimo oči v Jezusa, začetnika in dopolnitelja vere. On je zaradi veselja, ki ga je čakalo, pretrpel križ, preziral sramoto in sedel na desnico Božjega prestola". (Heb 12,2) Jezus je spregovoril o pomenu vere očetu božjastnega sina: "Glede tega 'če moreš' pa - vse je mogoče tistemu, ki veruje". (Mr 9,23) Tu je mišljena vera kot deležnost pri vsemogočnosti Boga, kot moč, ki more izprositi čudež ozdravljenja. Jezus je povsem zaupal Očetu, zato je mogel izprositi čudež ozdravljenja. Pisatelj Pisma Hebrejcem spodbuja vernike, da bi imeli takšno zaupanje v Očeta, kot ga je imel zemeljski Jezus. On je zgled vere, ker je tudi v najhujši preizkušnji vztrajal v zaupanju Očetu. Pisatelj ima pred seboj kristjane, ki so bili že preizkušeni v veri ali pa so prenašali trpljenje zaradi Kristusa. Povabil jih je, da bi

ob Jezusovem zgledu ostali trdni in zvesti. Zato jim predstavlja mnoge zgleds vere in zvestobe v Svetem pismu. (Heb 11, 1-40) Jezusov zgled pa je posebno zagotovilo, da bodo ostali zvesti v preizkušnji in zaupali Bogu. Kot je on prvi med verniki prehodil pot trpljenja in stopil v svetišče, (Heb 9,12) more podpirati še druge na tej poti. V podobnem duhu moremo razumeti in sprejeti tudi njegovo molitev. Nasprotniki so videli v molitvi pomanjkanje Jezusove božanskosti in zanimali njegov Božji izvor. Evangelisti pravijo, da se je ponoči umikal v samoto in se v molitvi pogovarjal z Očetom. (Lk 6,12-16; Mt 16, 3-19; Jn 17, 9-24) V tem skrivnostnem odnosu je poslušal Očeta, ga prosil, se mu zahvaljeval, ga častil. Tako se je razodel ves odnos njegove

Giordano Frosini

človeškosti do Boga, ki je bil v pristni izročitvi, kot se obrača otrok na svoje starše.

Jezus se je izpraznil od svoje Božje slave, da je mogel biti kot človek napolnjen z ljubeznijo Boga in se podariti mnogim bratom. Čeprav je bil v krhki in ranljivi človeškosti, je v sebi zaživel popolno podaritev in povezoval z Bogom. Kardinal Kasper pravi, da je vsa na-

daljnja kristologija razlaga in prevod tega, kar se je zgodilo v Jezusovi sinovski pokorščini in podaritvi. Kar je živel v skrivnosti pred smrtjo, se je pokazalo in razodelo po veliki moči.

V Jezusovi veri odkrivamo, kako moramo biti odprti za Boga in njegovo odrešenje. Potrebno je izpraznjenje od vsega svojega, od vsake sebičnosti in da bi odprto sprejeli Božji dar in mu bili pokorni. V tem je veličina Božje ljubezni, ki se odpira med ljudi, da bi jih začutila v njihovem veselju in bolečini ter jih pripeljala v sinovski odnos do Očeta. Pismo Hebrejcem pravi, da čeprav je bil Jezus Sin, se je iz tega, kar je trpel, učil pokorščine. (Heb 5,8) Verovalec in upal je v uresničenje odrešenjskega načrta, ki ga je videl pred seboj. Ljubezen gre vedno naprej ter povezuje revščino in bogastvo, moč in nemoč, sedanjost in prihodnost, vera pa je zaveštno, odprto in moč, ki je ne morejo zločiti še tako huda nasprotovanja in prevrati.

S 1. STRANI Pogovor / Kardinal Pietro Parolin

Velike sanje ...

A vsa se ob kavi z Maurodom dan kasneje dogovorila, da bo on vseeno v imenu tednika Voce Isontina in našega tednika Novi glas poizkusil z intervjujem; večkrat gre namreč v Rim in Vatikan, ker je generalni tajnik Italijanske zveze katoliških tednikov FISC, katere član smo tudi mi z našim Novim glasom.

Prijatelju in kolegi Mauru Ungaru se zahvaljujem, še posebej pa kardinalu Parolinu, ki je dokazal, da so veliki možje veliki zato, ker se zavedajo, da v Cerkvi ni velikih in malih, ampak smo vsi enaki pred Božjim obličjem. Med prevajanjem intervjuja, ki je seveda nastal v italijanskem jeziku, sem spoznal, da je kardinal Parolin mož besede in Besede, da stoji za svojimi besedami in se pri tem opira na Boga.

Intervju izhaja istočasno v italijanskem jeziku v tedniku Voce Isontina in v slovenskem v našem Novem glasu, prav to sodelovanje je namreč kardinala Parolina v Ogleju najbolj zanimalo.

Jurij Palik

Eminenca, lansko leto je bila v oktobru škofovska sinoda, ki je bila namenjena mladim. Dotalnile so se nas besede papeža Frančiška med sklepno slovesnostjo, ko je prosil mlade odpuščanja, ker jih Cerkev ni znala poslušati. Kaj lahko stori danes Cerkev, da bo znala znova prisluhniti mladim, kako jim lahko pomaga (rabim izraz papeža Frančiška, ki jih je izrekel pretekli mesec v Rimu na kraju Circus Maximus), da bodo lahko uresničili "sanje" in premagali svoje "strahove"?

Cerkev računa na mlade, vedno je to delala in tako bo tudi v prihodnje. Dovolj je, da pomislite, koliko je v zgodovini Cerkve vse do današnjih dni mladih svetnic in svetnikov. Vprašanje bi lahko obrnili, ker je zelo pomembno, preden karkoli zahtevamo ali pričakujemo od mladih, da se vprašamo, kaj mladi pravzaprav pričakujejo od Cerkve. Med pravami na sinodo so mladi na veliko načinov povedali, da od Cerkve pričakujejo doslednost, transparentnost, poštenje, avtentičnost. Povedano z eno besedo: od Cerkve pričakujejo redno svetost, ne izredne, ampak trdno in živo. Cerkev torej, ki skupaj z njimi obrača pogled h Gospodu Jezusu, da Jezus postane sopotnik na varnem in zvestem potovanju vsakega bitja. Samo v primeru, da začnemo iz našega duhovnega, pastoralnega in misijonskega spreobrnjenja, lahko prosimo za kakšno stvar mlade. V bistvu sprašujemo samo tisto, kar moramo njim dati: navdušenje, zaupanje, sodelovanje, ustvarjalnost, samostojnost in upanje. S tem, da hodimo za Kristusom skupaj z mladimi, lahko postanemo "mladost sveta", kot nas opominja sporočilo II. vatikanskega koncila mladim.

Sanje in strahovi so del človeškega izkustva, včasih se celo sanje spremenijo v moro, kot je povedal papež Frančišek med molitvijo med bedenjem v kraju Circus Maximus avgusta leta 2018: "Velike sanje potrebujejo Boga, da ne postanejo prividi ali delirij vse-mogočnosti". Od Abrahamovega primera dalje so najboljše sanje tiste, ki jih navdihuje Bog v našem življenju in ustvarjajo povezave med generacijami. Ni naključje, da je ena ponavljajočih se tematik

sedanjega pontifikata prerokba Joela 3,1: "Vaši starčki bodo sanjali sanje, vaši mladeniči bodo gledali videnja". Prav zato je treba ponovno vzpostaviti in ojačiti človeške odnose na vseh ravneh. Samo skupaj se lahko sanje Boga in človeka uresničijo.

Eminenca, ko se je sveti oče Frančišek 7. julija lani v Bariju srečal s poglavarji Cerkva in skupnosti Bližnjega vzhoda, se je zavzel za konkretno zavezo za mir med verujočimi tega območja, navedel je Kajnovе besede: "Sem mar jaz varuh svojega brata"? ki jih je izrekel tudi 13. septembra 2014 v Redipulji na kostnici, ko je daroval bogoslužje ob 100. obletnici začetka prve svetovne vojne. V današnjem času, ki ga označujejo populizmi, kakšno vlogo morajo imeti Cerkve, da se, spet bom uporabil papeževe besede, ki jih je izrekel v Redipulji, da preidemo od "kaj me sploh to zanima"? do joka "pokvarjenega srca" zaradi bolečine za vsemi žrtvami vojn, katerega se je, kot kaže, izgubilo za vedno?

Mednarodno stanje in še posebej stanje na Bližnjem vzhodu nista nič kaj vzpodbudni. Papež Frančišek že dolgo s posrečenim izrazom govori o tretji svetovni vojni po koščkih. Zdi se mi, da smo priča porastu konfliktnih stanj na vseh področjih. In vse to zahteva od nas, da se predvsem preneha nasilje, kajti vojna kliče vojno, nasilje kliče nasilje. Dialog in pogajanja so orodja, ki odpirajo pot k medsebojnemu spoštovanju in zaupanju in pomagajo vzpostaviti poti, ki vodijo k spravi. O tem je spregovoril ponovno papež Frančišek, ko je 7. januarja letos nagovoril diplomatski zbor v Vatikanu in se je v svojem nagovoru oprl na poseg sv. Pavla VI. v Združenih narodih leta 1965: biti pozoren in občutljiv poslušalec človeških problematik, z iskreno in ponižno željo postaviti se v službo dobrega vsakega človeškega bitja.

Da se povrnem k srečanju v Bariju z različnimi patriarhi in verskimi voditelji z Bližnjega vzhoda: papež je ostro obsodil vojno. Ponovno je poudaril, da ne bodo privedli do miru zidovi in nasilna dejanja, ampak le stvarna volja do poslušanja in pogovora. Pravzaprav se vojna, ki je hčerka revščine, premaga predvsem z odpravo revščine, samo v primeru, da se poskrbi, da nikomur ne manjkajo kruh in delo ter dostojanstvo. Da pa se do tega pride, je potrebno, da se tisti, ki ima v rokah moč in oblast, postavi končno in odločno v službo miru in ne lastnih interesov. Na tem mestu lahko izpostavim koristne povezave s papeževo poslanico ob 52. Svetovnem dnevu miru, ki smo ga obhajali ob začetku leta in ima naslov Dobra politika je v službi miru.

Če ostaneva pri srečanju v Bariju, povejva, da je tam papež Frančišek spomnil, da se v trenutku, "ko se dvigne roke v znamenje molitve proti nebu, ponudi roke bratu, ne da bi se pri tem iskalo lasten interes... in takrat zagori in zasveti Duh enotnosti in miru". So v sedanjem trenutku, ko je prisotnost kristjanov v deželah Svetega pisma dramatično zmanjšana, njihove Cerkve še sposobne

odigrati vlogo graditelja miru in prenehanja konfliktov?

Da, kristjani so vedno imeli vlogo pri iskanju ravnovesja in pogajanj v družbah na Bližnjem vzhodu. Čeprav se njihovo število danes zmanjšuje, lahko še vedno opravljajo pomembno nalogo. Kako pomembne besede je povedal sveti Janez Pavel II., ko je govoril o Libanonu, ko ga je označil za

državo, ki je lahko "sporočilo", sporočilo o sožitju, sobivanju, medsebojnem spoštovanju, sodelovanju! Po drugi strani pa povem, da dramatično zmanjšanje števila kristjanov na Bližnjem vzhodu zaradi vojn in širjenja radikalnih islamističnih ideologij zelo skrbi Sveti sedež, kot bi to moralo skrbeti vsakogar, ki mu je pri srcu prihodnost tega območja in celotnega človeštva. S svojim nedavnim obiskom Irana med božičnimi prazniki sem hotel izkazati bližino in naklonjenost svetega očeta tistim skupnostim, ki so tako hudo preizkušane. To so bili trenutki vere, cerkvenega občestva in neopisljivega veselja, ki ga nosim v srcu kot veliko darilo, ki mi ga je Gospod hotel storiti! Moja prisotnost je želela biti tudi spodbuda za vrnitev v dežele in vasi izvora. To se danes dogaja, vsaj delno, v Ninivski ravnini. To pa je realno mogoče doseči, le če bodo vsi, ki imajo vloge in odgovornosti, prispevali k ustvarjanju potrebnih pogojev varnosti in dostojnega življenja. Po drugi strani pa kristjani ne želijo biti nič drugega kot polnopravni državljani svojih držav in dejavno prispevati k njihovem duhovnemu in materialnemu napredku.

Eminenca, ob koncu lanskega junija ste obiskali nekatere države na Balkanu, kot sta Srbija in Črna gora, ki si prizadevata za vstop v Evropsko unijo. Kaj lahko doprinesejo balkanske države Evropski uniji v prihodnje?

Sveti sedež s posebno pozornostjo gleda na globalno realnost Zahodnega Balkana in v tem smislu sledi tudi procesu vključevanja v Evropsko unijo. Menim, da lahko sprejem držav Zahodnega Balkana v veliko evropsko družino predstavlja veliko priložnost za mir in razvoj za celotno regijo, ter je lahko pomoč pri zapiranju poglavja o delitvah, ki so označevale devetdeseta leta prejšnjega stoletja. Nekatere balkanske države so znotraj njih naredile pomembno pot do sestave, v harmoniji etničnih, političnih in verskih razlik itd., ki jih označujejo. Drugi se morajo trdneje odločiti za to pot, da ne bi pona-

vljali tragičnih napak iz preteklosti. Upam, da bodo države Balkana poleg tega, da pričakujejo koristi od integracije v Evropsko unijo, lahko ponudile konkreten prispevek za izgradnjo te "enotnosti v raznolikosti", ki predstavlja njen moto.

Razprava o vključevanju Balkana v Evropsko unijo poteka, ko se zdi, da delitve med državami stare celine dvomijo o obstoju same unije. Kako lahko damo nov zagon in življenje ideji o združenju Evrope, ki so si jo pre-roško želeli državniki, kot so bili Adenauer, De Gasperi, Schuman...?

Proces pristopa Zahodnega Balkana poteka v zelo posebnem trenutku v zgodovini Evropske unije, ki ga zaznamujejo težka pogajanja glede izstopa Združenega kraljestva in težnja nekaterih držav, da vzpostavijo dialektiko nasprotovanja z institucijami evropske skupnosti in se tako "odmaknejo" od doslej neprekinjenega iskanja skupnega konsenza, ki je doslej razlikoval unijo od drugih. Ta način ravnanja vsekakor podpira zaznavanje državljanov o oddaljenosti Evrope, ki da je pogosto neobčutljiva, pretirano invazivna pred potrebami posameznih narodov. Papež

Frančišek je večkrat poudaril, da je za to, da bi dali novo spodbudo Evropi, potrebno, da se človek in njegove življenjske povezave s skupnostjo ponovno postavijo v središče. Evropa, ki je preveč obremenjena z gospodarskimi in finančnimi vprašanji ali ki samo obravnava pomembno vprašanje, kot so migracije izključno v številčnem smislu, se bo znašla v težavah. Adenauer, De Gasperi in Schuman so bili ljudje, ki so politiko obravnavali kot obliko ljubezni, lahko rečemo kot "umetnost" služenja za skupno dobro. Eden od problemov našega časa je "deficit - primanjkljaj" politike, ki smo ji priča - in tukaj se vrnemo k sporočilu zadnjega Svetovnega dneva miru - ki ga nekako zapolni presežek birokratizacije, ki odvrča državljane od institucij ali od stalnega medsebojnega obtoževanja, ki gotovo ne gradi. Zato si je treba prizadevati za usposabljanje ljudi, ki se bodo posvečali politiki v najvišjem pomenu te besede. Ljudi s trdnim kulturnim ozadjem, ki želijo spodbujati celostno promocijo človeka in ki resnično skrbijo za služenje skupnemu dobremu.

Eden od izrazov, ki jih je v zadnjih mesecih uporabljal sveti oče, je bil "brezbriznost". Papež Frančišek je večkrat govoril o "globalizaciji brezbriznosti", še posebej, ko se je govorilo o temi, kot so migracije. Vi sami, ko ste bili na plenarnem zasedanju Mednarodne katoliške komisije za migracije lani marca, ste izpostavili pomen prizadevanja za ustvarjanje pozitivne vizije migracij. Kako doseči ta rezultat, ko se zdi, da naša družba hodi prav v nasprotno smer?

Da bi se ustrezno soočili z vprašanjem migracij, moramo spoštovati njihovo kompleksnost, ne smemo verjeti, da ta pojav lahko razumemo s površnimi anali-

zami, ali si predstavljati, da je mogoče najti ustrezne rešitve z uporabo preprostih receptov iz nekaj sestavin in takoj na voljo. Migracije so posledica neravnovesij, ki so prisotna tako v družbah, iz katerih odhajajo migranti, kot v tistih, ki so poklicane, da jih sprejmejo. Kjer obstaja vojno stanje ali endemična gverila, kjer trpijo za skrajno revščino ali kjer se najbolj teptajo temeljne pravice, je nepredstavljivo, da ne bi prišlo do migracijskih pojavov. Po drugi strani pa se mora Evropa na primer soočiti s hudo "demografsko zimo", ki je prisotna zaradi različnih razlogov. V Evropi, kjer so neprimerno boljše in stabilnejše življenjske razmere v primerjavi z državami, ki sem jih omenil prej, pa je prišlo do pesimističnega dojemanja prihodnosti, kar je privedlo do določenega preobrata lestvice prednostnih nalog, raje "vlagamo" čas, energijo in vire kot prednostno nalogo v stvari, ki jih je mogoče takoj uporabiti, kot da bi investirali v prihodnost, v novo življenje, ki se rodi in zahteva ljubezen, skrb, predanost in žrtvovanje. Kot da je strah postal močnejši od upanja in se zato ne zavzemamo dovolj za velika potovanja življenja: za novo varno družino, za otroka, za služenje državi, ki ga odlikujejo vnema, smisel za dolžnost, pogum in odgovornost. Obzorje namesto tega napolnijo predvsem manjša potovanja: tista, ki jih lahko naredimo z letalom ali računalnikom. Migranti nam pomagajo preoblikovati naše prednostne lestvice. Spodbujajo nas, da se srečamo z različnimi življenjskimi slogi in kulturami, ki nas postavljajo pod vprašaj in nas opozarjajo, da lahko imamo veliko manj stvari in sredstev, kot jih imamo, in hkrati ohranimo upanje v prihodnost. Velikokrat - pa čeprav tega nečemo priznati - v družbah, ki so bogatejše, ki imajo več sredstev na razpolago, se obnašamo, razmišljamo, govorimo in ravnamo,

kot da ni več prostora za upanje. Zato nas migranti postavljajo pred ogledalo. Ali smo sposobni sočutja in solidarnosti z drugim, ki je v težavah? Ali smo sposobni zaupati Gospodu in ne zahtevati, da nadzorujemo vse, preden se darujemo drugemu, družbi, Kristusu? Ali smo se sposobni zahvaliti Bogu, da sami nismo v razmerah, da bi se morali izseliti, oditi v svet, kot so morale to storiti pretekle generacije?

Varnost državljanov in potrebe tistih, ki bežijo pred nevarnimi razmerami, se zdijo nezdržljive: kakšne poti mora politika ubrati, da bi ti dve potrebi lahko našli skupno pot?

Politika ima težko nalogo, da identificira in izvaja uravnotežene rešitve za vprašanja, ki so, kot sem že omenil, zapletena. Kvantitativna razsežnost pojava migracij je takšna, da si nobena država ne more predstavljati, da bi jih lahko reševala sama. Potrebujemo inteligentno sodelovanje za varnost vseh, priseljencev, ki

jih sprejemamo, in držav, ki jih sprejemajo. Ni potrebno, da sprožimo spiralo strahu ali da podcenjujemo obseg težav. Namesto tega se moramo osredotočiti na odgovornost vseh, na to, da morajo vsi razumeti, da je osamitev samega sebe z dvigom ne-premostljivih ovir ali sprejemanjem migrantov, ne da bi naredili usklajene in učinkovite politike vključevanja zanje, zelo zgrešen način delovanja. Politika ima nalogo in čast, da ureja težave, ne pa da pri tem širi strahove, ki postajajo vir sovraštva in nasilja, in to mora početi tako, da se ne odpove soočanju z vsemi posledicami migracijskega pojava.

Eminenca, zadnje vprašanje. Med sveto mašo v parku Phoenix v Dublinu ob Svetovnem srečanju družin je papež Frančišek želel prositi odpuščanja zaradi spolnih zlorab, ki so jih zakrivali ali pa so o njih molčali ženske in moški člani Cerkve, "da se ne bi nikoli več ponovila taka dejanja in da bi bilo zadoščeno pravici". Stališče svetega očeta v zvezi s tem je bilo vedno jasno izraženo v njegovi zavezanosti iskanju resnice. Kljub temu se zdi, da želja po "škandalu" nekaterih okoliš - tudi znotraj Cerkve - poskuša na vsak način ovirati to pot. Kako sveti oče živi te trenutke? Kako pomagati vernikom premagati zmedenost in zgroženost zaradi takšnih dejanj?

Pojav zlorab povzroča le grenkobo in bolečino. Vso Cerkev kliče h globokemu razmisleku, da se stori vse, da bi se to zlo za vedno izkoreninilo in da bi se tam, kjer bi se še pojavila taka zla dejanja, nihče ne bi izognil primarni dolžnosti do zaščite žrtv. Sveti oče je izvedel vrsto konkretnih ukrepov, katerih cilj je zagotoviti, da v Cerkvi ni prostora za tiste zlorabe moči in vesti, s katerimi so bile omogočene, v okviru "duhovnega prepada" tudi spolne zlorabe. Naslednje srečanje predsednikov Škofovskih konferenc v Rimu konec februarja letos bo odražalo to zavezanost k ustvarjanju varnega okolja za mladoletnike in ranljive ljudi. To dejanje papeža je treba spremljati z molitvijo in hkrati ne dovoliti, da bi nas prevzel obup. Velika večina duhovnikov, škofov in pastoralnih delavcev dela svoje delo z nesebičnostjo, ne da bi se branili naporov in se izogibali žrtvovanju. Zelo slabo

bi bilo, če bi nas navzočnost zla, čeprav grozna, kot so te zlorabe, odvrnila od vsakodnevnega, tihega in stalnega pričevanja o ljubezni in pravičnosti, ki jo izkazuje toliko moških in žensk Cerkve. Več kot le dolžnost je, da se z vsemi razpoložljivimi sredstvi borimo proti zlu, začeni s posebno pozornostjo, ki jo moramo posvetiti vzgoji duhovščine, vendar ne smemo dati vtisa, da obstaja samo zlo, patološko, ne smemo dati vtisa, kot da zlo vse prežema. Vedrina svetega očeta pri obravnavanju te trpeče in boleče resničnosti - vir tolike grenkobe v vseh nas - izhaja iz tega zavedanja in prepričanja, da zlo ne bo prevladalo in da Sveti Duh nikdar ne preneha pomagati Cerkvi. Njegova vedrina, kljub temnim oblakom, izhaja iz dejstva, da popolnoma zaupa, da bo z zavezano-stjo, premišljevanjem in molitvami vseh nas, predvsem pa s pomočjo Boga, tudi to žalostno poglavje imelo svoj pravi epilog. Njegova vedrina prihaja iz vere.

Srečanje pod lipami / 60 let ZSKP

Delamo za skupnost!

Prvo Srečanje pod lipami v letu 2019 sta Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič posvetila 60. obletnici Zveze slovenske katoliške prosvete. Z Matjažem Pintarjem, ki je moderiral večer z naslovom *S spominom nazaj in s pogledom naprej*, so se pogovarjali predsednica ZSKP Franca Padovan, odbornica mlajše generacije Karen Ulian, častni predsednik Damjan Paulin, podpredsednik Miloš Čotar in Hilarij Lavrenčič, ki nad 30 let snuje velike glasbene dogodke po naročilu zveze. Za to priložnost so se v komorni dvorani KCLB zbrali predstavniki in člani ZSKP, gostje iz Trsta in Ljubljane. Posebno razveseljivo je bilo videti veliko mladih obrazov, v prvi vrsti pa Andreja Kosiča in Hadrijana Corsija, dva izmed predsednikov treh društev - iz Gorice, Pevme in Števerjana -, ki so v nedeljo, 11. januarja 1959, ustanovili ZSKP. Občinstvo je lahko slišalo marsikatero anekdoto izpred šestih desetletij, pa tudi sintezo opravljenega dela in smernice, ki vodijo goriško krovno kulturno organizacijo v prihodnost. Paulin je šel s spomini v čas Zavezniške vojaške uprave, ki je bila dokaj naklonjena slovenski narodni skupnosti. Takrat smo dobili slovenske šole, zavezniki so obnovili vse šole, ki smo jih na Goriškem imeli pred prvo vojno. Dobili smo slovenski radio v Trstu. Niso bili nasprotni, da bi Slovenci organizirali kulturne prireditve. "V tistih letih smo imeli velike manifestacije

tudi v gledališču Verdi". Ko je leta 1947 nastopila Italija, smo našo kulturno prisotnost sicer ohranili, čeprav ne brez težav. Začela sta izhajati Slovenski Primorec in revija Pastirček. Kupljena je bila stavba na Placuti, kjer je bila naša prva dvorana, kjer je tudi potekala prva Cecilijanka. Začelo se je resnejše kulturno delo, ki so ga razgibale velike osebnosti, med katerimi zlasti prof. Mirko Filej. Vedno bolj je bilo občutiti potrebo po večjih prostorih. Finančna sredstva so iz Jugoslavije od leta 1945 dalje prejemale samo levo usmerjene kulturne, politične, gospodarske in druge ustanove. Naša vaška društva so v glavnem izhajala iz pevskih zborov, predvsem cerkvenih. Do ZSKP je prišlo, da bi bolje koordinirali, povezovali in načrtovali delovanje društev, ki je bilo precej razpršeno. Velike zaslug ima prof. Filej, ki je postavil na noge veliko pobud, ki so žive še danes. S Katoliškim do-

mom se je članstvo zveze še okrepilo. Franca Padovan je povedala, da se je v 15 letih njenega predse- dovanja že "marsikaj spremenilo in tudi zakomplificiralo". Veliko

društev vedno težje, zato je spodbudna navzočnost mladih: "Mladim so kultura, slovenska beseda in njena ohranitev na Goriškem še pri srcu. Smo na pravi poti"! Potrebni so veliko

M. Pintar, F. Padovan, M. Čotar, K. Ulian, H. Lavrenčič, D. Paulin

je novih predpisov, ki jim ni lahko biti kos in zaradi katerih morajo biti "vsak dan na terenu". Za pomoč je hvaležna dejavnim članom odbora in sodelavcem v uradu. "Zveza smo vsi mi, ki jo gradimo". Pred nekaj leti so sprejeli nekaj društev iz Videmske, kar je "velik izziv", "dodana vrednost, dodano bogastvo". Upala je v neko deželno zvezo, "a zanjo bodo časi morda bolj zreli v prihodnje". Spričo novih reform postaja upravljanje

energij, in vendar s prostovoljnim delom ter z vztrajnostjo naše gledališke oz. zborovske skupine dosega tudi odlične rezultate. "Mladi imajo nove ideje, pripravljena sem jih sprejeti", sicer pa morajo v vsaki skupnosti biti mladi in tudi manj mladi. "Skupaj bomo načrtovali naše prihodnje delovanje". Podpredsednik ZSKP Miloš

Čotar je dejal, da so se finančna sredstva za manjšino morda nekoliko zmanjšala, pomembno pa je, da so se stabilizirala. Pri ZSKP imajo dokaj stabilno finančno dotacijo, na osnovi vso- te pač programirajo delovanje. "Pomembno je ne delati prevelikih korakov". Če načrtujejo posebne pobude, pač varčujejo, "kot se to dela v družini". Ko na vidiku ni izrednih izdatkov, so bolj pozorni do potreb posameznih članic. "V času smo se naučili dobro programirati in delati s tem, kar imamo". Več desetletij je zveza delovala brez pomembnejših dotacij; vsi, ki delajo v društvih, so se zato naučili delati zastonj, s skoraj ničimer v žepu. "To je bila pomembna šola za vse. Z denarjem delamo bolj pozorno in smo tudi bolj pripravljeni na slabše čase". Čotarja ne skrbi vsota, kvečjemu način, kako se sredstva upravljajo; pomoč zveze društvom je v tem smislu posebno dragocena. "Odbor zveze je tudi zelo pozoren na čase, ki se spreminjajo, in na želje mladih, ki jih je veliko". Dirigent Hilarij Lavrenčič, ki je po naročilu zveze postavil na oder okrog 10 velikih glasbenih dogodkov, je povedal, da so ti projekti zelo lepi, vsak pa zahteva več mesecev dela in seveda izkušnje. Obudil je spomine na nekatere spevoigre, operete in kantate, glasbeno-gledališko-plesne predstave, ki so pomenile prave podvige, so povezale

ogromno ljudi in bodo za gledalce gotovo ostale nepozabne. Ena najboljših je zanj bila kantata Oljki (1994), ko so ljudje do zadnjega kotička napolnili travniško cerkev. Pri teh projektih je sodelovalo res veliko ljudi, "tudi tako smo brisali državno mejo". Karen Ulian je "zrasla z društvom", tako da si sploh ne more "predstavljati svojega življenja brez kulture in prostovoljnega dela". Delo v društvu terja veliko energij in časa, uspešne prireditve pa spodbujajo k nadaljnjemu delu. "Mladi imajo danes širok pogled na svet, drugačne potrebe kot njihovi starši". Izbirajo to, kar jih privlači in zanima, kar je kakovostno. Problem nastane, ko je treba prevzemati odgovornosti. "Takrat potrebujemo pomoč odraslih", ki naj prislusnejo željam in pričakovanjem mladih ter nudijo nasvete in svobodo. V razpravi je bil govor o težavah pri upravi nepremičnin, pa tudi o odločilni vlogi duhovnikov - zlasti dr. Kazimirja Humarja - pri ustanovitvi naših društev. Čestitke ZSKP-ju z željo, da bi živel še vsaj 60 in več let, je na koncu izrekla Irena Vadjal z Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Kar se tiče finančnih sredstev, se Slovenija za dejavnosti zamejcev in izseljencev "to leto ni nič kaj preveč razbohotila", "skušamo pa ohraniti vsaj to, kar je vitalnega pomena". Sicer pa, je še dejala, "včasih bi bilo dobro pomagati ohranjati slovenstvo tudi v Sloveniji"...

DD

**SREČANJA
pod lipami**

v okviru meseca katoliškega tiska

**CELJSKA MOHORJEVA
DRUŽBA IN NJENA REDNA
ZBIRKA ZA LETO 2019**

Gosta večera bosta

dr. Tanja Ozvatič in dr. Aleš Maver.

Z njima se bo pogovarjal **dr. Renato Podbersič.**

ČETRTEK, 31. JANUARJA 2019, OB 20. URI
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Mali polžek

Topla, prirčna zgodba o solidarnosti

Prav v predbožičnem času, ko skušamo vsi biti boljši in bolj dovezteni za druge, predvsem za potrebne, so najmlajši obiskovalci Goriškega vrtiljaka, abonenti Malega polžka, doživeli zelo tople, prirčne pravljice o solidarnosti, ki ima veliko povedati tudi odraslim. V ponedeljek, 17. decembra 2018, se je dobri pravljčni sok razlil po veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, v kateri so se na dveh ponovitvah zbrali malčki iz vrtcev ter prvo in drugošolci Večstopenjskih šol goriškega in doberdobskega ravnanstva. Njim se je, kot vselej, pridružila še skupinica triletnih otrok slovenskih občinskih jasli Tika tako iz ul. Rocca v Gorici. Njihove vzgojiteljice so namreč v dejavnosti vključile tudi obisk gledališča. Ti mali cibicanki so izredno pridni. Tudi tokrat so mirno in zvedavo spremljali odrsko dogajanje. Goriški vrtljak, ki ga 22. leto prireja Kulturni center Lojze Bratuž, ob podpori Dežele FJK in Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter v sodelovanju s SNG Nova Gorica in Pastirčkom, je imel v gosteh Prešernovo gledališče Kranj. Kranjsko gledališče je vedno zelo pozorno do najmlajših gledalcev in je zanje ustvarilo že ničkoliko odličnih predstav. Med te gotovo spada tudi najnovejša *Kdo je Vidku napravil srajčico*. Pravljico, ki jo je Fran Levstik za otroke napisal pred 140 leti, je dramatisiral Boris A. Novak. Po njej je bila 1984 posneta istoimenska radijska

igra za otroke, nekaj let kasneje pa še TV muzikal za otroke *Zdravilo za strah* (1988). Režijo kranjske predstave, prežete s toplim občutkom solidarnosti in pozornosti do vseh bitij, ki živijo na tej zemlji, je podpisala Katja Pegan, prava mojstrica v nago-varjanju najmlajših. V dramaturški obdelavi Marinke Postrak je predstava doživela odrski krst 7. septembra 2018. Uprizoritev prikazuje, kako so bili včasih otroci, čeprav revni in se jim sploh ni sanjalo o vseh dobrotah, ki jih mimogrede uživajo njihovi današnji vrstniki, bolj solidarni in v stiski bolj pripravljeni pomagati drug drugemu. Pravljčna zgodba opozarja na to, da bi bil svet boljši in ljudje v njem srečnejši, če bi nas v življenju vodil občutek za druge, če bi bili solidarni z drugimi in če bi pomagali sočloveku, ki potrebuje našo bližino in pomoč. V tem je svetel nauk te "izrazito humano naravnane pravljice". To lepo čustvo se izri- suje jasno v predstavi, ki spregovori o "humanem odnosu do živali, rastlin, ljudi in tudi do nežive narave ter opozarja na neizogibno povezanost in vzajemno prepletenost vseh živih bitij, kar je v današnjem svetu, ki stavi zgolj na izkoriščanje in egoizem, za vzgojo otrok in raz-

mislek odraslih še kako pomembno". Mati narava je z nami tako radodarna, mi pa bi radi od nje še več. Izčrpavamo jo in se ne zavedamo, da brez nje ni življenja na tem svetu. V pravljici nastopa šest otrok in mati vdova, ki gara zanje pri bogatem kmetu od zore do mraka. Vsak izmed otrok ima le eno oblekico, srajčko. Ko jo najstarejši preraste, jo da naslednjemu in tako naprej. Videk je najmlajši. Ko srajčko dobi on, je že tako preprana in ponošena, da ga v njej zmeraj zebe. Mamica ima samo pozimi nekaj časa več za šivanje srajčic. Vidkova pa je že tako tanka, da ne ve, kako bo v njej dočkal zimo. A ker ima Videk neizmerno rad živali, mu te priskrbijo novo, snežnobelo srajčko. Vsi mu priskočijo na po-

terpretaciji igralcev. Ti so znali gledalcem posredovati nekdanje razmere, v katerih so živeli revnejši otroci, a so tudi zelo prepričljivo pričarali pravljčni živalski svet in njegove protagoniste. Pri tem so jim bili v oporo tudi iznajdljivi kostumi Anje Matijević (pa tudi maske Mateja Pajntarja) in scenografija Vranca Kumarja, ki je tako realistično prikazala revno hišo, v kateri so živeli otroci, in tako domiselno bohotno, radodarno naravo. Tudi značilnosti nastopajočih živali so bile zelo premišljeno in duhovito poudarjene. Učinkovita glasbena spremljava Mirka Vuk-sanoviča je odigrala pomembno vlogo. Vse je bilo do potankosti dodelano, kajti otroci so strogi kritiki! Zelo učinkovito, tudi v živalskih in rastlinskih podobah, so seveda svoje vloge odigrali igralci Blaž Setnikar (Videk), Vesna Jevnikar (Majda in Trnov grm), Peter Musevski (Fran in Rak krojač), Darja Reichman (Anica in Ptica šivilja), Aljoša Trnovšek (Tomaž in Pajek tkalec), Vesna Slapar (Katka in Ovca) in gostja Tinkara Kovač v vlogi Vidkove matere. Predstava *Kdo je Vidku napravil srajčico* v produkciji Prešernovega gledališča Kranj je lepa, pomenljiva igra, prežarjena z ljubeznijo do drugega, pa tudi z vedrino in porednostjo, ki je značilna za otroški svet. Gotovo ima pred seboj dolgo in uspešno odrsko pot.

IK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

KONCERTNA SEZONA 2018-2019

KLAVIRSKI RECITAL

ALEXANDER GADJIEV

PETEK, 8. FEBRUARJA 2019, OB 20.30

Kulturni center Lojze Bratuž

INFO IN PRODAJA VSTOPNIC: +39 0481 531445
INFO@CENTERBRATUZ.ORG - WWW.CENTERBRATUZ.ORG

SSO Posvet z dr. Saro Brezigar o stanju naše narodne skupnosti v Italiji

Kam in kako naprej?

Jedro slovenske narodne skupnosti v Italiji se ne zadržno krči. Katera je najboljša strategija, da ga ohranimo in okrepimo? Da bi subjekti našega kulturnega in družbenega življenja bili kos pe-rečemu izzivu, je Svet slovenskih organizacij priredil 15. januarja v Trgovskem domu v Gorici za svoje članice posvet o stanju slovenske narodne skupnosti v Italiji in potrebah za prihodnost. Dr. Sara Brezigar, priznana strokovnjakinja s področja strateškega upravljanja s človeškimi viri, ki je tudi predsednica Slovenskega raziskovalnega inštituta in sodelavka Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, je ožjemu krogu t. i. "političnih odločevalcev", ki tako ali drugače sprejemajo odločitve v svojih organizacijah, v odlično zasnovani sintezi predstavila stanje slovenske narodne skupnosti v Italiji na podlagi raziskav, ki jih je opravil Slori v zadnjih 10-15 letih, nato je bila možnost za zanimivo in nadvse aktualno debato.

Po uvodnem pozdravu predsednika SSO Walterja Bandlja je gostja zbrane pozvala, naj razmislijo, kaj želijo doseči v prihodnosti, in poskusijo se ne ukvarjati s preteklostjo. "Večkrat smo v skupnosti v stanju, ko ne vemo, v katero smer bi šli". To je veliki izziv današnje skupnosti. Soočamo se s problemi, ki niso nujno omejitve, temveč neka navodila, usmeritve. Pomembno je razumeti izzive časa in nato premisliti način, kako bi se morala skupnost preobraziti, da se z nje-mi lahko uspešno soočimo. Na vprašanje, kdo danes sestavlja slovensko skupnost, so zbrani ugotovili, da pripadnike naše

skupnosti oz. njenega "trdega jedra" danes definirajo jezik, identiteta, sodelovanje v življenju skupnosti, šolstvo, narodna pripadnost. V širšem krogu so "manj intenzivni pripadniki

mo nadomestiti s procesom, ki gre v nasprotno smer, s pridobitvijo pripadnikov skupnosti. Predavateljica je tudi prek konkretnih primerov dokazala, da "identiteta ni nekaj fiksnega, ne-

ga naroda) približujejo jedru. Skupnost lahko vzpostavlja pogoje, da bo nekdo (ali njegovi potomci) prišel v jedro; in identiteta se bo avtomatično razvila. Kot skupnost moramo imeti strategije in mehanizme, kako to lahko spodbujamo. "Pot je ta, alternativne ni"! Asimilacijo lahko torej zajezimo samo s procesom, ki gre v obratno smer: to storimo tako, da ljudi naučimo slovensko in jih

poskusimo vključiti v naše okolje, ki bi seveda moralo spodbujati slovenski jezik. "Če želimo kot skupnost ostati ali se krepiti, si moramo nujno prizadevati za to". Italijani, ki znajo slovensko, so "naša edina možnost preživetja", če se bodo približali jedru, v katerem se bodo njihovi otroci morda počutili člani naše skupnosti. Slika pripadnikov naše skupnosti danes je precej drugačna od tiste izpred 20 let; tudi načini komuniciranja so drugačni: če

jih ne obvladamo, določenih oseb ne bomo dosegli. Izzivi slovenske skupnosti v Italiji se danes pojavljajo na področju šolstva, kulturnih, športnih in drugih dejavnosti, medijev, politične participacije, participacije pri upravljanju naše skupnosti, ekonomije, jezika. Gostja je o vsakem nekaj povedala in nakazala več možnih usmeritev oz. koristnih napotkov. Premik nam lahko pomaga narediti primerna jezikovna politika, skupek parametrov, standardov, smernic, ki si jih skupnost postavi glede tega, kaj želi doseči na določenem področju. Jezikovna politika lahko pomaga krepiti vrednost jezika in jedro skupnosti, lahko širi jezikovno skupnost in uveljavlja narodno skupnost v širšem okolju.

foto dd

naše skupnosti", ljudje, ki se čutijo Slovence in ne govorijo slovensko; še več je takih, ki govorijo slovensko in se ne čutijo Slovenci, čeprav poznajo naše običaje in način življenja. Nato je še večji krog ljudi, ki se ne počutijo Slovenci in ne govorijo slovensko, so pa nekako povezani z našim življenjem. "Naša skupnost se primarno identificira na osnovi jezika. To je naša primarna identifikacija". Ko se nam dogaja asimilacija, v bistvu prehajamo iz trdega jedra navzven. "To je nekaj popolnoma normalnega, vse manjšinske skupnosti se soočajo s tem procesom": zaradi izseljevanja, mešanih zakonov, različnih interesov itd. preprosto izgubljajo svoje pripadnike. Velik problem naše skupnosti je, da procesa asimilacije ne zna-

kaj, kar pridobimo ob rojstvu in nam ostane. Identiteta je nekaj, kar se spreminja v našem življenju, pa tudi iz generacije v generacijo". Politika, ki jo vodimo kot skupnost, nam lahko omogoča, da ljudi približamo temu našemu jedru ali pa ne. Proces asimilacije je avtomatičen; obratni proces pa je treba zelo skrbno in načrtno gojiti za to, da do nje-ga prihaja. Problemi, ki jih imamo kot skupnost, so v veliki meri odvisni od tega; mimo demografskih problemov je jedro vedno manjše, zunanji pasovi pa so vedno širši. "Pripadnike zunanjih pasov lahko imamo za odpadnike, lahko pa jih tudi gledamo kot potencial, ki se približuje jedru". Krepiti moramo prav proces, da se ljudje iz zunanjih pasov (lahko tudi pripadniki večinske-

PODGORA Poslovil se je Izidor Sirk

Za vedno je zapustil ljubljeno domačo zemljo

Sorodniki, prijatelji in znanci so se v petek, 19. januarja 2019, v cerkvi sv. Justa v Podgori poslovili od klenega domačina Izidorja Sirka, ki so mu po domače rekli kar Dorče. V februarju bi dopolnil 92 let. Že nekaj let so ga mučile različne zdravstvene težave, a kljub vsemu je še lansko pomlad šel v vinograd (na sliki), da bi videl, kako je z domačimi trtami, ki jim je namenil vse življenjske sokove. Zemljo je nadvse ljubil. Celo življenje se ji je popolnoma posvetil. Bal se je, kako bo z njo, ko jo bo moral zapustiti. Ker pa je njegov vnuk Roman pred leti poprijel za delo na nonotovi kmetiji in zdaj pride-luje zlahko peneco kapljico, poznano tudi drugod, je nono Dorče umirjen zapustil ta svet. Žal je zadnji čas preživel v bolnišnici. Sobo je delil z drugim pokončnim Slovincem, Slavkom Klanjščkom, nekdanjim županom Občine Števerjan, ki se je od najdražjih ločil dva dni za Dorčetom. Skupaj sta delila zadnje dni življenja in Dorče je tako umrl v slovenski družbi. Lansko leto sta z ženo Emo Koršič, doma z Jazbin, praznovala 65-letnico poroke. Pokojni Dorče se je rodil v Pod-

gori 14. februarja 1927. V družini je bilo troje otrok: Rikardo, ki je umrl kot italijanski vojak zaradi malarije na Sardiniji, Dorče in Milka. Ko je razpadla Italija, je še kot mlad fant Dorče stopil v partizanske vrste

in prestal marsikaj bridkega. Po vojni se je vrnil domov in tam z vno in veliko ljubeznijo se ves posvetil domači zemlji. Mlad je bil, a moral je začeti gospodariti, ker mu je oče umrl že l. 1945, mati pa l. 1953. Tistega leta je tudi stopil v zakon z Emo Koršič. Ustvarila sta si topel dom, ki ga je

kmalu razveselilo rojstvo hčerke Majde; ona je vsa leta, posebno v boleznih, skrbno bedela nad očetom in seveda tudi mamo.

Do konca svojih dni se je Dorče trdno oklepal svoje zemlje. Strašno ga je skrbelo, kaj bo z njegovim posestvom, ko ga ne bo več. A strah je bil odveč, saj je vnuk Roman zavzeto vzel vajeti kmetije v svoje roke.

Pogrebno mašo sta v podgor-

da "je božal zemljo". Na koru so se žalne pesmi občuteno oglašale iz ust pevcev MePZ Mirko Špacapan iz Podgore. Pred cerkvijo pa mu je moški del tega zbora zapel ganljivo Gozdič je že zelen. Preden se je krsta odpeljala iz Podgore za upepelitev, so se od priljubljenega Dorčeta z nagovoroma poslovila Vili Prinčič in Lucijan Pelizzo, predsednik krajevne sekcije ANPI-VZPI. Orisal ga je kot poštenega, delavnega moža, ki je bil predan družini in domači kmetiji. Včasih je imel na domu osmico, kamor so radi zahajali sovaščani, saj je bil prijazen in prijetno je bilo z njim pokramljati, ker je znal marsikaj povedati tudi iz vojnih časov. Ljubezen do slovenstva je pokazal tudi s tem, da se je priključil partizanom in se boril za domovino. Po vojni je ostal zvest svojim načelom kot član borčevske organizacije. Bil je tudi pobudnik postavitve spomenika padlim v NOB v Podgori. Za vojaške zasluge je prejel priznanja v Italiji in nekdanji Jugoslaviji. Tako priznanje je prejel tudi l. 1983. Na to je bil še posebno ponosen, ker ga je podpisal tedanji predsednik italijanske republike Sandro Pertini, tudi sam vnet partizan. Dorče bo odslej počival na domačem vaškem pokopališču, v posvečenem koščku zemlje, na katero je bil tako zelo navezan. Gotovo ga bodo vsi, ki so ga poznali, ohranili v trajnem spominu.

ski cerkvi darovala Karel Bolčina, škofov vikar za slovenske vernike (ob 50. in 60. obletnici poroke Dorčeta in Eme je prav on vodil lepo praznično slavo), in podgorski župnik Josip Caha. Bolčina je pokojnikovo navezanost na domačo grudo in spoštljiv odnos do nje izrazil z besedami,

Mnogo si za nas ustvaril, zdaj vsak korak spomin je nate in hvaležna misel, luč je, ki ne ugasne.
V 90. letu starosti se je od nas tiho poslovil
STANISLAV (SLAVKO) KLANJŠČEK
Števerjanska občinska uprava, števerjanska sekcija Slovenske skupnosti, ekipa Civilne zaščite, društvo F.B. Sedej ter števerjansko župnijsko občestvo izreka jo sinu Robiju, hčerkama Silvi in Cvetki ter vsem svojcem in sorodnikom občuteno sožalje.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta in nonota

IZIDORJA SIRKA

se iskreno zahvaljujemo duhovnikoma Karlu Bolčini in Josipu Cahi za tolažilne besede med pogrebnim obredom, pevcem domačega MePZ Mirko Špacapan za občuteno petje, Lucijanu Pelizzu in Viliju Prinčiču za lepa spominjska govora ter vsem, ki so nam stali ob strani in pomagali v žalostnih trenutkih.

Družini Sirk in Rizzi

Obvestila

Goriška občinska sekcija Slovenske skupnosti sporoča, da bo od 22. januarja naprej sedež stranke na drevoredu 20. septembra 118 v Gorici odprt za javnost vsak torek od 17. do 18. ure.

Primorsko orgelsko društvo vabi na božični koncert, ki bo potekal v soboto, 26. januarja, ob 18.45 v župnijski cerkvi v Gabrijah. Sodeluje Vokalno instrumentalni ansambel Super Flumina Babylonis, vodi Roberto Squillaci.

Skupnost družin Sončnica vjudno vabi na občni zbor, ki bo v nedeljo, 27. januarja 2019, ob 10. uri v prvem sklicu in ob 11. uri v drugem sklicu v Močnikovem domu v Gorici (ob cerkvi sv. Ivana).

Občina Doberdob bo zaposlila za nedoločen čas delavca kat. B razred 1 (Deželna kolektivna delovna pogodba za zaposlene enotne kategorije nevodilnih položajev - Dežela Furlanija - Julijska krajina). Rok za predstavitev prošnje zapade 11. 2. 2019 ob 10. uri. Razpis in prošnja sta objavljena na doberdobski občinski spletni strani www.comune.doberdo.go.it v sekciji Amministrazione trasparente - Bandi di concorso.

PD Rupa-Peč vabi od 23. do 29. avgusta 2019 na čudovit izlet po Cilentu, Amalfijski obali in mestecu Materii, Evropski prestolnici kulture za leto 2019. Informacije Ivo Kovic (0481 882285, 3470967807).

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (ul. Kugy 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CVIDI2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Ob 35. obletnici smrti predragega očeta dr. Antona Kacina darujeta Marija in Metka 200 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Čestitke

Čotova družina širi se spet, saj je **Elia** prijel na svet skoraj en teden je zamudil, a je celo družino Devetak razveselil! Sari, Pavlu, Mihaelu in Juliji čestitamo nono Uštili, nona Gabry, tete Tatjana, Tjaša in Mihaela ter pranono Nato.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 25. 1. 2019 do 31. 1. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Sporod:
Petek, 25. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 26. januarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 27. januarja: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 28. januarja: (v studiu Stefania Beretta): Pravljica za lahko noč.

Torek, 29. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 30. januarja (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Fašistično taborišče Gonars. - Izbor melodij.

Četrtek, 31. januarja (v studiu Andrej Bavcon): Četrtrkov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Ob smrti

MIROSLAVA DEVETAKA

izrekamo svojcem iskrene sožalje

PD VRH SV. MIHAELA

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PD Štandrež - Dramski odsek

Neil Simon

BOSA V PARKU

komedija

Prevod: Dušan Tomše

Režija: Janez Starina

Premiera: sobota, 26. januarja 2019, ob 20. uri

nedelja, 27. januarja 2019, ob 17. uri

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Z 2. strani

Zaslužni prejemnik ...

Dušan Černe je bil po poklicu časnikar, po poslanstvu kulturni in politični delavec, po srcu in miselnosti pa velik Slovenec, globoko prepričan kristjan in demokrat. Te poteze njegovega značaja so se začele razvijati že zelo zgodaj: v težkih predvojnih letih v rojstni primorski deželi, v dramatičnem medvojnem času v osrednji Sloveniji in končno v plodnih povojnih letih, ko je z velikim čutom odgovornosti pomagal postavljati na noge organizirano javno življenje naše skupnosti.

Dušan Černe se je rodil 21. maja 1916 v Trstu, sicer pa je bil po rodu iz Vipavske doline. Zgodnjo mladost je preživel na Goriškem, ker pa je bila njegova družina zaradi zavednosti izpostavljena fašističnemu nadlegovanju, se je preselil v Ljubljano, kjer je maturiral na klasični gimnaziji. Univerzitetni študij je začel v Beogradu, prekinili pa so ga vojni dogodki l. 1941. Že vse do tedaj je aktivno deloval v organiziranih skupnostih primorskih izseljencev, ki so ohranjali javno zavest o težkem življenju rojakov pod tujim nasiljem.

Ob izbruhu vojne se je spet znašel v Ljubljani, ki jo je medtem okupirala Italija. Vključil se je v odporiško gibanje, in sicer demokratično, ki je bilo zunaj nadzora komunistične partije. Okupatorji pa so ga izsledili, aretirali in poslali v zloglasno taborišče Gonars. Več mesecev je bil v zaporu za talce, kar je pomenilo, da je bil vsak trenutek izpostavljen ustrelitvi.

Po italijanski kapitulaciji se je vrnil na rodno Goriško in se spet

vključil v odporiške vrste. Ko je bilo vojne konec, se je v obdobju zavezniške uprave z navdušenjem lotil dela pri oživljanju slovenstva in vseh dolgo zatrtih oblik kulturnega in svobodnega političnega življenja. Bil je pri mnogih pobudah, ko se je obnavljalo delovanje na gledaliških odrih, pri časopisih, ob rojevanju organizacij in slovenskih strank, ki so pri opredeljevanju

Giorgio Banchig

za resnično demokratično življenje gojile tudi spoštovanje do krščanskih tradicij slovenskega naroda.

Sledila je preselitev v Trst, kjer se je Černetovo delovanje še ojačilo in doseglo zelo vidne uspehe pri nastajanju mladinskih organizacij in kasneje narodne stranke Slovenska skupnost. Tu je bil ves čas ena izmed vodilnih osebnosti, zelo upoštevan in spoštovan. Njegovo temeljno načelo je pri tem bilo, da moramo kot Slovenci nastopati kot samostojen subjekt in ne v okviru italijanskih organizacij in strank.

Poklicno je Dušan Černe delal najprej pri tiskovnih uradih, do-

končno pa v časnikarskem odseku tržaške radijske postaje. Sredi vsega tega dela in dejavnosti ga je v 59. letu starosti zadela kap. Kmalu po njegovi smrti je začela skupina ožjih prijateljev razmišljati, kako bi ohranili spomin nanj. In nastala je zamisel o posebnem skladu, iz katerega bi se podeljevala priznanja osebam ali organizacijam, ki bi se med Slovenci v Italiji izkazale na področju kulturne in vsakršne dejavnosti v sozvočju s tremi Černetovimi življenjskimi vodili: slovenstvo, krščanstvo, demokracija. Sklad je zaživel in začela se je dolga serija vsakoletnih nagrajevanj. Bilo jih je 23. Po začasni prekinitvi je bila sprejeta zamisel, da se sklad razpusti in skrb za nagrade prevzame Knjižnica Dušana Černeta, ki je bila ustanovljena 25. novembra 1983.

Dušan Černe je imel srčno rad slovensko domovino. Sanjal je, da bi postala in ostala svobodna in pomirjena v sebi. V manjšinski stvarnosti pa se je ognjevitavo zavzemal za doseganje in spoštovanje pravic, istočasno pa tudi za strpnost in dobre odnose s sosedi in med nami samimi. Podpiral je vse, kar povezuje in gradi. Do krivic in nasilja je imel odpor in jasna stališča, ni pa maral gneva in sovraštva, ki bi škodovalo poskusom strpnosti in sprave. Tako ni nikoli govoril o grozljivem doživetju, ko so mu med vojno partizanski likvidatorji ubili nedolžnega brata. To trpljenje je ohranil zase. S prijateljem ljudem je pomagal širiti vzdušje solidarnosti in prijateljstva.

Življenje in delo Dušana Černeta je pregledno popisano v delu *Zvestoba vrednotam*, ki jo je uredil Ivo Jevnikar in vanjo vključil tudi razen pobude, povezane z njegovim likom.

Mladika 10/2018

V Fokusu: Poklon Alojzu Rebuli

V zadnji, deseti številki revije Mladika v letu 2018 se uredniški odbor klanja dolgoletnemu sodelavcu revije in založbi Mladika, slovenskemu pisatelju in esejistu, intelektualcu evropskega formata Alojzu Rebuli. Na povabilo, naj sodelavci in prijatelji spregovorijo o njem, se v reviji vrstijo številni spominski zapisi, pričevanja in razmišljanja o Alojzu Rebuli in njegovem delu. Kardinal Franc Rode spregovori o Rebulovem iskanju skrivnosti sveta in zgodovine. Martin Breclj pošilja Alojzu Rebuli poslednji pozdrav in izpostavi njegovo ljubezen do klasičnega sveta. V prispevku z naslovom *Zelo ga bom pogrešala* spregovori senatorka italijanske republike in literarna zgodovinarica Tatjana Rojc. Pater Edvard Kovač v svojem spominskem zapisu poudari duhovne in intelektualne razsežnosti Rebulovega ustvarjanja in njegovo predanost krščanski besedi. Spominja se, kako je Janez Pavel II. ob koncu njunega srečanja Rebuli naročil, naj piše, in to je bilo Rebuli vodilo in potrditev njegovega poslanstva pisatelja in esejista. *Začetek pravega po navidezem* je naslov prispevka Miroslava Košute, ki obuja posebno prijateljstvo z Alojzom Rebulom; le-to se je razvijalo tudi v gostem dopisovanju. O svojem odnosu do pisatelja Rebule, o njunih srečanjih in dogodkih, ki so ju vezali, piše duhovnik in teolog Božo Rustja. Novinarica Darka Zvonar Predan se je pisatelja Rebulo spomnila v daljšem članku, ki je izšel v mariborskem Večeru ob pisateljevi

smrti in ga Mladika ponatiskuje. V zapisu Zvonarjeva izpostavlja Rebulovo vez s Trstom, v katerem je odrasčal, prijateljstvo z Borisom Pahorjem in moč njegove knjižne ustvarjalnosti. Predsednica Radijskega odra Maja Lapor-

nik v svojem prispevku z naslovom *Rhema Gennaion* predstavi Rebulov izvirni dramski opus za radijski medij, priložen je tudi seznam Rebulovih izvirnih radijskih iger in dramatizacij njegovih proznih del. Lučka Susič piše o svojem odnosu do pisatelja Rebule, ki je bil njen srednješolski profesor, nekaj let kasneje pa je na univerzi pisala tezo o njegovih romanih. Literarna zgodovinarica Marija Pirjevec izpostavlja temeljne značilnosti Rebulovega pripovedništva in njegov odnos do jezika: beseda mu pomeni boj za lastno ogroženo identiteto in svobodo. Rebulova učenka in profesorica klasičnih predmetov

na tržaškem slovenskem klasičnem liceju Barbara Zlobec je ustvarila zgodbo o prihodu Alojza Rebule na Elizejske poljane in o tem, kako ga sprejmejo antični dramatik in pesniki, med njimi je sicer tudi Prešeren. Nekdanji ljubljanski župan Jože Strgar pripoveduje o začetkih svojega prijateljstva z Alojzom Rebulom v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Klasični filolog in prevajalec iz antičnih jezikov Kajetan Gantar piše o skupni ljubezni do antičnega sveta, ki ju je združevala, in o romanu *Ob babilonski reki*, za katerega mu je hvaležen, da ga je napisal. Na koncu še beseda Alojzu Rebuli: objavljena je namreč njegova zahvala ob prejemu nagrade La Locanda del Doge oktobra 2018 za italijanski prevod romana *Nokturno za Primorsko*. Takrat se nagrajevanja pisatelj Rebula ni mogel udeležiti, ker je bil v bolnišnici v Topolšici, poslal

pa je svojo zahvalo, ki je v Mladiki objavljena v slovenskem prevodu.

Ob 125-letnici rojstva in 50-letnici smrti Brede Šček je Franc Križnar napisal daljši članek o njenem življenju in delu, Rozina Švent pa je pripravila daljši zapis o Igu Grudnu ob 60-letnici njegove smrti.

V rubriki o ekologiji je tokrat objavljen prispevek o konferenci COP24, ki je potekala v Katovicah na Poljskem v prvi polovici decembra. Avtor članka izpostavlja problem finančnih stroškov pri oblikovanju okolju prijaznega gospodarstva.

/ str. 15

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (48)

Dimitri Tabaj

Anton Štrancar (2)

Tako je o ajdovskem predvolilnem zborovanju poročala Goriška straža: *“Drug poštni avto je pripeljal iz Vipave četo fašistov, iz Lokavca je prikorakala godba. Na dvorišču g. Bratine je stalo krog tisoč slovenskih mož. V imenu Slovanskega volilnega odbora je g. notar Jurca otvoril shod in dal besedo drju Gaberščku. Pred ogromno množico je v trilettrturnem govoru razvil naš narodni program, utemeljil boj za slovensko šolo, za svobodo slovenske kulture in dokazal, kako globoko je zasedrana ta priprosta pravica v zavesti kulturne Evrope. Jasni in živahni govor so naši možje navdušeno odobraval, fašistovski prišleci pa so žvižgali. Ko je na koncu govornik pozval slovenske može, naj izpolnijo v nedeljo svojo narodno dolžnost, se je dvignil cel vihar odobravanja. Predsednik je nato podal besedo drju Fornazariču; a tu se je oglašil g. kapitan Venezia in izjavil, da bo zdaj on govoril. Predsednik je odgodel, le da bi spremljevalci g. Venezije ne sitnariili”. Gre tukaj po*

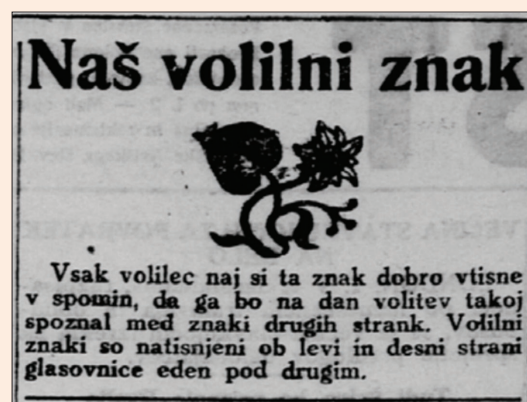
vsej verjetnosti za dr. Slavka Fornazariča (Bil je 21. junij 1888 – Ankaran 19. november 1969), pravnik in politika, ki je leta 1923 odprl svojo odvetniško pisarno v Ajdovščini. Iz prispevka Goranke Kreačič z naslovom *Mož od Soče* izvemo, da je bil dejaven sokol ter aktiven član političnega društva Edinost. Kot znan borec za narodnostne pravice Slovencev v Julijski krajini je bil preganjan od Italijanov, zaprt in preganjan v Jugoslavijo. Po prvi svetovni vojni je vodil pisarno za zasedeno slovensko ozemlje, ki je bila organ Narodnega sveta za Slovenijo. Med drugo svetovno vojno je deloval v protinacistični obveščevalni skupini Anteja Aniča, majorja jugoslovanske kraljeve vojske v Mariboru, ter sodeloval s britanskimi tajnimi službami, zaradi česar ga je po vojni UDV večkrat zasliševala. Sodeloval je pri ustanavljanju OF-a v Trstu.

Nadaljuje opis dogodkov Goriška straža: *“Ko je g. Venezia zaključil svoj italijanski govor, je dobil besedo dr. Fornazarič. Komaj je ta*

Žapuže, rojstna vas Antona Štrancarja

začel govoriti, se je z druge strani oglašil vipavski fašist Krhne. /.../ vsak drugi stavek je izval buren smeh med zborovalci, tako smešne in bedaste so bile trditve tega modrijana. Mož z rdeče-črno srajco se je n. pr. dvignil do trditve, da so slovenski poslanci krivi, da je zgorel “Narodni dom” v Trstu. Mnogim našim ljudem je bilo nevšečno gledati, kako mož meša po kislem zelju. Hoteli so iti domov, a zadržal jih je kordon fašistov, ki so naganjali ljudi, naj poslušajo. Ker je na dvorišču igrala godba fašistovsko himno, so od naših ljudi na cesti zahtevali, da se odkrijejo. Onemu, ki ni hitro snel klobuka, so fašisti urno pomagali. Pred Lokarjevo hišo so oklofutali Dora Krtelja. Drli so naprej proti Šturijam, in naenkrat sta iz gruč fašistov, ki so stali pri lekarni, padla dva strela. En strel je zadel Antona Štrancarja, zidarja iz Žapuž 23 v bok. Izstrelek je ostal v notranjosti telesa. Ranjenca so prenesli v bližnjo gostilno, kjer ga je preiskal dr. Furlani in ga z vozom

Volilni poziv v časopisu Edinost

Zelenega križa odposlal v bolnišnico v Gorico. Prognoza je rezervirana. Danes smo dobili iz ajdovske okolice poročila, da vlada med našimi ljudmi velikansko ogorčenje. “Po naših vaseh se nismo nikoli streljali, pa tudi drugi nas ne bodo! /.../ Da bodo pa naši Vipavci vedeli, kako nesramno poročajo gotovi laški listi o Slovencih, naj navedemo sporočilo “Piccola” o shodu v Ajdovščini”.

Glavni govor na predvolilnem zborovanju, na katerem je bil ubit Anton Štrancar, je imel Josip Gaberšček z Ljubinja, urednik in politični delavec, do leta 1926 in odhoda v Jugoslavijo tajnik političnega društva Edinost, orjunač in tigrovec.

Ajdovščina, most na Hublju. Onstran mostu je videti križišče med Štrancarjevo ulico in Goriško cestro, kjer stoji spomenik Antonu Štrancarju, ki so ga na tem mestu leta 1924 zahrbtno ustrelili italijanski okupatorji. “Hubelj nam ostane sveta reka”, je zapisal novinar Goriške straže.

Podružnična cerkev sv. Martina v Žapužah, rojstni vasi Antona Štrancarja. Delo kranjsko-škofjeleške stavbarske delavnice (1455-1460), freske so pa delo učenca Janeza Ljubljanskega (1455-1460). Leta 1989 so prizidali vhodno lopo (arhitekt Svetozar Kržaj).

Goriška Mohorjeva družba / Andrej Arko, Odkrušek Novele, ki nam po eni besedi odstrejo svet

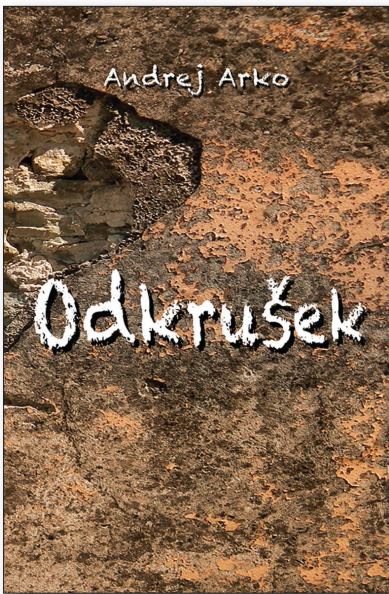
Devet novel, devet življenjskih usod, ki vsaka človeka posebej ujamejo in ga povedejo s seboj, da ob zapletu in končnem razpletu zgodbe glavnih in stranskih junakov najde tudi koščke svojega sveta, svoje duše. Gre za usode malega človeka, slehernika, ki se navidezno sooča z vsakdanjimi ali malimi vprašanji, ki pa se na koncu pokažejo kot še kako pomembna in vredna razmisleka.

Knjiga *Odkrušek* nas sicer najprej nagovori s svojo 'obleko' - naslovnico, ki ji jo je 'ukrojil' Franko Žerjal in nas z okrušenim kamnitim zidom zemeljske barve po eni strani opozarja, da so na njenih straneh opisi človeških stanj in hrepenenj, sporočil in vrednot, ki so del človeške narave in zato obča. Kot kamniti zid se tudi človeška narava ne spreminja veliko. Odkar svet stoji, je tako. Okrušeni omet, ki omogoči, da vidimo kamen, pa nam odpre oči in bralca opozori, da je vsaka stvar na svetu vendar podvržena spremembam in tudi človek lahko doživi določen razvoj, doseže 'sad spoznanja', v dobrem ali slabem.

Drobni vsakodnevni dogodki, ki se lahko zgodijo vsakomur in ki jih Andrej Arko z velikim smislom za pisanje novel spretno razvije, so izhodišča teh pripovedi. Tako nas prva novela, ki daje naslov knjigi, mimogrede skozi osebno zgodbo zamejske študentke v Ljubljani, ki izvira iz mešanega zakona in prihaja iz Gorice, opozori na vrsto problemov, ki jih dobro poznamo, kot so zamejsko šepavo znanje slovenščine, nizka rodnost, tiha asimilacija, nato pa problem odhajanja možganov, kar neizogibno osiromaši tudi narodno telo, istočasno pa zna avtor pustiti odprto pot v svetlo, pozitivno rešitev nakazanih problemov.

Druga novela nosi naslov *Pismo* in tudi mlajšega bralca, ki je o vojni in povojnih zavezniških časih slišal le kaj malega v šoli ali pa doma, nagovori z nežno ljubezensko zgodbo na razdaljo kilometrov in let. Zavezniški vojaški uradnik, ki se je zaljubil v dekle iz neimenovane kraške vasi, a jo mora ob odhodu zapustiti, na stara leta, ki jih zaznamuje bolezen, spet išče stik z njo. Mladi predsednik vaške skupnosti pa si

zvzame stvar k srcu in po krajši preiskavi res pride na sled iskani Danili, a zve, da je že mrtva in da njeni sorodniki sploh nimajo nobenega sočutja z njo in njeno

žalostno usodo.

Tudi novela *Tujca* je postavljena na Kras, načenja pa problematiko prodajanja slovenskih hiš in zemlje tujcem, celo sumljivim ose-

bam, ki so sprva prijazne in nevsihljive, a se na koncu pokaže, da je videz varal, saj je šlo za osebi, ki sta bili povezani z italijanskim organiziranim kriminalom. Svojevstveno temo Arko obravnava v noveli *Pok*, ki nas že uvodoma poduči, kako so storjene napake - neumnosti navadno draga šola. Dušan namreč najde granato iz prve svetovne vojne, ker se končno zave, kako je lahko nevarna, jo sam odnese in vrže v škarpo, a eksplodira. Mamu, ki ga je opozarjala na nevarnost, pa je zadela kap...

Teta, tako je naslov naslednji noveli, obravnava občutljivi temo empatije med mladim zdravnikom in staro žensko, ki se zaveda, da bo v kratkem umrla, in hoče zapustiti bolnišnici 'zaklad'. Arko spretno zaplete pripoved o tem, kako se starkin dober namen ni mogel uresničiti, zato pa zdravnik skrbi za njen grob. Tudi novela *Obiski* je postavljena v kontekst bolezni oziroma invalidnosti, ki je že sam po sebi zelo prepričljiv. Presenetljiv pa je zaplet, saj ob obiskih sorodnikov v ključnem trenutku glavnemu junaku neki sotrp in v domu pove, da mu je v povojnih pobojih domobrancev umoril očeta, razplet pa spet preseneti, saj invalida zadnji običje skoraj pozabljeni sošolec. Tudi naslednja novela z naslovom *Kes* je uglašena na povojno slovensko tragedijo, dogaja pa se ob

Vrbskem jezeru, kjer se pripovedovalec ustavi z ženo ob vrnitvi s službenega potovanja in po ključu spozna starejšega angleškega profesorja. Nevihta ju prisili, da vedrita ob čaju, kar je priložnost, da angleški profesor prostodušno pove, da je bil med komaj mobiliziranimi angleškimi vojaki, ki so maja 1945 sodelovali pri vračanju domobrancev v Jugoslavijo. Pri tem pravi, da se sploh niso spraševali o njihovi usodi, in trdi, da tega ni doživljal kot sodelovanje pri izdaji vojnih ujetnikov, ki so bili poslani v smrt. Pa vendar se na koncu pokaže, da mu vest ne da miru...

Na temo povojnega begunstva, istočasno pa tudi slovenskega narodnega vprašanja na avstrijskem Koroškem, je uglašena tudi novela *Sled*. Protagonista sta brata, rojena v Ameriki, ki sta se po osamosvojitvi Slovenije s starši vrnila v prvo domovino. Po očetovi smrti in računalniku najdeta njegove spomine na vojna leta, ki jih je preživel kot kuhar v domobranskem vođu in kako se je rešil iz taborišča na Vetrinjskem polju, se prebil do Velinje vesi, se nekaj dni skrival pri kmetu in mu pomagal pri spomladanskih delih, se rešil preko Drave in nato prispev v Ameriko, kjer si je ustanovil družino. Brata sta ob tej ugotovitvi povsem presenečena, zato se odločita, da bosta poiskala kmeta, ki je pomagal očetu. Po spletu okoliščin, ko spoznata, kako je asimilacija usodno posegla v koroško narodno tkivo, na Go-

sposvetskem polju povsem po naključju spoznata sorodnika do brega koroškega kmeta, ki je prevoznik, in odkrijeta, da tudi mladina na Koroškem še govori slovensko. Nekaj dni po srečanju pa jim tudi prevoznik pošlje posnetek v narečju napisanih spominov 'strica svojega očeta', ki povejo, kako so se navezali na bežečega kuharja in kako jim je ta več let po vojni pisal iz Amerike in tudi poslal nekaj dolarjev. Zadnja novela zbirke *Odkrušek* pa je *Senca*, senca občutka krivde človeka, ki se je prav naivno znašel pred osebami, ki so delale za službo državne varnosti. Po osamosvojitvi mu vest ne da miru in vzpostavi stik z disidentom, ki ga je za tri leta spravil v zapor, da bi se mu opravičil, a brez uspeha. Prav zaradi tega se na koncu znajde med alkoholiki in v terapevtski skupini.

Vsebinsko je to dokaj raznolik slovenski svet. Arko pri tem pokaže tudi občutljivost za manjšinsko narodno problematiko, kar je po svoje posebna tema. Značilno za pisatelja pa je, da je pozoren na male vzgibe duše, na tiste kotičke v 'kambrici srca', kjer vsakdo izmed nas hrani luč vesti, ki nam pove, kaj je prav in kaj ne. Enobesedni naslovi nam sporočajo prav to. Za vsako besedo, za vsakim pojmom se lahko skriva cel svet, ki ga Arko z velikim jezikovnim znanjem in tudi pozornostjo na narečja in celo sleng zna prepričljivo poustvariti.

E. G.

Nezaslišana gledališka afeta Kobalova komedija plagiat!

Morda se bo ta zelo neprijetna afeta, ki je močno razburkala gledališki svet, že rešila ob izidu te številke Novega glasa, a vseeno naj na kratko povemo, kako je s to zadevo. Boris Kobal, po rodu Tržačan, ki se ga v zamejstvu gledalci najbolj spominjajo zaradi njegove izjemne uspešnice *Afrika ali na svoji zemlji*, je pred časom na natečaj Slovenskega ljudskega gledališča Celje (SLG Celje) kot izvirno komedijo prijavil delo *Profesionalci espe*. Kobal se je z njo potegoval za naslov žlahtno komedijsko pero 2017 in na natečaju dosegel tretje mesto. Njegova komedija *Profesionalci espe* je tako doživela odski krst v režiji Jaše Jamnika konec novembra 2018. Po nekaj uspešnih ponovitvah pa jo je vodstvo Slovenskega ljudskega gledališča Celje umaknilo iz repertoarja. 9. januarja je namreč nekdo opozoril, da je ta komedija plagiat: naj ne bi bila namreč izvirna, ampak prevod dela *La prova generale* plodovitega italijanskega avtorja Alda Nicolaja, ki ga še zmeraj radi upričarjajo na italijanskih in tujih odrih (bralce naj spomnimo, da je dramski odsek PD Štandrež l. 2004 uprizoril njegovo ganljivo delo *Stara garda* v režiji Janeza Starine). Kobal naj bi se pri tem tekstu ne samo navdihnil, ampak naj bi ga prevedel in dopisal le štiri replike. To naj bi bila v resnici poslovenjena različica Nicolajevе komedije. To pa je seveda nedopustno in sramotno! Popolnoma se namreč bije z etičnim načelom in s tem, kar predvideva natečaj SLG Celje, pri katerem je med pogoji tudi ta, da so "moralno in pravno za izvirnost komedije odgovorni avtorji". Predstavo

so takoj umaknili z letošnjega sporeda in z neljubo zadevo seznanili zastopnike avtorskih pravic Alda Nicolaja, ki je umrl l. 2004. Še 70 let po smrti avtorja namreč veljajo te pravice. Nekdanji direktor Mestnega gledališča ljubljanskega in zdajšnji direktor Šentjakobskega gledališča Boris Kobal se o tem sploh ni izrekel. Za vse je bil nedosegljiv. Zdi se zelo čudno, da se je mogel Kobal tako sprenevedati. Ali mu je presahnila ustvarjalska žilica? Maja Bogataj Jančič z Inštituta za intelektualno lastnino je za slovenski časopis 24 ur povedala, da "Gotovo gre tukaj za plagiat, ker je avtor tega besedila zavajal javnost, kolege, svoje poslušalstvo, saj je zatrjeval, da je omenjeno delo izvirnik, in ni priznal, da se je več kot navdihnil iz nekega drugega dela. Takšno dejanje je zavržno, ni etično. Tudi sankcije so po navadi etične, kot so izključitev iz določene skupnosti, izguba integritete in podobno". Tudi v Šentjakobskem gledališču obsojajo to zadevo, ki meče temno senco na Kobala, čigar pomoč bi bila po besedah predsednika društva Šentjakobskega gledališča, Janeza Vlaja, (v izjavi za 24. ur), zelo pomembna, ker bo prihodnje leto to stalno repertoarno ljubiteljsko gledališče zabeležilo stoto obletnico obstoja. Kobalovi kolegi in gledališki ustvarjalci so upali, da je vse skupaj le pomota in da bo režiser, igralec in komediograf sam pojasnil, kako je s tem. A nanj je zdaj že padla temna senca, ki jo bo težko zbrisati. Kot je na tiskovni konferenci v četrtek, 18. januarja, povedala Tina Kosi, upravnica SLG Celje,

bo celjsko gledališče "podalo kazensko ovadbo zoper režiserja in igralca Borisa Kobala zaradi pridobitve večje premoženjske koristi. Od njega bodo terjali povrnitev 13.000 evrov bruto, ki jih je prejel kot avtor komedije". Povedala je tudi, da so po prejemu opozorila (oseba, ki je razkrinkala neizvirnost dela, je iz kulturnih krogov; da je nekaj narobe s Kobalovo komedijo, se je zavedala ob ogledu predstave *Glauna vaja*, prevod dela *La prova generale* Alda Nicolaja, ki jo je Beneško gledališče uprizorilo na letošnjem Dnevu emigranta v Čedadu) dobili italijansko besedilo in ga primerjali s Kobalovim tekstom. Izkazalo se je, da gre "za prevod z nekaj okrajšavami in dodanimi besedami". Tina Kosi se ne misli sestrati z Borisom Kobalom za pojasnila. O zadevi so seznanili avtorsko agencijo Slovenije in ministristvo za kulturo ter celjsko občino. Povedala je tudi, da bodo morali odslej vsi avtorji podpisati dodatno izjavo o resničnosti avtorstva. Predstavo *Profesionalci espe*, katere protagonisti so člani družine hudodelcev, ki ob koncu s sosedom združijo moči za nove zločinske pohode, bodo nadomestili z drugo. Ker je gledališče samo prijavilo plagiat, je dobilo le 3063 evrov kazni. To morajo plačati agentu v Italiji. Gledališče komedije ne sme več igrati. Umaknilo jo je seveda tudi z letošnjih Dnevoj komedije. Zaradi tega SLG Celje ne bo imelo na njih lastne produkcije. Režiser in igralci, ki so v predstavo vložili dva meseca truda, so seveda zelo razočarani. V SLG Celje z Borisom Kobalom ne bodo več sodelovali. Zoper Kobala bodo vložili tožbo in bodo zahtevali in skušali izterjati škodo po sodni poti. Kako se bo zadeva končala, bomo še videli. Morda pa bo zaradi nje Kobalu minila volja se norčevati iz vsega in vseh. Ta njegova zadnja hudo sramotna "šala" ga bo drago stala!

IK

PD Štandrež / Dramski odsek Nova premiera že trka na duri

Lansko leto je na štandreškem odru zaživel Partljičeva "nostalglična komedija" *Čaj za dve*, letos pa je zelo zagnan, modrici Taliji povsem predan dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež, ki že več kot polstoletja nepretrgoma goji gledališko umetnost in se najraje spogleduje s komedijskim žanrom, posegel po tuji dramski zakladnici. Iz velikega literarnega opusa ameriškega komediografa Neila Simona (1927-2018), "kralja ameriške komedije", je izbral delo *Bosa v parku*. Tega avtorja, ki je bil štirikrat nominiran za oscarja in je prejel mnogo drugih nagrad, so navdušeni ljubiteljski komedijanti iz Štandreža že uspešno predstavili l. 1999, ko so odigrali njegovo komedijo Zares čuden par v režiji pokojnega Emila Aberška, ki ga predvsem v mladinskih gledaliških krogih zelo pogrešajo.

Zaradi prezasedenosti v gledališču tokrat ni s Štandrežci Jožeta Hrovata, člana igralskega ansambla SNG Nova Gorica, njihovega skrbnega režiserja od l. 2004 dalje. Namesto njega jih tokrat režijsko vodi upokojeni, markantni igralec in režiser Janez Starina, ki je bil najprej član SLG Celje, nato PDG oz. SNG Nova Gorica, nazadnje pa Mestnega gledališča ljubljanskega (2004 - 2016). V vseh treh je ustvaril zelo dovršene, nepozabne like. Spomnimo naj se le na njegovo čudovito interpretacijo v legendarni predstavi Plešasta pevka v režiji Vita Tauferja. S Štandreškim dramskim odsekom je že velikokrat sodeloval. Navadno je z igralci na oder zelo učinkovito

postavljal kratke enodejanke (npr. *Jaz sem Berto*, ki je bila pravi bisserček). V spominu pa bo za vedno ostala njegova ganljiva režijska postavitev dela Alda Nicolaja *Stara garda* z izjemnimi Božidarjem Tabajem, Majdo Zavadlav in Markom Brajnikom. Leta 2004 je prejel matička za najboljšo ljubiteljsko predstavo v celoti na Slovenskem.

Tokrat pa se je Starina z igralci Mojco Dolinšek, Polonco Cijan, v

Prizor z vaj: Mojca Dolinšek in Gabrijela Vidmar (foto DP)

alternaciji z Gabrijelo Vidmar, Matejem Klanjščkom, Božidarjem Tabajem in Egonom Cijanom, znanimi odrskimi obrazi, "spopal del" z zgodnjim delom (njegovo tretje dramsko besedilo po vrsti) Neila Simona *Bosa v parku* iz l. 1963. L. 1967 je po 1500 odrskih ponovitvah v petih letih postala film s takrat zelo mladim Robertom Redfordom (igral je tudi v gledališki postavitvi) in Jane Fondi. Na Slovenskem je bila krstna uprizoritev v Mestnem gledališču ljubljanskem v režiji Janeza Vrhunca 15. novembra 1969, zdaj pa se bo oglasila s štandreških odrskih desk.

Režiser Starina, ki se rad vrača med štandreške gledališke za-

gnance (toliko spominov ima tu!), nam je pojasnil, da je prevod Dušana Tomšeta že malce zastarel, zato so igralci imeli nekaj težav pri memoriranju, a ni bilo dovolj časa, da bi delo na novo prevedli, zato so ga le malce posodobili in črtali kar nekaj teksta. Kljub temu predstava traja približno dve uri. Tekst sloni predvsem na dialogih, nima posebnih obratov, preobratov ali viškov. Je pa trd zalogaj za ljubiteljsko skupino, zato bi se Starina osebno ne odločil zanj. Prepleteno je napisan. Treba ga je odigrati takšnega, kakršen je, ne da se ga preveč posodablja, ker se drugače vse razgradi. Vsa teža je na igralski interpretaciji. Po mnenju duše dramskega odseka, Božidarja Tabaja, pa

je prav, da se soočajo tudi s takimi teksti, ki ne izzovejo takojšnjega krohotu. To je poseben izživ za vso skupino. Vse je odvisno od spretnosti igralcev. Upa, da bo predstava uspešna kot vse ostale in da bodo z njo odšli na gostovanja. Imajo namreč že tri povabila. Odi-grali jo bodo v Gorici, Kopru in Vrtojbi. (Pred kratkim so bili v Moravčah s predstavo *Čaj za dve*). Komedija *Bosa v parku* govori o zaljubljenem parčku, ki se je morda prezgodaj odločil za zakonski stan. Ona je spontana, svojeglava in ne ve, kako se je treba v zakonu prilagajati drugemu. To vlogo bo odigrala Mojca Dolinšek. Svojo Corie je opisala kot živahno, mlado žensko svobodnega duha, ki se predaja čustveni, duhovni pa tudi telesni ljubezni. Vloga ji je všeč. Mlado, a pametno dekle hoče voditi moža, a na koncu se izkaže, da si želi le moževe ljubezni in zaščite.

/str. 16
Iva Koršič

Kratke

Doživet božični koncert v Nabrežini

V Nabrežini se je tudi letos obnovila lepa navada božičnega koncerta. V župnijski cerkvi sv. Roka so s pevsko-instrumentalnim božično-novoletnim voščilom nastopili učenci in pevci mladinskega zbora Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. Uvodoma je s

Foto Marko Tavčar

kora zadonela Gerbičeva Ave Marija, mladinski zbor, ki ga vodi Damijana Čevdek Jug, pa je po pozdravu ravnateljice prof. Schettinove, zapel še Delibesovo Glorio. Pred oltarjem so se nato zvrstili nastopi dua flavt, violinistke in dua harf, solo harmonike in dua violin, kitarskega orkestra in mladinskega zbora. Slišali smo skladbe Couperina, Čajkovskega, Pachelbela, Scarlattija, Boccherinija, Vivaldija in angleške božične melodije. Zbor pa je tudi ob spremljavi violine, flavte, orgel in harfe zapel priredbe treh znanih slovenskih božičnih pesmi in Rutterjeve Angelske pesmi. Po krajšem nagovoru pobudnika koncerta, nabrežinskega župnika, g. Karla Bolčina, so nastopajoči in vsa cerkev zapeli še Sveto noč ter se tako poslovili v toplem božičnem vzdušju.

V Centru Veritas o izzivih pred furlanskimi in slovenskimi manjšinskimi mediji

P. Luciano Larivera, vodja središča Veritas, Elisa Michellut in naš urednik Jurij Paljk so v četrtek, 17. t. m., pred polno dvorano Centra Veritas spregovorili o manjšinskem tisku in medijih v naši deželi. Večer, ki je bil v okviru stalnega izobraževanja časnikarjev, pretežno vpisanih v Časnikarsko zbornico FJK, vpisanih je bilo več kot 70 kolegov, prisotni pa so bili tudi drugi poslušalci, je postregel z osnovnimi pravnimi podatki o zaščiti manjšin, tudi furlanske in slovenske. Elisa

Michellut, ki piše za Messaggero Veneto in sodeluje s krajevno RAI medijsko hišo za oddaje v furlanščini, je spregovorila o izzivih, ki so pred slovensko in furlansko manjšino, Paljk pa je podrobneje predstavil Novi glas. Do lepega in koristnega večera je prišlo v sodelovanju med Centrom Veritas, Časnikarsko zbornico FJK ter Zvezo italijanskih katoliških tiskanih medijev UCSI.

Prejeli smo

Skromno mnenje poslušalca

Vsi koncerti pevskih zborov, brez nobene izjeme, v predbožičnem in božičnem času pomenijo prizadevanje in poskus biti protiutež noremu in hrupnemu današnjemu načinu praznovanja Božiča. Nekaterim ta namen uspe, drugim malo manj; ni tako važno, glavno je, da je ta potreba po drugačnem Božiču še prisotna v ljudeh. Proč, hočejo reči, od tega direndaja, ki človeka samo zbega. Koncerti božičnih pesmi pa nas popeljejo v neko drugo dimenzijo, ki ji pravimo sreča in notranje zadovoljstvo, mir in tišino. Pri Sv. Justu so v nedeljo, 13. 1. 2019 s tišino pretiravali. Program ni obsegal samo pesmi v stilu tišine. Na celovečernem koncertu vztrajati v tem tišem načinu podajanja pa postane glasba dolgočasna zadeva in dolgočasje je pri vsakem koncertu – strogo prepovedano. Glasbeno bi temu lahko rekli "sottovoce continuo", ki ne more samo na sebi odražati veselja, za kar se na Božič dogaja, dati je treba kaj več. Kolikor te pesmi poznam, pisci besedila in skladatelji dopuščajo in dajejo možnost, da se pevci, kot se reče, napojejo in povejo na glas, kar v sebi čutijo, ne da bi zašli v kričavost. Zvočnost pa, ki ni nujno tudi glasnost, še manj kričavost, se je vendarle prikazala v Gallusovi skladbi, kar daje upanje za naprej. Zakaj so pevovodje izbrali tak način podajanja in vztrajanja v stalnem podglasju, ne vemo, lahko samo ugibamo. Pevovodje, tisti pri Sv. Justu, spadajo v novo generacijo dirigentov in seveda niso doživljali starih božičnih praznikov, kot smo jih mi starejši ljudje, brez raket, žarometov, hrupne glasbe ... Ves ta hrup je prišel pozneje, kot nepotrebna šara, uvožen po televiziji, celo z drugih kontinentov. So jim pa o tem, prav gotovo, pripovedovali starši in nonoti. V tem pripovedovanju, kot se rado dogaja, so malo zašli v pretiravanje, v drugo smer in s tem jim ustvarili zgrešeno sliko takratnih časov. Iz tega, morda, upam si reči, izvira bojazen dirigentov, da ne bi dovolj upoštevali starih navad in skrbeli za tišino. Božični čas je bil vedno čas veselja, tudi bolj glasnega, pristno mladostnega in ne samo čas šepetanja ali celo molka. Pa brez zamere, da bodo v prihodnje zares "molke pregnale harmonije"! / S spoštovanjem, Aleksander Furlan - Sandrin

V Društvu slovenskih izobražencev

Gorazd Pučnik o mladih pribežnikih

O pereči in aktualni problematiki priseljencev so udeleženci na ponedeljkovem srečanju Društva slovenskih izobražencev slišali govoriti iz ust osebe, ki je med najbolj poklicanimi, da o njej govori, saj se že dolgo intenzivno in konkretno spopada z njimi. Gre za Gorazda Pučnika, ravnatelja Dijaškega doma Srečka Kosovela v Trstu, ki se že 25 let v okviru projekta "Ptički brez gnezda" posveča mladoletnim priseljencem. V Trstu se s sprejemanjem mladih pribežnikov ukvarjajo še ustanove: Karitas, Civilform in konzorcij ICS.

Pred 25 leti je bila glavna motivacija za nastanek projekta "Ptički brez gnezda" pričakovanje, da bodo iz razpadajoče Jugoslavije pribežale velike množice beguncev. Do tega pa ni prišlo, saj je iz nekdanje Jugoslavije prispelo le manjše število mladih. Pribežalo pa je dosti mladoletnih iz Albanije ali Romunije. Kasneje pa so se k njim zatekli predvsem prišleki s Kosova, iz Bangladeša, Pakistana in Afganistana.

Ime "Ptički brez gnezda" so si izposodili iz naslova mladinskega dela Frana Milčinskega, ki je kot sodnik za mladoletne prišel v neposreden stik s socialnimi in psihološkimi problemi otrok, ki nimajo svojega "gnezda" oz. družine.

Na podlagi pogodbe z občino ima ravnatelj Pučnik nalogo, da že takoj prvo uro po prihodu mladih izmučenih prišlekov pride do njih in jim nudi prvo pomoč: jih umiri, jim da možnost, da lahko kličejo, kogar želijo; jim nudi za točišče, obleke, jed, zdravniški pregled. V naslednji fazi pa morajo vzgojitelji poskrbeti tudi za izobrazbo, saj je za mlade tujce

obvezno določeno število ur učenja italijanščine; potrebno je namreč, da se naučijo osnovne komunikacije in da znajo vsaj izpolniti dokumente. Toda poleg tega so si vzgojitelji zadali tudi nalogo, ki presega dolžnosti, ki izhajajo iz pogodbe: prišleke želijo razumeti in sprejeti posebnosti nji-

tujcev; a neprijavljenih je baje še vsaj dvakrat toliko. 90 % vseh teh pa se ne ustavi v Italiji, temveč nadaljuje pot na sever, večinoma je njihov cilj Nemčija.

V kraju izvora je za domače odhod mladoletnega sina investicija. Za njegovo pot morajo plačati okoli 10.000 evrov, ki jih

Foto damij@n

hove drugačne kulture (ne bi bilo dobro, da bi se ji morali odpovedati oz. da bi jih skušali "evropeizirati"); obenem pa jih skušajo naučiti novih pravil, ki jih je treba v naši kulturi spoštovati in ki so morda zanje novost, npr. spoštovanja do žensk. Kljub temu jih je težko obvarovati pred nekaterimi stiskami in razočaranji, ko npr. ugotovijo, da (še) ne zmorejo pošiljati domov denarja. Predavatelj Pučnik je razkril, da je za prišleke privilegirana pot po kopnem prav skozi Slovenijo, ki jih ne ustavlja. Edini dokument, s katerim potujejo, je vinjeta. Predel od Trsta do Nanosa je naravnost idealen za prehod. Včasih potujejo s kombijem, včasih peš; včasih jih na prehodu meje čaka obleka, včasih pa ne, odvisno, s kolikšno vsoto denarja razpolagajo.

Vsako leto v Italiji registrirajo do 17.000 priseljenih mladoletnih

velikokrat dobijo s prodajo tega, kar premore cela družina, npr. riževega polja. Iz veččlanske družine gre na pot tisti, ki je najbolj sposoben.

Pučnik opravlja svoje delo s srcem; med pripovedovanjem o izkušnjah z mladimi življenji se spusti v statistiko, da nam bolje predoči obseg in visoke številke pojava prihoda mladih zdomskih prišlekov. Toda obenem nikoli ne pozabi, da gre za življenjske usode posameznikov. Čeprav je skozi ustanovo "Ptički brez gnezda" šlo v 25 letih velikansko število mladoletnih tujih državljanov (samo v letih od 2016 do 2018 do 1128 mladih), ima Pučnik do njih osebni odnos, saj mnoge "ptičke" spremlja še dalje, ko so ti že "vzleteli", se integrirali in postali v svojem poklicu uspešni. S pripovedovanjem njihovih zgodb, podprtih s prosojnicami, je prisotnim v DSI pričaral pred oči več izjem-

nih življenjskih zgodb mladih posameznikov. Tako je npr. nekdanji "ptiček" iz Malija postal mož in uspešen kuhar. S prvimi plačami je kupil vodno črpalko in generator za svojo družino, sezidal si je hišo in kupil majhno polje. Kmalu se bo poročil, a na vprašanje, ali bo svojo bodočo ženo iz Malija pripeljal s seboj, je odgovoril nikalno, saj se po eni strani boji, kako bi tukaj regirala na veliko svobodo naše družbe, po drugi pa se tudi boji, da bo na lastne oči ugotovila, da njen mož ni tako bogat, kot se ji trenutno zdi...

Kot si lahko predstavljamo, se za številskami skriva tudi mnogo osebnih tragedij: pred leti, ko Romunija še ni bila v EU, je prihajalo veliko število mladoletnih iz te države (z vstopom v EU ne odgovarjajo več pogojem projekta "Ptički brez gnezda", saj sporazum predvideva le "mladoletne TUJE državljane brez spremstva"). V eni teh skupin mladoletnic je bilo dekle, ki so jo hoteli z lažnimi obljubami in nato s posilstvom na meji z Italijo uvesti v prostitucijo. Zgodba se je končala tako, da si je pogumno dekle upalo tožiti zločinske moške in zmagalo tožbo.

Zanimiva je misel Pučnika, da ne gre poenostavljati in posploševati izjav o priseljencih, ne z ene ne z druge strani. Iz svoje bogate izkušnje ugotavlja, da se npr. tudi tiste države EU, ki so zanje maksimalno odprte, niso pripravile na njihov prihod in da posplošujejo svoja vedenja in odnos do njih. Iz sedanjih dogodkov lahko npr. vidimo, da niso z analizo racionalno premislile, kolikšno število prišlekov lahko sprejmejo. Niso vzele npr. v poštev, da so med njimi velikanske razlike. Integracija v delovno okolje lahko npr. precej zlahka uspe pri prišlekih iz Bangladeša, ki imajo večinoma neko solidno izobrazbo; skoraj nemoogoča pa je pri Afganistancih, ki že kot 3. generacija živijo v vojni in nimajo osnovnega opismenjevanja.

Anka Peterlin

Skupaj za Repentabor
Martina Skabar
kandidatka za županjo

V ponedeljek, 21. januarja, se je v prostorih restavracije Križman v Repnu predstavila kandidatka za županjo občine Repentabor Martina Skabar, ki bo na naslednjih volitvah meseca maja zastopala listo Skupaj za Repentabor-Insieme per Monrupino. Prisotne je najprej nagovoril župan Marko Pisani, ki je obrazložil, da so naredili že zdaj tiskovno konferenco, saj je prav, da ljudje vedo, kdo bo zastopal njihove interese v naslednjem mandatu. Pisani se namreč, kljub možnim spremembam glede števila zaporednih mandator na občinah, umika. Bil je pet let podžupan in deset let je zasedal mesto župana. "Prav je, da se po toliko letih umaknem in pustim prostor novim in mladim obrazom, ki prinašajo sveže ideje". Lista Skupaj za Repentabor je izraz stranke Slovenska skupnost in neodvisnih kandidatov ter ljudi, ki so dobre volje in ne

glede na politična prepričanja mislijo na splošno blaginjo občine. Vodenje male občine postaja vedno bolj komplicirano, saj je

uslužbencev malo in imajo zato župan ter odborniki res dosti dela in skrbi. Martina Skabar je bila pet let svetnica in pet let odbornica s pooblastilom za šolstvo, razvoj teritorija in čezmejno sodelovanje. Povedala je, da je bila zelo počaščena, ko so jo vprašali, ali bi sprejela kandidacijo za županjo. Čuti se pripravljena, kajti je že dobro vpeljana v občinsko politično, družbeno in kulturno dogajanje. Poleg

tega pozna zelo dobro območje in stanje v vaseh ter ljudi, ki dobro vedo, da se lahko vedno obrnejo nanjo za katerokoli težavo. Poudarila je pomen sodelovanja z bližnjimi občinami in vsemi kulturnimi in športnimi društvi ter dejala, da bo namenila posebno pozornost šoli, kajti otroci so naša prihodnost. Tudi kandidatka je, prav tako kot župan, izrazila željo, da bi

sodelovanje, ki je za male občine bistvenega pomena. Martina Skabar je potrdila, da bi rada nadaljevala po začrtani poti današnje uprave, saj pomembni projekti še potekajo, a istočasno je pripravljena na celo vrsto novih izzivov. Kandidatki so izrazili podporo in voščilo prisotni občinski svetniki Angelo Barani, Renato Pelessoni, Tamara Skabar, odbornica Roberta Skabar in deženi svetnik Ssk Igor Gabrovce. Gabrovce se je zahvalil Pisaniju, politični vsestransko aktivni figuri v tem prostoru, ki je veliko naredil in bo prav gotovo še veliko prispeval za občino. Obenem je zaželel uspešno delo kandidatki v volilni kampanji, ki mora ostati na nivoju tega, kar je dobra lastnost majhne občine:

to se pravi ukvarjati se s konkretnimi problemi in pričakanji občanov.

MČ

Foto Matevž Colar

S 1. strani

Ne le materialna ...

Večer so povezovale višje-šolke Vida Petaros, Martina Sosič in Mira Tavčar, ki so uprizorile tipično sejo društva, v sklopu katere so občinstvo seznanile z delovanjem društva od njegovih začetkov vse do današnjih dni.

Prvi je občinstvo pozdravil sedanjí predsednik Ivo Jevnikar, ki se je spomnil prejšnjih obdobij delovanja društva. V prvih desetletjih so sredstva namenili predvsem pripravi miklavževanj in božičnic, poletnim kolonijam in organizaciji slovanskih plesov, ki so jih takrat prirejali v tržaškem hotelu Excelsior. Teh dogodkov se je spominjala tudi Vera Čok Vesel, ki je kasneje dobila besedo kot dolgoletna odbornica SDD-ja. Gospa Vesel je svoje pričevanje strnila v misel, s katero je dobro povzela namen in delovanje društva: "Delati moramo tako, da smo zadovoljni mi, ki dajemo, in tisti, ki prejemajo".

Med večerom se je zvrstilo kar nekaj nastopov mladih ustvarjalcev, ki so z raznolikimi in živahnimi točkami poskrbeli, da je bilo vzdušje sproščeno in mladostno razigrano. Dijaka tržaškega klasičnega liceja France Prešeren Simone Genzo in Borut Štoka sta publiko zabavala v vlogah največjega slovenskega in italijanskega pesnika, Danteja in Prešerna. Za glasbene točke

sta poskrbela solopevka Zora Černic iz goriške glasbene šole Emil Komel in violinist Aleš Lavrenčič, ki je imel tako priložnost izkazati hvaležnost Slovenskemu dobrodelnemu društvu, saj je lanski prejemnik

nagradne štipendije Irene Srebotnjak, ki jo SDD podeljuje mladim umetniškim talentom. Svojo hvaležnost je izrazila tudi pravkar diplomirana Nika Cotič, ki je poudarila pomen podpore Slovenskega dobrodelnega društva, ki jo je tudi sama prejela, za študente. Dejala je, da pomen te pomoči gre preko materialnih prispevkov: z njihovo pomočjo se študenti počutijo bolj samostojne, poleg tega pa šti-

pendije vedno pomenijo potrditev, da si na pravi poti, saj nekdo ceni in podpira tvoje delo.

Mladi so svojo ustvarjalnost dokazali tudi s prispevki za natečaj o temi *Kaj je dobrodelnost?*, ki ga je Slovensko dobrodelno društvo razpisalo za otroke vseh stopenj šolanja. Odborniki so povedali, da so bili z odzivom na natečaj zelo zadovoljni, tako zaradi količine kot zaradi kakovo-

sti prispevkov.

Prav pred koncem uradnega dela programa so razglasili zmagovalce natečaja, ki so bili razdeljeni v različne kategorije: osnovnošolski otroci so pomen dobrodelnosti prikazali preko risb, srednje- in višješolci pa so si morali zamisliti svoje geslo dobrodelnosti. Med najmlajšimi (1. in 2. razred osnovne šole) je bil za najboljšega razglašen Adrijan Aljoša Ricciato iz OŠ Frana Saleške-

ga Finžgarja v Barkovljah. Drugo nagrado je prejel Matthias Corrado iz OŠ Prežihovega Voranca v Dolini. Tretje mesto pa je zasedel Samuel Sonzio prav tako iz Barkovelj. V kategoriji starejših osnovnošolcev sta prvo in tretjo nagrado dobila učenca COŠ Ljubke Šorli iz Romjana, Massimiliano Pontieri in Viola Sandrigo, drugo nagrado pa je prejel Iztok Gropajc iz OŠ Fran Venturini v Boljuncu. Učenci 4. razreda osnovne šole Avgust Černigoj s Proseka so si prislužili nagrado za najboljšo skupinsko delo, Vesna Cunja z Opčin in Melissa Barbiani iz Barkovelj pa sta dobili posebno nagrado žirije.

Med srednješolci je prvo mesto dosegel Tommaso Bussani iz dolinske srednje šole Simon Gregorčič. Na drugo mesto se je uvrstila Camilla Rosa Fauzza s katinarske podružnice šole Vladimir Bartol, na tretje mesto pa Mija Poljšak iz svetoivanske šole Sv. Cirila in Metoda. Med višjimi srednjimi šolami so slavile dijakinje 2. razreda klasičnega liceja France Prešeren iz Trsta, posebno pohvalo pa si je prislužila tudi Lara Olenik s tržaškega liceja A. M. Slomšek.

Ob koncu sta se organizatorki, Veronika Gerdol in Matejka Gruden, zahvalili vsem dolgoletnim odbornicam in jim v zahvalo podarili šopek rož. Večer se je končal z druženjem ob zakuski.

Mojca Petaros

reninami.

Tudi koncert baročnega orkestra Cum Jubilo, v krasni staromiljski cerkvi z odlično akustiko, je občinstvo spremljalo izredno pozorno in globoko doživelo pretanjeno muziciranje skupine, ki se intenzivno posveča baročnim biserom. Ansambel so sestavljali: Aura d'Orlando, Marta Shore in Bruno Čibej - violina, Cristina Verita' (viola), Štefan Bak (violončelo), Maurizio Codrich (oboja) in Stefano Biancuzzi (čembalo in orgle) ter sopran Daria Vitez.

Baročni orkester Cum Jubilo

tudi sodobnih vzornikov. Omenil je nekaj takšnih izrednih osebnosti, ki smo jih lahko srečali in spoznali v zadnjem letu na Tržaškem, kot so npr. "branilec Sarajeva" bosansko srbski general Jovan Divjak, ustanovitelj svetovnega gibanja Terra Madre, Carlo Petrini, mati Plaza de Mayo, argentinska Judinja Vera Vigevari Jarach, z italijanskimi in tržaškimi koreninami, ter pobudnik akcije Last Minute Market za delitev revnim

hrane in zapadlih živil marketov, Daniele Segre' pa z miljskimi ko-

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 28. januarja, ob 20. uri v Peterlinovo dvorano na predstavitev knjige Upogib časa. Pogovor z avtorico Leonoro Flis bo vodila prevajalka in pesnica Miriam Drev.

Področni svet Slovenskega pastoralnega središča organizira v četrtek, 24. januarja, ob 20. uri v domu msgr. Jakoba Ukmarja v Škednju ekumensko predavanje dr. Primoža Krečiča, stolnega župnika v Kopru, "Razumevanje zakramentov pri pravoslavnih bratih", v sklopu tedna molitve za edinstvo kristjanov.

V sredo, 30. januarja, ob 18.00 bo v tržaški kavarni San Marco, ulici Cesare Battisti 18, stekel pogovor o Antonu Trstenjaku, teologu in psihologu. Sodelujeta kulturna delavka Anna Piccioni in pisatelj in režiser Leandro Lucchetti. Srečanje prireja Elena Cerkvenič. Vabljeni! **V februarju in marcu bo tečaj priprave**

na cerkveno poroko v Marijanišču na Opčinah. Srečanja bodo ob sredah ob 20.30. Prvo srečanje bo v sredo, 20. februarja. Tečaj bo obsegal 7 srečanj. Sedem različnih tem, od verskega vidika preko vzgojnega, psihološkega, zdravniškega, pravnega in družinskega. Srečanja bodo vodili različni predavatelji. To je edini slovenski tečaj v zamejstvu. Vabljeni vsi, ki se želijo poročiti v cerkvi in želijo imeti tečaj v slovenskem jeziku. Tečaj želi prispevati h kvalitetnejšemu življenju v dvoje, ovrednotiti pomen družine ter s spodbujanjem življenjskega optimizma prispevati k oživiljanju naše narodne skupnosti.

Darovi

Za društvo Rojanski Marijin dom darujeta Anita Perič 30 evrov, Alma Trobec 40 evrov. **Za rojansko** glasilo Med nami daruje Iza Arban 10 evrov.

TKS Prva kava s knjigo v l. 2019

O sodobni poeziji

V sredo, 16. januarja, so Založba Mladika, ZTT in TS360 organizirali v Tržaškem knjižnem središču prvo kavo s knjigo v letu 2019. Prvo srečanje je bilo namenjeno poeziji, saj sta se na njem pesnik Ivan Dobnik in časnikar Marij Čuk pogovarjala o reviji Poetikon in sodobni poeziji. Moderatorja je najprej zanimalo, kakšen pomen ima danes poezija, ta "deklica", ki jo zavržemo, a se k njej vedno vračamo, ki je prisotna, a ni prisotna, ki je izmuzljiva, a vendar vedno z nami. Za pesnika je poezija povsod prisotna, izjemno živa, vedno navzoča in potrebna prav v taki meri, kot je potrebna hrana. Pesnik je mnenja, da poezija poteka po dveh tirih. Prvi tip kroženja poezije so pri-

jateljstvo, poznanstva, branje drug drugega in prevajanje. Drugi tir pa je ambicija, delati zase ali biti solist. Ti vodijo svoj pesniški koncept in pesniško blagovno znamko. Avtor je mnenja, da prvi tir bolj pritiče poeziji, kajti poezija je od nekdaj krožila po svetu na ta način in se tako tudi najboljše ohranja. Vse to je pa odvisno tudi od drugih dejavnikov, kot je npr. centralizacija kulture in umetnosti, ki se kaže v tem, da ena založba razpolaga z velikimi vsotami denarja, da v bistvu odloča, kakšne objave naj prevladajo, in istočasno odvzame finančna sredstva manjšim. Nekateri pravijo, da je poezija terapija, lahko je odreševanje samega sebe, lahko je užitek, lahko je smisel ali celo bistvo, lahko povednost ali molk. Časnikarja je zanimalo, kakšen odnos ima Ivan Dobnik s poezijo in kako se z njo pogovarja. Pesnik je mnenja, da je poezija del njega, je neke vrste identiteta, ki je ne moreš izločiti iz sebe, predvsem če pišeš že od otroštva. Na neki način živiš na poti, ki jo narekuje poezija, to se pravi, da je to oblika življenja. Pesnik je povedal, da je njegova poezija med drugim v simbiozi z naravo, ker je narava nekaj primarnega in spontanega. Primerjave z naravo so univerzalne, lepe, totalne in tudi nevarne, brez kompromisa, prav tako kot ljubezen.

Dav. D.

Ivan Dobnik je velik ljubitelj kitajske in japonske kulture, v katero je vložil veliko intelektualne energije. Prisotnim je povedal, od kod zanimanje za to kulturo in kaj je v tistih krajih odkril. Pesnik prihaja iz kmečkega okolja, vaje je živeti v naravi in prav na-

Foto Matevž Čotar

rava je izjemno blizu budizmu, mišljenju, ki ga je pesnik kasneje s študijem filozofije tudi razvil. Prisotni so bili posebno pozorni, ko je razlagal o pisavi oz. pismenkah, ki se jih težko naučimo, a so obenem zelo očarljive, saj si pisatelj oz. pesniki lahko za eno določeno razpoloženje ali opis nekega dogodka izmislijo nov znak.

Ivan Dobnik je tudi spodbujevalec in pobudnik projekta oz. revije z imenom *Poetikon*, ki izhaja že od leta 2005. Ključni motor revije so Dobnik, njegova žena, oblikovalec Sandi Radovan in še nekaj ožjih sodelavcev. Ti so tudi ključni pri založbi Hiša poezije. Poleg revije, ki izhaja trikrat na leto, izidejo tudi Poetikonove li-re. Revija ima poseben stroj in veliko pedagoško vrednost, saj Ivan Dobnik daje v vsaki številki velik prostor tudi mladim neveljavljenim pesnikom. Tako se preko revije kaže enotni slovenski kulturni oz. pesniški prostor, v katerem lahko pesnice in pesniki različnih generacij in iz različnih okolij objavljajo svojo poezijo in se srečujejo s poezijo in refleksijo drugih pesnikov. Zanimivo in poučno srečanje o poeziji se je končalo s pesnikovim prebiranjem osupljive in intenzivne poezije, ki je prisotne popeljala globoko v lastno notranjost.

MC

Goriški komorni zbor in baročni orkester Cum Jubilo Božična koncerta v miljski stolnici in Marijinem svetišču

Tudi v Miljah so začeli novo leto ob glasbi. V stolnici je zadonel zadnji koncert vsedeželnega sporeda Nativitas v izvedbi Goriškega komornega zbora iz Nove Gorice, v Marijinem svetišču v Starih Miljah pa Tržaški baročni orkester Cum Jubilo. Kljub še drugim sočasnim prireditvam v okolici, kot v Ricmanjah, in tradicionalnemu shodu slovenskih katoliških zborov v tržaški stolnici sv. Justa sta bili obe miljski prireditvi dobro obiskani. V stolnici sv. Janeza in Pavla so bili izredno dobro sprejeti žlahtni glasovi razmeroma mlade zasedbe pevk in pevcev z obeh strani meje, ki jih vodi talentirana in vsestransko priznana zborovodkinja, Doberdobka Mateja Černic.

Ne prav konvencionalen repertoar božičnih klasičnih in tudi sodobnih napevov iz domačih in svetovne zakladnice (Palestrina, Kogoj, M. Lauridsen, Danev, Sattner) je uspelo zboru ustrezno ovrednotiti, tudi z nepričakovanimi izvajalskimi niansami in

Patricije Nemec in Vanje Cencič ter pianistke Minke Markič in violončelistke Gaje Tadič, ki sta spremljali nekaj skladb. Prava harmonična uravnovešenost najbolj neposrednega in prabitnega instrumenta, glasu, s "kanonskim" spremljevalcem le-tega, klavirjem, in čelom, godalom, ki je zmožno najbolj vrtoglavih pustolovščin duha in duše. Mlada čelistka je nastopila še sama s skladbama J. B. Duporta in Mendelssohna. Omenjeni so bili tudi posnetki in ugledna priznanja, ki jih je Goriški komorni zbor prejel v Sloveniji in Hrvaški.

Koncert, naslovljen *S pesmijo vam želimo...*, je priredilo Društvo Slovencev miljske občine (DSMO) Kiljan Ferluga z ZSKD in USCI, Združenjem pevskih zborov FJK. Napovedovalec Danilo Devetak je omenil tudi lansko srečanje tržaškega nadškofa msgr. Crepaldija na sedežu društva z miljskimi Slovenci in verniki ob škofijskem pastoralnem srečanju. Pozdravil je tudi domači župnik don Silvano Latin v

Pevke in pevci Goriškega komornega zbora pojejo v družbi gostiteljev DSMO K. Ferluga v bližnjem novem miljskem župnišču (foto Davorin Devetak)

mavrično uglašenimi prelivi koralnih in solo nastopov sopranov

imenu župnije, ki ima že leta v gosteh božično prireditev dru-

TOLMIN Prijateljsko srečanje "mejašev"

Skupne novoletne želje Slovencev iz Benečije in Posočja

Kot že celih 49 let so se tudi letos na januarsko nedeljo v Tolminu srečali Slovenci iz videmske pokrajine in njihovi sorojaki iz Posočja, da bi skupaj spregovorili o načrtih in željah za leto, ki se je pravkar začelo, in za vsa naslednja leta, ki prihajajo. Srečanje, ki ga izmenično organizirajo občine Tolmin, Kobarid in Bovec v sodelovanju z Upravo enoto Tolmin, je letos potekalo v Kinogledališču Tolmin, slavnostni govornik je bil minister za kulturo Republike Slovenije Dejan Prešiček. V pozdravnem govoru je poudaril pomen sožitja med Furlani, Slovenci in Italijani, pomen slovenskega jezika in slovenske kul-

ture na obeh straneh meje, predvsem pa v Beneški Sloveniji, ter vlogo strpnosti in medsebojnega sodelovanja med različnimi narodi. Kot sta že pred njim omenila župan občine Tolmin Uroš Brežan ter župan občine Tipana in predsednik Kmečke zveze Alan Cecutti, se Benečija prazni, nekaterim višjim predelom grozi, da bodo že v nekaj desetletjih popol-

Minister za kulturo RS Dejan Prešiček

noma neobljudeni. Nujno je zato, da čim prej ukrepamo in ponudimo tem sicer prelepim dolinam ter ljudem Posočja in Benečije konkretne možnosti za razvoj, delo in življenje. Pozitiven korak v to smer je vsekakor podpis namere o sodelovanju več kot dvajsetih občin z obeh strani meje, ki so se v preteklem letu združile v klaster. Njihove sanje so, da bi si v evropskem duhu mednarodnega sodelovanja, strpnosti in medse-

Margherita Trusgnach, Gianni Floreancig in župan občine Tolmin Uroš Brežan

bojne povezanosti postavljale nove skupne cilje ter zgradile trajne temelje za vsestranski razvoj teh krajev. Naj omenimo, da so bili na prireditvi, poleg govornikov, prisotne številne vidne osebnosti iz političnega in kulturnega življenja tostran in onstran nekdanje meje. Med njimi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Peter J. Česnik, poslanec v Državnem zboru RS Danijel Krivec, župani številnih občin Posočja in Benečije

ter župan občine Nova Gorica, predstavnika obeh zamejskih krovnih organizacij in številni drugi. V kulturnem programu sta svoje poezije v beneškem narečju predstavili pesnici Claudia Salamant in Luisa Battistig, Margherita Trusgnach je prebrala pesem Alda Klodiča, pela je skupina Vocal Bača pod umetniškim vodstvom Marte Volf Trojer, za plesni trenutek so poskrbele učenke baleta z Glasbene šole Tolmin pod vod-

stvom Veronike Martinič. Kulturni program se je končal z nastopom glasbene skupine Ostajki s pevcema Anjo Skočir in Davidom Tomasetigem.

Tudi letos je bilo med tem srečanjem Slovencev iz videmske pokrajine in Posočja podeljeno Gujonovo priznanje. Z njim se pridelitelji spominjajo legendarnega matajurskega župnika, Paskvala Gujona. Gre gotovo za najbolj oddolnega in trmastega beneškega čedermaca,

ki je do zadnjega ostal zvest domači slovenski besedi ter domačim ljudem. Letos je Gujonovo priznanje prejelo Kulturno društvo Rečan - Aldo Klodič, in sicer za petdesetletno neutrudno, vsestransko delovanje na območju Rečanske doline in celotne Benečije. Priznanje sta od župana občine Tolmin Uroša Brežana prevzela predsednik društva Rečan Gianni Floreancig in Margherita Trusgnach.

Suzy Pertot

Katja Ferletič

TAKI SMO (66)

Plastična lutka, simbol ženske emancipacije

Devetega marca bo praznovala šestdeseti rojstni dan in niti ena gubica se še ni prikazala na njenem svežem, nasmejanem obrazu. Lepa gospa večkrat spreminja frizuro, obleko in modne dodatke pa vsaj desetkrat na dan. Po poklicu je bila že stewardesa, zdravnica, mamica, princesa in ti-soče deklic po celem svetu preživlja veliko časa v njeni družbi. Ime ji je Barbie in je najslavnejša plastična igračka vseh časov.

"Mati" 28 centimetrov visoke lutke je bila Ruth Handler, soustanoviteljica podjetja Mattel. Ruth je rada opazovala svoja otroka med igranjem in videla je, kako si je sinček izmišljal zgodbe, v katerih je bil astronaut, pilot ali kavboj, hčerkica Barbara (Barbie je prav po njej dobila ime) pa se je igrala samo s plastičnimi dojenčki. Tako se je Ruth odločila in ustvarila punčko s podobo odrasle ženske, ki je lahko postala, karkoli si je mala Barbara želela. Zgodilo se je leta 1959 in že v prvem letu poslovanja je podjetje Mattel prodalo 300.000 punčk. S svojo podobo pin-up zvezde je prva Barbie ponazarjala lepotni ideal tistega časa - arhetip kalifornijske blondinke, ki je s svojimi nerealnimi fizičnimi značilnostmi dolgo časa predstavljala le površno, bogato in leno žen-

kar si pač želijo, ustvarilo druge, nove verzije s podobo "resničnih žensk" in dodatno kolekcijo sedemnajstih pozitivnih ikoničnih likov, po katerih se lahko nove generacije zgledujejo. Imamo tako nove Barbies s podobo slavnih športnih zvezd, režiserk, naravovarstvenic, časninkark in podjetnic, ob teh pa še kolekcijo "Inspiring Women" z zgodovinskimi liki, kot so Frida Kahlo, Amelia Earhart in Katherine Johnson. Mattel je podjetje, ki stalno obnavlja svoje izdelke. Več kot sto ljudi dela v centru El Segundo v Los Angelesu: iz preproste skice oblikovalcev izdelajo tehniki kipec s pomočjo najsodobnejših računalniških programov in 3D tiskalnikov, nato obrtniki pobarvajo obraze, šivajo lasišča, izbirajo tkanine in pripravljajo oblačila. Proces ustvarjanja nove Barbies lahko traja od 12 do 18 mesecev, nato pa nov prototip iz laboratorijev v Kaliforniji odpotuje v tovarne skupine Mattel na Kitajskem in v Indoneziji.

Barbie je samozavestna ženska, ki je na svoji, sicer plastični koži doživela vse pomembne dogodke, ki so v zadnjih šestdesetih letih spremenile svet. S svojimi neštetimi karierami, stalnim spreminjanjem obleke, frizure in barve las, je vedno ponazarjala nove estetske okuse in mode.

Šestdeset let je ogromno v industriji igrač, saj traja danes uspeh le od tri do pet let, Barbies pa je vsekakor priljubljena igračka; kljub konkurenci vsako leto prodajo več kot 58 milijonov kosov v več kot

150 državah. Danes je lutka zelo prisotna tudi na spletnih družbenih omrežjih, še posebno s svojim profilom Instagram, kjer ima 1,2 milijona sledilcev. Njen zadnji dosežek je celo veliko platno, saj bomo lahko leta 2020 v kinodvoranah videli nov film, v katerem vlogo Barbies igra 28-letna avstralska igralka, nominiranka za oskarjevo nagrado, Margot Robbie. Film je projekt ključnega pomena v procesu za posodobitev družbe Mattel in ohranjanje skladnosti s časom, po hudih ekonomskih izgubah, ki jih je, skupaj z drugimi velikimi podjetji proizvajalcev igrač, doživelo zaradi razcveta video iger in elektronskih naprav. Najbolj priljubljena plastična punčka skuša danes osvežiti svojo podobo, osredinja se na svoje najbolj zveste oboževalke in obenem hrepeni po novih, mladih, ki so že v najzgodnejših letih svojega življenja zatopljene v ekrane pametnih telefonov in izgubljajo zanimanje za tradicionalne igrake.

Skupno je bilo od prve predstavitve na sejmu igračk v New Yorku, 9. marca 1959, prodanih več kot milijarda Barbies lutk. Danes veliko mamic skrbi, s kakšnimi igračkami, s kakšnimi ženskimi figurami se njihove hčere soočajo, zato je skušalo podjetje Mattel s svojimi punčkami začeti dialog o pomenu pozitivnih modelov, po katerih se lahko deklice zgledujejo in še danes spodbujajo zaupanje, radovednost in komunikacijo pri odkrivanju samih sebe.

sko in si je zato prislužila ogromno kritik. Kasneje pa se je emancipirala: leta 1965 je postala astronautinja (že štiri leta, preden je Neil Armstrong stopil na lunino površje!), leta 1968 je podjetje Mattel celo ustvarilo prvo temnopolto verzijo punčke, tako je v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja postala pravi simbol ženske emancipacije in danes 55 % Barbies na svetu nima modrih oči in svetlih las. Tudi jaz sem imela več "verzij" punčke Barbies: bile so športnice, znanstvenice, neveste, plesalke, princese. Spominjam se, kako sva s sestrčno dolge popoldneve preživljali s svojimi najljubšimi igračkami. Šivali sva jim oblekice in se popolnoma utapljali v njihovo magično življenje, ki je bilo včasih pravljico in obogateno s popolnoma nerealnimi dogodivščinami, od časa do časa pa zelo podobno najinemu. V resnici nikoli nama ni bilo jasno, kateri je pravzaprav Barbiesin poklic, saj je uradno v svojem življenju imela več kot 180 poklicev, bila pa je vedno suha, lepa, plavalas in z bogato garderobo na razpolago. V zadnjih letih se je podjetje Mattel moderniziralo in ustvarilo novo kolekcijo z imenom Fashionistas, v kateri Barbies ni več samo značilna "California girl", temveč je lahko tudi nizka, debela, s kodrastimi lasmi ali pa pobarvanimi v modro barvo, s temno kožo ali pegami. Ob njenem šestdesetem rojstnem dnevu je podjetje, z namenom, da bi še posebej spodbudilo deklice postati,

Praznične dni v Rečanski dolini

Božična maša s starimi pesmimi

Skupina beneških pevcev in godcev iz Rečanske doline je kot običajno že na predbožični večer v cerkvi v vasi Kozca (Cosizza) predstavila staro peto mašo s pesmimi, ki so jih tukajšnji ljudje povzeli iz starih rokopisov, najdenih v podutanski fari. Gre za posebno lepo,

sicer v nedeljo, 13. januarja, v cerkvi sv. Antona, v Obuorči (Oborza). Člani združenja Val Judrio - Idrska dolina so ob podpori planinskega društva CAI Val Natisone poleg maše predili tudi daljši krožni pohod po desnem bregu Idrske doline. Start je bil zgodaj zjutraj pred cerkvijo

melodično peto mašo; zbor spremljajo klavir, bas, kitara, harmonika, tolkala in mandolina, pesmi so bile v preteklosti zelo priljubljen element božičnega bogoslužja v Nediških dolinah. Letos so božično mašo, ki jo izvajajo pevci iz Rečanske doline, ponovili tudi v Idrski dolini, in

nad Obuorčo, pohodniki so se povzpeli do cerkve sv. Nikolaja, od tam na vrh Špika, kjer so si ogledali jarke iz prve svetovne vojne, in nato odšli do Stare Gore, kjer je bil postanek za kavo in ogled svetišča. Pohod se je nadaljeval mimo cerkve sv. Treh kraljev do zapuščenih vasice Lajšče, po čudovitih pobočjih z razgledom na Korado in Kanalski Kolovrat pa še do rečice, ki nosi ime po Materi Božji in izvira pod Staro Goro. Po gozdovih nad Idrijo so se po petih urah hoje končno spet povzpeli do prvih njiv, vasice Obuorče in cerkve nad njo. Pohodu je zgodaj popoldne v nabito polni cerkvi sledila maša, nato pa še druženje s prigrizkom. Beneške harmonike so do pozne ure donele nad Idrsko dolino. Udeleženci prireditve, ki so prišli tako iz Benečije kot iz Furlanije, Slovenije, pa tudi Trsta in Gorice, so povedali, da so na pobočjih nad Idrijo doživeli res nepozaben dan.

Suzy Pertot

Cerkev svetega Karla Boromejskega v Solbici

Tradicionalni božični koncert

V cerkvi svetega Karla Boromejskega na Solbici je bil tudi letos v sredo, 2. januarja, tradicionalni božični koncert v sklopu deželne revije Nativitas združenja USCI; priredila so ga krajevna kulturna društva. Dogodek spada v sklop prireditve *Božična noč v Reziji*, ki je dolejš privabila lepo število obiskovalcev. Ti so bili v prazničnem obdobju deležni tudi številnih jaslic, ki so krasile vaše kotičke. Družabno in kulturno vzdušje na tem robu Rezije sooblikujejo društvo Živi Solbica, Muzej Rezijanskih ljudi, muzej Brusačev

in Kulturno društvo Rozajanski dum. Uvodoma so pozdravili predsednik Kulturnega društva Rozajanski dum Sandro Quaglia, tajnik združenja Živi Solbica Giuliano Fiorini in domači župnik Alberto Zanier. Letošnji božični koncert z naslovom *Te svete uaze za vinahti* so sooblikovale članice Ženskega pevskega zbora Sanje iz Nove Gorice pod vodstvom Ingrid Kragelj. Te so poslušalcem ponudile splet božičnih napevov, ki so ga mestoma dopolnjevale recitacije o božjem rojstvu. Kot so lahko spoznali poslušalci koncerta, se skupina pevk redno preizkuša

tudi v manjši pevsko instrumentalni zasedbi, ki ponuja skladbe iz domače in svetovne zakladnice lahke glasbe. Na klaviaturah je zbor spremljala Anica Furlan, na harmoniki pa Miloš Mozetič. Zbor ima širok repertoar pesmi za razne priložnosti in sodeluje na številnih prireditvah doma in v tujini. Obenem si prizadeva za sodelovanje z drugimi kulturnimi osebki, saj je namen kulturnega društva Sanje, v sklopu katerega deluje ženski pevski sestav, povezovati in navduševati mlade talente in tako vrednotiti kulturno dediščino slovenskega prostora.

Naraščanje števila katoliških izobraževalnih ustanov in vpisa vanje

Tudi v Sloveniji posledice izstopa Združenega kraljevstva iz EU!

V Sloveniji že ves čas po osamosvojitvi države izhaja veliko raznolikih knjig in drugih publikacij pretežno domoznanske in družboslovne narave. Tako se odpravljajo vrzeli in prepovedi iz preteklega obdobja skupne države, vendar gre pogosto bolj za število del kot pa za njihovo verodostojnost. Opazen je delež zgodovinarjev, ki z različnih idejnih in političnih izhodišč ocenjujejo preteklost in zdajšnje razmere, pa raznih ustanov, med katerimi je tudi Raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Novi Gorici. V tem so pred dnevi že petnajstič zapored objavili izsledke svojega dela, v obliki vsakoletnega poročila, imenovanega *Izvestje*. Toda zunaj te ustanove delujeta vsaj še dva javno delujoča zgodovinarja iz goriškega območja: eden v študijskem centru za narodno spravo, drugi zgodovinar pa objavlja svoje ocene tekočih dogodkov v Sloveniji v časniku Delo.

V obsežnem sistemu informacij in obveščanja sodelujejo tudi spletna omrežja in predstavniki

oziroma posebne službe za tisk in obveščanje javnosti. Tako je dr. David Kraner, novi tiskovni predstavnik Slovenske škofovske konference, na celi strani slovenskega katoliškega tednika Družina objavil portret katoliške Cerkve v Sloveniji z naslovom *Živa Cerkve*. Navaja, "da v nekaterih medijih, od tiskanih do digitalnih, Cerkve imenujejo 'zlobna gospa', čeprav je katoliška Cerkve v Sloveniji lepa skupnost katoličanov, ki dobro dela in je zelo uspešna. Je torej 'prijazna gospa', ki je aktivna in uspešna tudi na področju vzgoje in šolstva in odprta za služenje in pomoč ljudem". Javnost je nemara prvič iz zanesljivega vira seznanjena, "da v Sloveniji deluje 30 katoliških šol in vrtcev ter 15 dijaških in študentskih domov. Na področju katoliškega izobraževanja je opazno nadaljevanje večanja števila izobraževalnih ustanov in vpisa vanje. Prvič v zgodovini

samostojne države smo presegli skupno število 4.000 vpisanih v katoliško izobraževalno skupnost". Prebral pa sem tudi mnenje eku-

Dr. David Kraner

menskega delavca Silvestra Gabrščka, ki zatrjuje, "da je Cerkve samo ena, vse drugo pa je nastalo zaradi človeške neznanja in slabosti". Tej trditvi je

seveda mogoče in potrebno oporekati, jo poskušati utemeljiti, meni avtor tega pisanja. Prof. dr. Vinko Potočnik, zasluzni prof. Univerze v Ljubljani, pa opozarja, "da Slovenija sodi med družbe s podpopovprečno stopnjo vernosti. V primerjavi z drugimi zlasti premalo molimo". Družino, njeno vlogo in pomen v družbi in našem bivanju pa so tako onečastili in razvrednotili, "da bi bila družina lahko tudi jaz in moj avto". Aktualno in pereče je zdaj postalo vprašanje, kakšne posledice in škodo bo v Sloveniji lahko povzročil izstop, ali brexit, Združenega kraljevstva iz Evropske unije. O tem obstajajo različna mnenja, ugibanja in pričakovanja. Izstop naj bi se zgodil naslednjega 29. marca. Če bo brexit izveden brez dogovora, bi to v Sloveniji povzročilo negativne posledice. Zaradi pričakovanega zmanjšanja izvoza v Anglijo bi

bil naš bruto domači proizvod nižji za 0,25 do enega odstotka. Po uvedbi carin bi se obseg trgovine med Slovenijo in Anglijo predvidoma najbolj zmanjšal v elektro, avtomobilski, farmacevtski, kovinski in lesni industriji. Morebitno zmanjšanje števila letalskih povezav zaradi brexita bi lahko povzročilo upad obiskov angleških turistov v Sloveniji. Delež Slovenije za financiranje evropske povezave bi se povečal za okoli 42 milijonov evrov. Največ pa je bojazni, da bi brexit lahko povzročil težave slovenskim državljanom v Angliji in angleškim državljanom v Sloveniji. V Angliji, po oceni našega zunanjega ministrstva, živi okoli 5.000 slovenskih državljanov, v Sloveniji pa stalno prebiva 700 britanskih državljanov. Kaže, da je bil dosežen sporazum o statusu državljanov na območju EU, tako da bodo lahko vsi ohranili svoje pravice in ostali v državah, v katerih so zdaj.

Kar zadeva razmere v Sloveniji, je videti, da se je povečala priljubljenost predsednika vlade, Marjana Šarca. Najbrž predvsem zato, ker je njegova vlada povišala plače vsem zaposlenim v javnem sektorju. Darežljivost s plačami pa bodo morale zagoto-

viti same ustanove, tudi zdravstvene, v katerih so javni uslužbenci zaposleni. Očitno pa nikogar ne moti, da se mora Slovenija zaradi večanja proračunske porabe še vedno zadolževati v tujini. Letos se bo tako Slovenija zadolžila za nadaljnji 2,1 milijarde evrov. Javni dolg države naj bi letos dosegel že več kot 31 milijard evrov. Vsak slovenski državljan, tudi dojenček, bo tako zadolžen za več kot 15.000 evrov.

Med volivci postopno narašča zaupanje v Slovensko ljudsko stranko in njenega predsednika Marjana Podobnika. Javnost postaja bolj pozorna na njegove izjave in stališča. O narodni spravi, temi, ki je v Sloveniji še vedno zelo aktualna in pereča, je Marjan Podobnik menil tudi: "Velika večina partizanov se po krivici obsoja za medvojne umore in za povojne zunajsodne poboje, velika večina domobrancev, vaških straž in drugih protikomunističnih borcev pa se po krivici obsoja za kolaboracijo in izdajstvo. V Slovenski ljudski stranki prevzemamo odgovornost za preseganje nikoli preseženega konflikta med partizansko stranjo in protikomunistično stranjo".

Marijan Drobež

Državna posoška knjižnica v Gorici Osvetlitev velike osebnosti Antona Trstenjaka

V Državni posoški knjižnici v Gorici sta bila v ponedeljek, 14. januarja 2019, proti večeru dva zanimiva dogodka: odprtje razstave nekaterih knjig dr. Antona Trstenjaka, ki jih hrani goriška knjižnica, in predavanje o tem velikem slovenskem filozofu, antropologu, psihologu in teologu. Po uspešnih srečanjih v Trstu v tržaški kavarni San Marco in tudi drugod je dr. Elena Cerkvenič svojo zamisel o dvojezičnih predstavitvah slovenskih avtorjev, ki naj bodo spodbuda italijanskim bralcem za spoznavanje in poglobljanje slovenskih besednih ustvarjalcev, prenesla tudi na Goriško, tokrat s sodelovanjem Državne posoške knjižnice. V imenu le-te je pozdravil direktor Marco Menato, ki je priznal, da Trstenjaka sploh ni poznal. Pohvalil je zamisel Cerkveničeve in se ji zahvalil za dve podarjeni novi slovenski publikaciji. Namen teh srečanj je, po besedah Cerkveničeve, poskusiti pokazati, kakšno združevalno moč lahko imajo knjige in kako knjiga lahko postane tudi sredstvo za izmenjavo mnenj.

Cerkveničeva je poudarila, da je izbrala Trstenjaka zaradi izjemne osebnosti tega slovenskega intelektualca, ki se je ukvarjal s človekom, z duhovnega in duševnega vidika. Cerkveničeva je v svojem predavanju spregovorila o življenjski in poklicni poti Antona Trstenjaka, ki se je rodil v Rodmošnici pri Gornji Radgoni 8. januarja l. 1906, umrl pa 29. sep-

tembra 1996 v Ljubljani. Izhajal je iz kmečke družine in prijazno domače okolje je vplivalo na njegovo poznejše delo. Osnovno šolo je obiskoval v Negovi, šolanje je nadaljeval v Mariboru na klasični gimnaziji. Teologijo je študiral v Innsbrucku. Tu je doktoriral iz filozofije l. 1929, l. 1931 je bil v Mariboru posvečen v duhovnika. L. 1933 pa je doktoriral iz

Leandro Lucchetti in Elena Cerkvenič

teologije. Izpopolnjeval se je v Parizu in opravil specializacijo (1941-42) na področju eksperimentalne psihologije pri Agostinu Gemelliju v Milanu, ustanovitelju katoliške univerze Sacro cuore. Od l. 1940 do upokojitve l. 1973 je na teološki fakulteti v Ljubljani predaval filozofijo in psihologijo. Bil je redni član Mednarodnega združenja za aplikativno psihologijo v Parizu, Sazu, Evropske akademije za znanost in umetnost v Salzburgu, predsednik in častni član Društva psihologov Slovenije in še bi lahko naštevali. Spisal je več kot 500 člankov in razprav; za svoje delo je prejel veliko priznanj. Vid Pečjak (1929-2016) je o Trstenja-

kovi psihologiji menil, da spada na področje eksaktne eksperimentalne psihologije, je holistično usmerjena in je blizu personalizmu; pionirsko uvaja psihološke discipline, praktično psihološko

delo. Njegovo delo je tudi enciklopedični pogled na celotno psihologijo tedanjega časa. Kot je v svojem dvojezičnem izvajanju poudarila Cerkveničeva, je Trstenjak zaslovel v tujini najbolj zaradi dosežkov na področju psihologije barv. Njegovi izsledki so povzeli v knjigi *Psihologija barv* iz l. 1996. Trstenjakovo največje odkritje na področju eksperimentalne znanosti je *Trstenjakov zakon* o reakcijskem času odzivanja na barve, ki pravi, da se reakcijski časi za posamezne barvne tone gibljejo v obratnem sorazmerju z njihovimi valovnimi dolžinami. Trstenjakovo delo je izredno obsežno. O njegovem delu *Hoja za človekom* (Il cammino dell'uomo) je kot Italijan, ki ne pozna Trstenjaka, (italijanskih prevodov Trstenjakovih knjig je malo) spregovoril pisatelj in režiser Lean-

dro Lucchetti. Trstenjak v tem, po Lucchettijevem mnenju, težkem teološkem razmišljanju razpravlja o človeku, o svobodi človeka, v katerem je vselej iskrica božjega. Kako je Trstenjak rad pomagal vsakomur, je na srečanju povedal gospod Andrej Kosič, ki je Trstenjaka večkrat obiskal. Ker se je veliki slovenski mislec rodil na meji z madžarsko, je dobro poznal problematiko "obmejnih" ljudi, zato seveda tudi nas Slovencev v Italiji. Pozoren je bil do vseh, ki so prihajali k njemu v "neformalno" psihološko ordinacijo za svetovanje in terapevtsko pomoč ljudem v osebnih in družinskih stiskah.

/str. 16
IK

Tino Mamić

DALMATINO

13

Atentat za globoko državo

Le nekaj mesecev po 25. obletnici atentata na politika Ivana Krambergerja je umrl tudi njegov morilec. Uradno. Neuradno je bil morilec nekdo drug, ne pa Peter Rotar, ki se danes boje ukvarja s kmetijstvom v neki obmorski deželi. Po eni verziji. Ki seveda ni edina. V resnici ime morilca v tej politični kriminalki sploh ni tako pomembno. Na dlani je namreč, da je bil atentat povsem v skladu z željami in aktivnostjo tedanje partije. Partije, ki je aprila 1990 na volitvah izgubila oblast. Uradno. Partije, ki je junija 1991 izgubila še svojo državo. Uradno. Partije, ki se z izgubo oblasti ni sprijaznila in je vse moči usmerila v povrnitev oblasti. Partije, ki je v samo dveh letih mlado demokratično državo spremenila v ugrabljeno.

Ugrabitev države

Partija, združba mo-gočnikov iz nekdane komunistične Slovenije, je najprej, le nekaj tednov po končani osamosvojitvi, s svojimi krti tako spodjedla vladno koalicijo Demos, da je razpadla na prafaktorje. To ji je omogočila Pirova zmaga Demosa na prvih volitvah, saj je bil volilni sistem tak, da se je samo tretjina parlamenta volila na poštenih in svobodnih volitvah. Tako so demokrati, namesto da bi dobili dve tretjini parlamenta in pometli s simpatizerji diktature, zmagali le za las. Komunisti pa so z močno opozicijo, mediji in gospodarstveniki blokirali vsa prizadevanja za demokratizacijo in za osamosvojitve. Po uničenju Demosa je nova neuradna tripartitna koalicija komunistov, krto iz Demosa in političnih naivnežev, začela rušiti vladno. Šele po treh poskusih ji je uspelo. Pred glasovanjem je Kramberger organiziral demonstracije v podporo vladi. Prvi demokratični predsednik vlade Lojze Peterle je padel zaradi nove koalicije med komunisti in rušitelji Demosa. To je bila napaka, je kasneje povedal eden rušiteljev Demosa in prve vlade, Janez Janša. Ko je nova prokomunistična koalicija ustoličila Janeza Drnovška, so se vsi začeli pripravljati na nove volitve.

Edina nevarnost za komuniste so volitve

Zdi se, da so se partijski strici iz ozadja na volitve začeli pripravljati kar z - umorom. Ivan Kramberger, nepredvidljiv posebež, bi utegnil prevzeti pomemben delež glasov tako levici kot desni sredini.

Nekdanji rdeči baroni so bili vmešani v več umorov političnih oporečnikov v letih pred osamosvojitvijo. Da bi na enak način odpravili nevarnost, ki se je imenovala Ivan Kramberger, je povsem logično. Tudi domnevni neuspeli poskus atentata, ko naj bi ga poskušali izriniti s ceste, se povsem sklada z udbovsko doktrino. Prometna nesreča je odlična kamuflaža. Naj spomnimo samo na "prometno nesrečo" duhovnika, ki je v Ljubljani tik pred smrtjo obiskal diktatorja Tita. Zgodila se je v tujini nekaj mesecev po diktatorjevi smrti. Danes vemo, da bi se zgodovina brez atentata odvijala drugače. Kramberger bi na volitvah komunistom in Zmaga Jelinciču odvezel nekaj ključnih glasov, zaradi katerih bi tretjo demokratsko vlado sestavili pomladniki, ne pa preoblečeni komunisti.

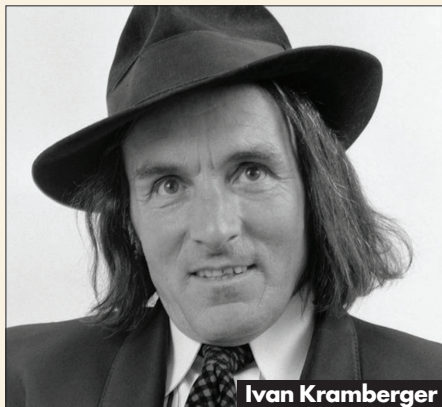
Zarota molka

Seveda ne vemo, kaj se je natančno zgodilo tistega junijskega popoldneva v Jurovskem Dolu. A sumljive okoliščine in pričanja očividcev danes mečejo dolgo senco na sodni proces proti Rotarju. Sicer povprečen državljan ne verjame niti temu, da bi človek z več kot 2,5 promila alkohola v krvi bil sposoben streljati s puško na daljnogled. Kot ostrostrelec. Povsem pijani Rotar naj bi žrtev zadel z razdalje 63 metrov s puško, ki je imela ukrivljeno cev. Puško je nekoč povozil traktor in izvedenci so ugotovili, da je nesla 10 centimetrov proč od namerjene tarče.

Krambergerjeva smrt ostaja zavita v tančico skrivnosti zaradi mnogih nelogičnosti, pa tudi zaradi logičnosti motiva. Akterji in opazovalci so sklenili zaroto molka. Namesto parlamentarne preiskave, ki bi že davno morala zadevati priti do dna, se iskanju resnice izogibajo celo novinarji. Kaj bi bilo bolj preprosto kot vprašati psihologa, strokovnjaka za govorico telesa, da bi ocenil, ali akterji preiskave govorijo resnico.

Čakajoč junaka

V preiskavo umora in sodni proces je bilo vpletenih veliko ljudi. Prvih, ki so sodelovali pri umoru. Drugih, podpornikov politične opcije, ki je naročila umor. Tretjih, ki so izvedeli resnico, a je zaradi različnih vzrokov ne povedo. Prej ali slej bo prišel čas, ko bo eden od njih spregovoril. Kdo bo to, se ne ve. Vemo pa to, da bo to - junak.

Ivan Kramberger

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (23)

V starih časih so naši ljudje živeli skromno, a bili so iznajdljivi in znali so primer- no izkoriščati vse to, kar so imeli in kar jim je narava dajala

na razpolago. Obdelovali so zemljo, redili živino in hodili na lov. Zelo srečni so bili še posebno tisti, ki so živeli ob reki ali jezeru. Doberdobsko jezero je bilo v preteklosti zelo bogato z ribami. Vaščani so radi hodili ribarit, čeprav je bilo že tedaj potrebno imeti uradno dovoljenje in baje so ga v vasi imeli le člani ene družine. Ti so lovili ribe dvakrat, trikrat na teden in jih prodajali sovaščanom: največje ribe so prodali po dražji ceni, za revnejše kmete pa so na koncu ostale le ribice. Tudi drugi mladi vaški fantje so ribarili, čeprav niso imeli dovoljenja. Lovili so manjše ribe "žgardole", kline, ščuke in seveda "vigurje" - jegulje. Pri tem poslu so uporabljali mreže in parangale, ki so ribiške priprave iz plovcev, vrvice in na njih pritrjenih trnkov. Na jezero so se odpravili že v zgodnjih jutranjih urah,

nategnili parangale in potrpežljivo čakali: vedno so ulovili kaj za v ponev. Nekateri so uporabljali tudi "kogol", posebno napravo iz "biek", iz vrbovih vej vezano košaro v obliki lijaka, ki je imela na ožji odprtini pritrjeno mrežico. Lovili pa so tudi z ribiškimi palicami iz bambusa in dolgo ribiško vrstico ("fil di spagna") ter plutovinastim zamaškom namesto plovca, na trnke pa so pritrjevali manjše ribice. Gospodinje so rade imele "vigurje" in iz njih pripravljale "brodet", neke vrste golaž oz. gosto juho. Jegulje iz Doberdobskega jezera pa je bilo potrebno najprej žive zapreti v kletko in jih vsaj tri dni pustiti v čisti vodi v domači štirni, tako da so se "očistile" in niso imele več okusa po blatu z dna jezera. O ribolovu v reki Vipavi pa sta mi pred kratkim pripovedovali naši dragi sosedi Sonja in Vesna, ki sta obujali spomine na mlada, otroška leta, ko so "Vsrajci" - prebivalci spodnjega dela Sovodenj - hodili na Vipavo loviti ribe in školjke. Na domačo reko so bili ljudje vedno zelo navezani: ob njeni strugi so napa- jali živino, prali perilo in zelenjavo, v sušnih obdobjih so vodo nosili v vrčih do vrtov in njiv. Od pomladi do jeseni so se v njenih hladnih vodah radi kopali, lovili ribe, "vigurje" in nabirali podolgovate, črne rečne školjke, ki so jih imenovali "žnjeki", pozimi pa, ko je reka zmrznila, so se po njeni površini radi drsali. Otroci so se vedno igrali ob vodi, starejši pa so jih svarili, naj bodo previdni, saj skriva Vipava veliko nevarnosti. Pripovedovali so jim zgodbo o dvehletnem dečku, "bratu nonota Tonita", ki je v njej utonil, učili so jih, kako je speljana rečna struga, kakšen je tok reke, tako da so ga tudi najmlajši spoz- nali in se lahko varno kopali v njem. Sosedi se spo- minjata, da se je v sedemdesetih letih prejšnjega sto- letja večkrat s kajakom privozil mimo gospod iz Štandreža, ki je imel na zapetjih pritrjene žive vod- ne kače, kot da bi nosil zapestnice. Otrokom jih je razkazoval in jih učil, kako razlikovati navadne kače od nevarnih. Starejši so govorili tudi o nevarnih skri- tih vdolbinah in "bjeznu", kjer je bila voda najglob- ja in so v njej plavale zelo velike ribe. Otroci so zelo radi skakali v vodo, plavalci in tekmovalci v vzdržljivi-

vosti vsak poletni popoldan. V parih so s pomočjo robca lovili majhne ribice, jih doma postavili v vaze in si tako ustvarili akvarij. Vsi fantje, z ribiškimi do- voljenjem ali brez njega, pa so ribarili. Ribiško palico so si sami izdelali, tudi trnke in vabe so si sami pri- pravili - lovili so muhe, deževnike, kobilice, manjše ščurke in nabirali murvice. Včasih so si izposodili sosedovo barko, večkrat pa so veslali na "brijonih", neke vrste splavih, preprostih, navadno iz štirih hlo- dov ali tramov narejenih plovilih. Lovili so na kra- jih, kjer so vedeli, da se zbirajo ribe. "Vsrajci" radi pripovedujejo zgodbe o svojih dogodivščinah ob re- ki. Gospa Draga se spominja, kako je še zelo majhna brez dovoljenja šla na ribarjenje. Nekega dne je v kuhinji, po kosilu, ujela dve debeli muhi. Starši so si tedaj privoščili popoldanski počitek, ona pa si je na skrivaj sposodila bratovo palico in trnek in šla k Vipavi. Muhi je nabodla na trnek, vrgla v vodo in

kmalu ulovila ribo. Sploh ni mogla verjeti svojim očem, ko pa se je zavedela, da bo morala staršem razložiti, kako je na skrivaj sama odšla od doma, je bila takoj v skrbeh. Skoraj zajokala je. Riba se ji je zasmila in misel na to, kako bo mama jezna, jo je mučila. Hvala Bogu se ji je doma ka- men s srca odvalil, saj je ne- pričakovano starši niso ošteli, mama je bila celo vesela, ker

je tako lahko za večerjo pripravila okusen golaž. Tudi sosed Slavko je rad ribaril. Zelo rad je tudi pel. Še posebno, ko se je odpravljaj na lov, je glasno prepe- val, tako da je tudi domača muca Miki vedela, kdaj je namenjen k Vipavi. Muca je nekega dne na skrivaj Slavku sledila in potrpežljivo čakala na plen. Slavko je ulovljene ribe postavljaj v mrežico v vodo in, nič hudega sluteč, nadaljeval svoje delo. Kar v trenutku je Miki ukradla živo ribo iz mreže in bliskovito zbežala. Šla je po stezi domov, čez dvorišče, po lestvi na senik in tam pogostila v senu skrite mladice. Riba pa gotovo niso bile samo za mačke ali v vazico! Gospodinje so rade zrezale kline na kose, jih pomo- kale in ocvrle na olju ali masti. Glavam so dodale strok česna, peteršilj in paradižnikovo mezo in sku- hale golaž, z ostalo masčobo pa so zabelile zelenja- vo. Iz jegulj so tudi v Sovodnjah kuhale "brodet", riže pa so pripravile tudi zelo okusno rižoto.

RAŽOTA Z "VIGURJEM"

Sestavine:

600 g očiščenega "vigurja", 250 g riža, belo vino, pol čebule ali ena šalotka, 1-2 žlici paradižnikove mezge, 2 žlici olja, peteršilj, sol 1 korenje, 1 steblo zelene, košček masla in malo parmezana.

Priprava:

Najprej pripravimo jušno osnovo: v 3/4 litru vode skuhamo na koščke zrezana korenje in zeleno. Jeguljo zrežemo na 4-5 cm velike kose. V kozici pre- pražimo čebulo, da postekleni, dodamo jeguljo in pustimo, da malo porjavi, nato vlijemo vino in počakamo, da alkohol popolnoma izhlapi. Dodamo 1-2 žlici paradižnikove mezge in nekaj jušne osnove. Solimo in kuhamo slabe pol ure pokrito in na niz- kem ognju. Kose jegulje odstranimo in shranimo na toplem: 4 kose pustimo cele, ostale zrežemo na manjše koščke. V omako damo riž in pustimo, da zavre, nato dodamo koščke jegulje in po potrebi še juho. Ko je riž skoraj kuhan dodamo peteršilj. Od- stavimo z ognja in premešamo s koščkom masla in malo parmezana. Ko riž serviramo, dodamo na sre- dino še večji kos jegulje, ki smo ga prej shranili. Bog žegnaj!

Pri Brumatu na Solkanskem polju in drugje ...

Slastna srečanja z goriško rožo

S lana je opravila svoje, čudež fotosinteze, in tudi letos so goriški vrtovi in polja obro- dili žlahtno goriško rožo, žamet- no "rudeče", žive tone in zamol- kle barvne nianse, ki dajejo svoj- ski sijaj edinstveni zelenjavi. Od polovice januarja do sobote, 2. fe-

tina in Denis. Do njihove kmetije pridemo iz Svetogorske ulice, kjer se zavije na levo malo pred nek- danjim solkanskim "blokom".

V prostorni jedilnici so izobešene reprodukcije goriške rože in nev- siljivo posnetek režiserja Erman- na Olmija, ki predaja nagrado Ri-

bruarja, se zvrščajo degustacijski večeri z naslovom *Rosa di Gori- zia... a Tavola*; prav ta goriška roža žlahtni večere od Solkanskega polja, raznih mestnih gostiln pa tudi od Koštabone in vse do Štan- dreža. Spretno kuharske roke obli- kujajo razne izbране, dodelane in tudi preproste jedi na osnovi dra- gocene "surovine",

od priprave omak za testenine do glavnih jedi, od sočnih pri- grizkov in prikuh do tradicionalne "rože" z ocvirki.

Prejšnji konec tedna je bil kulinarčni ve- čer na turistični kmetiji Brumat Carlo "Alle Casermette", ki je Goričanom bolj znana po imenu nekdanje tamkajšnje osmice Bepo. To je bil oče se- danjega gospodarja Carla, ki z ženo Ido Mužič, hčerkama Valen- tino in Carmen, sinovoma Deni- som in Darkom, nadaljuje izro- čilo in še vedno prideluje žlahtno povrtino, ki je postala že simbol goriškega vrtnarstva, na dveh nji- vah na Solkanskem polju. Star- šem pomagata v prvi vrsti Valen-

sit d'Aur g. Brumatu kot predstavi- niku goriških pridelovalcev zna- menite rože. Letošnjo nagrado "Risit d'Aur - zlata cepljenka 2019" pa bo prejel, kot so napo- vedali, briški izredno čislani vino- gradnik Damijan Podveršič, saj je ugledna mednarodna žirija hotela nagraditi s slovitim priznanjem

družine Nonino izjemni zgled av- tohtono opredeljene in svojske srčne kulture, kot je valorizacija briške rebule. Povejmo, da omenjena kmetija Brumat obstaja in vztraja na tej zemlji več kot 200 let in za zani- mivost še, da je gospodar Carlo, za domače Lucio, bratranec Darka Bratine, ki se je rodil le lučaj daleč.

Njuni mami Ivanka in Milka Gor- jan sta bili sestri, obe sta gojili in prodajali zelenjavo, zdaj pa Ivan- kin sin vozi svojo "rožo" v Trst in še dlje. Kot znano, je bil pokojni senator in intelektuallec zelo na- vezan na svoje solkanske kmečke korenine, vedno se je veselil trgat- ve in ostalih kmečkih opravil.

Turistična kmetija Brumat bo po- novila degustacijski večer tudi na- slednjo soboto, 26. januarja: za re- zervacije tel. 0481 532672. Prej- šnjo soboto je bil lepo obiskan večer tudi v gostilni Al Ponte del Calvario v Koštaboni z najmlaj- šim pridelovalcem Fabiom Bru- matom iz Pevme, ki je zastopal

društvo proizvajalcev go- riške rože. Značilni do- mač jedilnik in ostale sla- stne "prvine", ki so ga spremljale, je orisala go- spodinja Miriam Grau- ner. V prvi vrsti goriško rožo, ki jo Brumatovi iz Pevme pridelujejo že štiri generacije in pri čemer ne uporabljajo semen, ampak le lastne cepiče; potem cenjena vina kme- tije La Castellada, ki jih je komentiral gospodar, znani vinar Niko Bensa; in nazadnje še odlične si- re karnijskega rejca San- teja Ruga, ki je ponudil

tudi svoj znameniti "Formadi Frant", enega najboljših italijan- skih sirov.

Jedilnike in večere z goriško rožo se lahko rezervira še v drugih go- riških slovenskih gostilnah, kot Pri Luni (tel. 0481 530374), Ro- senbar (tel. 0481 522700 - večer 24. jan.), Primožič (tel. 0481 82117 - večer 25. jan.), Tur- ri v Štandrežu (tel. 0481 21856 - večer 26. jan.) in še Vecia Gorizia (tel. 0481 32424). Degustacijska ko- sila, ob 12.30, pa bodo v lokalih Moscardino Bi- strot (tel. 0481 1995187 - 27. jan.) in Ca' Di Pieri (tel. 0481 533308 - 3. feb.). Mi- chela in Peter v Rosenbaru (24. jan.) ponujata svoje specialitete v družbi kita- ristke Francesce in Maria, ki bo bral odlomke iz knji-

ge Roberta Covaza *Gorizia capo- volta*, omenjenega pridelovalca Fabia Brumata in števerjanskega vinarja Franca Terpina.

Pobudo prireja društvo Gorizia a Tavola v sodelovanju z Občino Gorica in organizacijo Confcom- mercio. Info: www.facebook. com/goriziaatavola/

Davorin Devetak

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (228)

Lovor (1)

Lovor, (*Laurus nobilis*), je zimzelen grm ali drevo z gladkimi zelenimi listi. Je zelo razširjeno zelišče pri nas in po celotnem Mediteranu, kjer je podnebje bolj milo. Lo- vor vsebuje zelo veliko eteričnega olja, ki se

nahaja tako v plodu kot v listih. Iz antike poznamo lovor kot sveto zelišče, s kate- rim so krasili glave pesnikov, atletov in na splošno zmago- valcev.

Čeprav je lovor kot zelišče zelo poznan, pa so njegove poziti- vne lastnosti na or- ganizem manj poz- nane. Lovor vsebuje veliko vitamina A, B in C. Vitamin A krepi oči, vitamina B in C sta pa v pomoč organiz- mu ob utrujenosti, prehladu in gripi. Čaj iz lovorja pomaga razkužiti prebavni trakt, de- luje proti krčem in odpravlja pline iz čreves- ja. Svetujem pitje ene skodelice čaja na dan. Za pripravo čaja uporabimo en list lo-

vorja na skodelico, pustimo v kropu 2 mi- nuti, ne več. Lovorjev čaj spodbuja znojenje ob vročini in pomaga pomiriti kašel, zato ga pijmo zvečer, preden gremo v posteljo, saj bomo z znojenjem lažje premagali pre- hlad ali gripo.

Hipokrat in Plinj sta v svo- jih zapisih večkrat omen- jala lovor in pozitivne učin- ke tega zelišča na zdravje. Mi- tologija govori o Apolonu, ki je bil zaljubljen v nimfo Dafne; ona pa se ga je bala in bežala

od njega. Zato je Dafne poklicala na pomoč boginjo zemlje Gajo, ki jo je spremenila v lovor; tako je Apolon ni mogel najti. Od ti- stega dne je lovor zaščiteno zelišče od boga sonca.

/ dalje
www.saeka.siNOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev

v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi in inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 22. januarja 2019, ob 13. uri

Preprosto kot некоč (3)

Zgodovina božične Devetice v Rečanski dolini

Zgodovina Devetice al Devetdnice, kot so jo in jo še danes imenujejo v Sloveniji, sega dejansko daleč v preteklost in ima svoje korenine v dobi protireformacije, ko si je katoliška Cerkev prizadevala, da bi ponovno obudila verske obrede in navade pri slovenskih vernikih. V ta namen je uvajala posebne pobožnosti, ena izmed teh je bilo čaščenje "noseče Marije", v latinščini "Mater gravidā". Devetdnice so tedaj obhajali po slovenskih cerkvah in stolnicah. Izginila je v dobi razsvetljenstva, ki jo je namenoma odpravilo, pojavila pa se je spet v 19. stoletju kot izrazit ljudski obred. Iz prejšnjega stoletja so tudi vsa pisana poročila, pričevanja in dokumenti o tej predbožični pobožnosti pri nas. Da so ga verjetno že prej obhajali, lahko samo sklepamo. Izvor imena "Detdnice" ali kot temu ljudskemu obredu pravijo v Benečiji "Devetica" gre najverjetneje iskati v popotovanju sv. Jožefa z nosečo Marijo iz Nazareta v Betlehem. Rimski cesar je namreč ukazal popis prebivalstva, Mati božja, čeprav v blagoslovljenem stanju, je morala daleč na pot. Z Jožefom

sta baje potovala devet dni, toliko, kolikor zdaj traja obred Devetice. Ker je ljudem šlo najbolj do srca dejstvo, da nista nikjer našla prenočišča, nosijo zdaj Marijino podobo po vasi, ljudje pa Sveti družini simbolično odpirajo vrata svojih hiš. Nekateri sicer trdijo, da traja Devetica devet dni, ker je bila Mati božja

potekal v obliki dramskega dogovora. Dekle ali žena, ki je nosila Marijo, je, pojoč, prosila za prenočišče, vrata hiše, ki so jo določili za gostujočo, pa so ostala dolgo zaprta. Domači so s petjem ugovarjali in odganjali sveti par. Na koncu obreda so se vrata vendarle odprla, Marijo so sprejeli v hišo skupaj s procesijo

noseča devet mesecev, vendar je to najmanj verjetna razlaga. Devetdnice so poznali v različnih krajih Gorenjske, Štajerske, Koroške in tudi Primorske; po večini je prihod Marije v hišo

krajanov. Beneška Slovenija je eden redkih predelov, kjer je božična Devetica živa še danes. Kdaj se je pravzaprav začela, bi zelo težko povedali, saj župnik Angelo Cra-

cina (Kračina) v svojem zapisu *Devetica božična v podutanski fari* pravi, da je "ranca Lucija Ošnjak Betacova ta z Ošnjega (Buog se usmili čez nje dušico), ki je umarila sedamdesetletna lieta 1940, je pravla, da - so nosili Marijo po vaseh, že kar je bila moja nona šele otrok..."

Težko je ugotoviti, kako in iz katerih potreb so nastali taki in podobni ljudski obredi, možno je, da tedaj ni bilo veliko duhovnikov, sedež fare je bil v Podutani, vasi so bile raztresene daleč naokrog, prevoznih sredstev pa ni bilo. Verniki so čutili potrebo, da bi častili Boga, slavili zapovedane praznike, se ob pomembnih datumih zbirali po vaseh in skupaj molili. Tako so nastali številni ljudski verski obredi in med njimi devetica božična. Pri tem še danes živem predbožičnem prazničnem obhajanju duhovnik nikoli ni bil prisoten, niti pozneje, ko je v Nediskih dolinah nastalo več župnij in je bilo na razpolago več duhovnikov. Ne vemo točno, kje in kako je Devetica potekala, sklepamo pa lahko, da je imela vsaka vas tak predpraznični obred.

Župnik Angelo Cracina v svojih zapisih pravi, da so "tu v vsaki vasi imeli no staro podobo prežepija, okuole te podobe se zbirajo vasnjani, navadno o sedmi uri zvečer. Molijo rožar an potle z lučicami t' u pest jo uzdignejo in jo nesejo u procesijo, lauretanske litanije pojoč od

hiše do hiše devet noči".

Ko je bila Marija sprejeta v hišo in z njo seveda dolga procesija vaščanov, so se vsi posedli in pred posebej pripravljenim oltarčkom, kamor so položili podobo, molili rožni venec, peli lavretanske litanije ter tiste Marijine in božične pesmi, ki so jih pač poznali. Seveda je bil za hišo, ki je sprejela Marijo, to velik praznik, ki je pomenil veliko čast. Molili so skoraj celo noč ob doma pripravljenih jedeh, če so si jih seveda lahko sploh privoščili. Luči so gorele ob Marijini podobi še ves naslednji dan, ko domači niso smeli delati, ampak je moral vsaj eden izmed njih k maši. Da so dali revežem in da so imeli za goste, so si najrevnejše družine celo pritrgovale pri jedi. Naslednji večer se je Marija s posebnim obredom,

bralo se je namreč "slovo od Marije", posločila od hiše, kjer je prenočila, in spet so jo v sprevodu nesli v naslednjo določeno hišo. Ljudje so Marijino podobo tako spremljali celih devet dni. V zadnji, deveti hiši je nato Marija oziroma štalca s Sveto družino ostala celih štirideset dni, do Svečenice. Verniki so se v tej hiši zbirali in molili vsak večer. Ljudski obred je pomenil tudi priložnost, da so bili ljudje skupaj v zimskih mesecih, ko dela zunaj na poljih ni bilo veliko, obstajala pa je potreba po druženju in seveda molitvi. Zanimivo je, da so v zadnji hiši, v kateri je Marija počakala na Svečenico, molitev vodile po navadi tiste gospodnje, ki so prejšnjih devet večerov odprle svoja domača vrata Mariji. Molitve so po navadi brale ženske, moški pa so skoraj vedno sodelovali in prisostvovali Devetici. Zadnja hiša, tista, ki je Marijo gostila celih štirideset dni, je bila po navadi ena največjih v vasi. Prostora je moralo biti namreč kar precej, da ljudje, ki so vsak večer prihajali molit rožni venec, niso stali zunaj na mrazu. Za en večer se je namreč to še nekako dalo, za celih štirideset dni pa so vaščani namenoma izbrali veliko hišo, z veliko izbo, kjer so se vsi lahko posedli in segreli ob topli peči, preden so začeli molitev.

/ dalje
Suzi Pertot

Smučarska sezona pri nas

Tekmovalne skupine, smučarske šole in promocijske tekme

Smučarska sezona, na najvišji ravni, pa tudi pri nas, je v polnem zamahu. Mor-da nekoliko v zamudi je nedvomno potrebno nekaj povedati o naši smučarji v Italiji. Društva Brdina, Devin in Mladina imajo v skupni režiji pod geslom Skupaj zmoremo tekmovalne mladinske ekipe, ki trenirajo skozi vse leto in zdaj

merijo moči na uradnih deželnih tekmah, najboljši bodo nato, verjamemo, dosegli uvrstitev na vsedržavna tekmovanja po kategorijah. Najboljša slovenska smučarka v Italiji, Katrin Don, članica openskega Smučarskega kluba Brdina, pa letos trenira in nastopa v Sloveniji, ponaša se z visokimi uvrstitvami tudi na mednarodnih tekmah FIS. Tečaji smučarskih šol naših društev – poleg omenjenih je tudi Slovensko planinsko društvo Gorica, občasno pa se pridružujeta še SPDT in Planinska družina Benečije – so na polovici poti, potekajo pa, po raznih smučiščih, po "vikend varianti. 16. in 17. februarja bo tečaje v kraju Forni di Sopra sklenila *Skokica smuča*, ki jo vzpodbuja tudi Združenje slovenskih športnih društev v Italiji oziroma njena panožna smučarska komisija, ki jo vodi Sabina Slavec. Najmlajši bodo imeli tudi letos še Kekca na smučeh, še en že utečen promocijski dogodek. Medtem Primorski smučarski

pokal doživlja že štirinajsto izvedbo (dvanajsto čezmejno), do zdaj so v Forniju izpeljali dve od

sko smučarsko gibanje v Italiji pripelje na bele strmine letno do 1800 ljudi, pri tem ne smemo pozabiti na sodelovanje s šolami, ki so jih angažirali za priljubljene dneve na snegu. Pri tem so bistveni tudi trenerji in učitelji smučanja (usmerja jih organizacija OOOZUS), vsako leto pridobi potrebno licenco več mladih, ki so se kailili v vrstah naših društev.

HC

štirih preizkušenj: prvo je 13. januarja uresničilo kriško Športno društvo Mladina, prejšnjo nedeljo, 20. januarja, pa so tekmovali v priredbi Brdine. Druga februarja bo Miškotov pokal v Cerknem v organizaciji Smučarskega kluba Kalič iz Postojne, devetega marca pa je predvidena še zadnja etapa, vsakoletni Pokal prijateljstva treh dežel v Plođu (Sappada), organizator je Smučarski klub Devin. Sklepno nagajevanje pokala bo v nedeljo, 7. aprila. Udeležba je tudi letos množična, prijavila se je glavni-na društev z obeh strani meje, ki so tradicionalno tvorci projekta. Sredi marca bo nato pričakovano Zamejsko smučarsko prvenstvo, morda najbolj občutena rekreativna tekma, ki združuje otroke, starše in celo nonote, motivira pa prav vse. Sezono pa nato tradicionalno sklenejo pokrajinska prvenstva, že več kot desetletje je goriško skupno čezmejno, tudi pod pokroviteljstvom ZSSDI. Na decembrski predstavitvi koledarja tekem so povedali, da sloven-

BILJE Revija OPZ občine Miren-Kostanjevica "Otroci, pojte z dušo!"

Ni strahu, da bi se v občini Miren-Kostanjevica petje ne ohranilo. V Domu krajanov Negovan Nemec v Biljah je namreč v petek, 18. januarja 2019, v organizaciji Kulturnega društva Stanko Vuk uspešno potekala že šesta revija otroških pevskih zborov občine Miren-Kostanjevica Do Re Mi, na kateri je nastopilo sedem otroških oz. mladinskih zborov. Petje v zboru uči red in disciplino, obenem je to priložnost za sproščujoč oddih, je v uvodnih mislih med drugim dejala Sonja Cijan, predsednica omenjenega društva; tokrat je ona povezovala popoldansko glasbeno prireditev, ki jo je v prejšnji letih koordinirala in vodila Mojca Dolinšek. Da zlasti otroško petje resnično razneži dušo, so na skrbno pripravljenem srečanju

Z 8. strani

V Fokusu: Poklon ...

V rubriki *Literatura* je objavljena novela Tadeje Krečič Sholten *Prvega ne pozabiš nikoli*, ki je bila priporočena za objavo na 46. literarnem natečaju revije Mladika. Pesmi sta za to Mladiko prispevala Vladimir Kos in Pietro Zovatto. Edvard Kovač se v prispevku z naslovom *Nekdo, ki je dihal in prepeval romansko poezijo ter bil hkrati predan Sloveniji* spominja Andreja Capudra; lika in dela Irene Žerjal se v svojem zapisu spominja Nika Čok. V rubriki *Prebrali so za vas* Majda Artač Sturman piše o zadnjem delu Alojza Rebule *Ob pritoku Jangcejkanga*.

V rubriki o umetnosti Mojca

Polona Vauptič piše o klasičističnem slikarju Francu Kavčiču, rojenem v Gorici leta 1775; deloval je v Mantovi, Benetkah in na Dunaju. Tomaž Simčič je avtor članka *o Tržaškem škofijskem arhivu in prvi svetovni vojni*; v njem na kratko predstavi vsebini splošnega in zaupnega fonda arhiva tržaške škofije, na spletni strani Slovenske prosvete pa sta na razpolago še dva seznama z natančnejšim opisom gradiva v tržaškem škofijskem arhivu, ki zadeva prvo svetovno vojno.

O evro kovanci, ki jih od leta 2002 izdaja Vatikanska mestna država, piše Mitja Petaros. V *Novicah Knjižnice Dušana*

Černeta Ivo Jevnikar poroča o večeru v tržaški Palači Gopčević, ki ga je Knjižnica priredila v spomin na pisatelja Rebulo, in o njegovih knjigah, ki jih knjižnica poseduje. V mladinski prilogi *Rast* Urška Petaros v uvodniku piše o svojem pričakovanju Božiča med študijskim bivanjem v Lizboni, Veronika Bordon poroča o uspehih dveh mladinskih goriških zborov na italijanskem državnem tekmovanju v Arezu, Svetlana Breclj se pogovarja z Mojco Petaros, mlado avtorico radijske igre o Cankarju, Veronica Piredda je opravila intervju s psihoterapevko pri Skladu Mitja Čuk Roberto Sulčič, objavljeni so tudi haikuji Jane Tul, ki so prejeli prvo nagrado za poezijo na literarnem natečaju Slovenskega kulturnega kluba za leto 2018.

(zborovodja Minka Markič, klavir Anica Furlan), na koncu pa še Mladinski pevski zbor Kras Opatje selo (*na sliki*; zborovodja Pavel Pahor, klavir Blaž Pahor). Ker se na revijah pogosto tkejo prijateljstva, so organizatorji tokrat povabili v goste Otroški pevski zbor Emil Komel iz Gorice (zborovodja Damijana Čevdek Jug, klavir Eva Dolinšek).

Pred nastopom je pevce, njihove

pedagoge in številne navzoče pozdravil podžupan Zvonko Ferfolja. Petje je prastar način izražanja človekove notranjosti od rojstva do smrti, saj je glas pravo čudo, je dejal. Je način izražanja, pa tudi druženja in socializacije, ki pomaga reševati katere koli spore. Zato je malim pevcem položil na srce: "Otroci, pojte z dušo!"

DD

foto dd

S 1. strani

Pri slovenski stranki ...

Tako kot je tudi pomembno, da smo Slovenci aktivno soudeleženi v krajevnih upravah, torej v Občinah in ustanovah, ki te povezujejo. Od tod naša obramba nekdanjih Pokrajin in svojčas resni pomisleki glede (danes že odpisanih) medobčinskih zvez. Včasih je bilo zelo moderno reči, da je manjšina 'subjekt', in

Foto dd

v ta pojem lahko stlačimo vse, kar je za neko skupnost pomembno: samostojnost, načelnost, suverenost, svoboda, samospoštovanje, ponos, pozitivnost in propozitivnost. Skratka vse, kar nas dela in utemeljuje kot skupnost z dodano vrednostjo, in ne le kot seštevek posameznikov-državljanov. Kot SSK smo za manjšino, ki je subjekt. Vtis imam, da nas sogovorniki tako na Deželi kot v Ljubljani končno le dojemajo kot skupnost, ki ne le da nosi neke pravice, ampak tudi predstavlja neko priložnost. Vse to ni prišlo samo od sebe, temveč je rezultat stalnega dogovarjanja, vztrajanja na stališčih in argumentih, ki niso bili vedno hvaležni. Prej nasprotno. Zato je SSK kot samostojna slovenska stranka vztrajala tudi na stališču in zahtevi, da mora biti izbira slovenskega zastopnika v Rimu v dometu manjšinske skupnosti kot celote, ne pa sad zakulisnih dogovarjanj ožjih vodstev italijanskih vsedržavnih strank. Zato, ker smo mnjenja, da mora slovenski zastopnik ali zastopnica svobodno in

legitimirano nastopati v bran skupnosti kot celote, ne pa strankarskih ali koalicijskih interesov, pa naj bodo še kako plemeniti. Isto naj obvelja za deželni parlament, kjer naj bo slovenski listi, ki naj bo odprta vsem političnim dušam manjšine, omogočeno nastopanje in izvolitev zastopnikov brez zanke vnaprejšnje podpore eni ali drugi stranki-koaliciji. Nekako tako, kakor velja v Sloveniji za Italijane in Madžare. Italijanska ustava je dovolj prožna in po potrebi tudi spremenljiva, da določilo zaščitnega zakona dobi pravi izraz tudi v volilni zakonodaji. Veseli nas, da pri teh zahtevah nismo več osamljeni. Zato je pomembna tudi simbolna obveza, da se Slovencem povrne ves Narodni dom v Filzijevi ulici, ki ga bomo z lahkoto zapolnili z dejavnostmi danes razpršenih društev, organizacij in ustanov ter zraven še novih. Narodni dom v celoti, ne pa nekaj neizkoriščenih sob. Ker nam je bil Narodni dom nasilno in v celoti ukraden, ko smo bili krivi, da smo skupnost in ne le raja pohlevnih državljanov. Strinjam se torej s tistimi, ki ugotavljajo, da so danes okoliščine ugodne, da dosežemo nekaj dolgo zarisanih ciljev. Miro Cerar in Massimiliano Fedriga sta izraz zelo različnih strank in političnih opcij. Kot institucionalna zastopnika dveh skupnosti pa sta našla primeren jezik in besede, ki povezujejo in premoščajo. To se je lahko zgodilo, ne da bi eden ali drugi zatajeval svojih načel in različnih svetovnonazorskih pogledov. Odgovorni in zreli politiki so tega zmožni. Nekako tako si stranka Slovenska skupnost z ambicijo zbirne stranke Slovencev v Italiji prizadeva, da potrpežljivo, postopno in vztrajno dialogira z vsemi strankarskimi, političnimi in institucionalnimi sogovorniki, ki so za to pripravljeni. Cilji izhajajo iz načel in so zato jasni, poti do njih pa večkrat nepredvidljive".

Igor Gabrovec, deželni svetnik in politični tajnik SSK

Z 9. strani

Nova premiera ...

Dolinškova upa, da bo kos temu razigranemu liku. Moža, bolj togega odvetnika, ujetega v patriarhalna pravila, bo odigral Matej Klanjšček, ki se po lanskoletnem premoru vrača na oder z velikim elanom. Bolj oblastno, gospodovalno Corieino mater, ki prikriva svojo radoživost, bosta v alternaciji poosebili Polonca Cijan, ki smo jo lansko leto gledali v natančnem opisu preproste, bolj robate, a srčno dobre kmečke ženske. Rada je sprejela tudi tokratno vlogo, saj se počuti povsem članica štandreške skupine. Njej dodeljeni lik je popolnoma drugačen od lanskega. Priznala je, da se je na začetku "malce iskala", a zdaj je vlogo usvojila in upa, da bo slo. Ker bo morala na operacijo zaradi težav v kolenu, je vlogo gospe Banksove, kot poseben osebnostni iziv, sprejela tudi Gabrijele Vidmar. Prvič se tako spoprijema s pomembnejšo vlogo. Tudi ona

upa, da ji bo podvig uspel. Žlahtni štandreški komedijant Božidar Tabaj - brez njega si ne moremo zamišljati predstave štandreškega dramskega odseka - pa bo zlezal pod kožo Viktorja Velasca, človeka z zavoženim življenjem, a srečnega, ker zna uživati vsak trenutek. Tabaj se je kljub vsem domačim težavam, ki so nastale zaradi hude ženine jesenske prometne nesreče ali prav zaradi tega, da bi omilil bolečino, zagnano lotil tudi te vloge. Igralsko zasedbo dopolnjuje Egon Cijan kot telefonski monter. Kako bo vse skupaj steklo, bodo gledalci izvedeli ob ogledu predstave. **Premiera bo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v soboto, 26. januarja 2019, ob 20. uri. Prva ponovitev pa bo prav tam v nedeljo, 27. januarja, ob 17. uri.** Hkrati po to zadnja abonmajska predstava Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin *Štandrež 2018*.

TRST Znana galerija je prešla v slovenske roke

Umetnik Livio Možina spet preseneča

Od četrтка, 17. januarja, do petka, 1. februarja 2019, v središču Trsta razstavlja umetnik Livio Možina.

To je prva letošnja razstava, ki jo gosti znana galerija Rettori Tribbio, to je menda druga najstarejša galerija v Italiji. Gallerio dei Rettori je ustanovil že maja leta 1959 tržaški pesnik in pisatelj Carolo Cergoly (1908 - 1987), v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so jo prevzeli člani družine Dercar (letos bo galerija praznovala šestdesetletnico nepretrganega delovanja) in od tedaj dalje je delovala z imenom Galleria Rettori Tribbio 2. Lanskega aprila je preminil Eligio Dercar (rojen sicer leta 1929 v Savonijah, a škedenjskih korenin), ki je galerijo izredno uspešno vodil do smrti, saj je bil skozi celo življenje povezan z umetnostjo in je tudi večkrat odkrival mlade likovne talente ter skrbel za njihovo uveljavitev. Galerija je bila uradno v lasti njegove hčerke, Alessandre Dercar, pri vodenju pa ji je pomagal mož Fabio Zorzet. Od letošnjega leta dalje pa je zgodovinsko galerijo prevzel naš rojak Livio Možina. Mesto Trst ima izredno tradicijo umetnostnih galerij, še posebno ob koncu prejšnjega stoletja jih je delovalo izjemno veliko število, tako da so imeli umetniki najrazličnejših slogov veliko priložnosti za razstave. Menda pa je prvič, da je Slovenec lastnik galerije v Trstu. Mojster Možina je sprejel izziv, kar nas ne povsem prese- neča, saj je v celi svoji umetniški karieri sodeloval z galerijo Rettori Tribbio (razstavlja že od leta 1971) in od leta 2009 prireja v njenih prostorih tudi zelo prilju-

bljen slikarski tečaj. Možinov "Atelje" je postal prava slikarska šola, v kateri se učijo osebe različnih starosti in različnega sta-

nu, od mladine do bolj zrelih oseb, ki jim je slikarska umetnost všeč in želijo izpopolnjevati svoje znanje, mojster pa svojo spretnost in izkušnje rad deli z drugimi. S prevzetjem galerije ima torej možnost, da nadaljuje svojo slikarsko šolo, obenem pa bodo imeli boljši tečajniki (ob skupinskih razstavah) tudi priložnost za samostojne razstave svojih del. Livio Možina je kot umetnik izredno cenjen in poznan, slika v čisto posebnem stilu, njegova olja uvrščajo v stil nadrealizma, kajti njegova umetniška dela zelo natančno predstavljajo resničnost. Slike se zdijo na prvi pogled, kot bi bile fotografije. Razstava je retrospektivna, saj je razstavljenih več kot dvajset slik, večinoma iz sedemdesetih in osemdesetih let prejšnjega stoletja (čeprav visi tudi slika z zadnje razstave, ki jo je imel Možina leta 2016 v Trstu), izredno dobro je izbran naslov razstave "Prava narava" Livio Možine (La "vera natura" di Livio Možina). Na stenah visi izbor skoraj pol stoletja

umetniškega ustvarjanja, vse slike so v tehniki olja, prve še na platnu, večina pa na leseni podlagi, saj tako uspe mojstru do potankosti izrisati vsako malenkost, ki jo želi predstaviti. Kraške pejsaže, ti-

hožitja, sončni zatoni (na Krasu in tudi ob obali), trenutki vsakdanjega življenja v naravi, vse to uspeva umetniku, da poetično prelije na sliko in izredno optimistično izriše in upodablja. Vsekakor vsakemu, ki se zanima za lepo umetnost, svetujemo, da si

razstavo ogleda, saj je z besedami težko opisati in izraziti čustva, ki se porajajo ob obisku razstave. Možinova olja si lahko ogledamo vsak dan od 10.00 do 12.00 in od 17.00 do 19.30, ob petkih le zjutraj, ob nedeljah od 10.00 do 12.00, ob ponedeljkih pa je galerija zaprta (saj imajo gojenci slikarski tečaj). Kdor se zanima za slikarsko šolo, pa se lahko zgleda v galeriji Rettori Tribbio ob ponedeljkih zjutraj od 10.00 do 12.00, popoldne pa v dveh izmenah od 15.30 do 17.30 in od 17.45 do 19.45, ob petkih pa je tečaj le v popoldanskih urah od 15.00 do 17.00 in od 17.30 do 19.30.

Galerija Rettori Tribbio, ki stoji v središču Trsta ob starem mestnem jedru, na trgu Piazza Vecchia 6 (za Velikim trgom, skoraj nasproti cerkvice Rožnenske Matere Božje), bo z novim upraviteljem, mojstrom Liviom Možino, nadaljevala svoje poslanstvo, da bi uveljavljala dobro likovno umetnost in širila sporočila, ki nam jih likovni umetniki posredujejo na svoj očarljivi način.

Mitja Petaros

S 13. strani

Osvetlitev velike ...

Za vsakega je imel primerno besedo. Dr. Marilka Koršič, ki se je udeležila večera v knjižnici, se je navezala na Trstenjakovo teorijo o barvah, kako barve vplivajo na človekovo počutje. Ta teorija je izredno aktualna tudi danes, ko izvajajo kromoterapijo. Koršičeva je spomnila, da je v polovici 60. in 70. let SKAD, Slovensko katoliško akademsko društvo, ki je imelo sedež v stavbi blizu Katoliškega doma, prirejalo strokovna predavanja. Na njih je bila spodnja dvorana Katoliškega doma zmeraj polna. Med predavatelji je bil tudi dr. Anton Trstenjak, čigar slog je klen, jednat, morda je

prav zaradi tega prevajanje njegovih knjig bolj težavno. Pisal pa je tudi poljudnoznanstvene knjige, ki so razumljive vsem. Tudi glede tematike asimilacije, je dejala Cerkveničeva, so njegove misli zelo aktualne. Pravi npr., da je potrebna prevzgoja manjšine in večine. Srečanje v goriški knjižnici, ki se ga je, resnici na ljubo, udeležila le pičla peščica ljudi, je dalo spodbudo za ponovno branje oz. odkrivanje obširnega Trstenjakovega dela. Cerkveničeva je opozorila, da bo drugo srečanje o Antonu Trstenjaku 30. januarja v kavarni San Marco v Trstu ob 18. uri.

Veliko priznanje

Čukov Prah založbe Mladika roman meseca

Veliko priznanje za tržaškega ustvarjalca Marija Čuka in založbo Mladika. V prvem preddverju pred vstopom v Gallusovo dvorano v ljubljanskem Cankarjevem domu je velik pano, na katerem je zapisana kritiška misel vodilnega presojevalca sodobne slovenske proze Mateja Bogataja z naslovom Svoboda res je zlata, ki je na ogled in ponujena v branje tisočem obiskovalcem te osrednje kulturne strukture slovenskega naroda. Bogataj je za najboljše prozno delo meseca januarja izbral roman Prah, ki je oktobra lani izšel pri Mladiki in je takoj opozoril nase s svojo vsebino, slogovno in jezikovno izpoljenostjo ter tematiko, ki se dotika poti slovenske narodne skupnosti v Italiji po drugi svetovni vojni, a tudi občutljivih in ne vedno razumljivih prepletanj med matico in tako imenovanim zamejstvom. Bogataj Čukovo umetniško in pripovedno izhodišče primerja predvsem z ustvarjalnostjo Florijana Lipuša in Petra Handkeja, kar je po svoji zanimivosti in spodbudnosti. Dogodek v Cankarjevem domu je referenčna predstavitev proznih dosežkov v referenčni kulturni ustanovi. Kritiške zapise za zelo širok spekter ljudi so uvedli leta 2013, da bi bilo čim več obiskovalcev seznanjenih z vrhunci sodobne književnosti, saj Bogataj obdelava v Kritikovem očesu za Cankarjev dom letno le deset del. Roman Prah je med temi in potrjuje svojo veliko odmevnost v slovenskem prostoru in v medijih, ki mu namenjajo ustrezno pozornost.

Veseljaki so zapeli varovancem v domu za ostarele v Trziču

Toplina božičnih pesmi sega globoko v dušo in jasni pogled

Človek živi v nenehnem iskanju topline, bližine, sprejemanja in ljubezni. Ti občutki postanejo toliko pomembnejši v božičnem času, ko svet, oslepljen od zunanjega blišča, včasih pomakne v ozadje ali

gentke Lucije Lavrenčič vsako pesem spremljali na različna ritmična in melodična glasbila. Tako sta na flavto zaigrali Jasna Brecelj in Andreja Bensa iz razreda Iris Risehari na Glasbeni matici, na violino pa Blaž Terpin s šole

celo prezre osamljenost ljudi, tako da občutek samote v le-teh še bolj potone v njihovo dušo. In dovolj je le malo, da se tudi v njihovih očeh vžge iskrice upanja in tolažbe. Prav zaradi tega pri otroškem pevskem zboru Veseljaki iz Dobreboba organiziramo vsako leto božični koncert v domu ostarelih v Ronkah. Tudi letos smo se odpravili v sredo, 16. januarja, da bi že s svojo prisotnostjo razveselili tamkajšnje varovance. Pripravili smo program slovenskih, italijanskih in tujih bolj ali manj poznanih božičnih motivov. Otroci so pod taktirko diri-

gentke Lucije Lavrenčič vsako pesem spremljali na različna ritmična in melodična glasbila. Tako sta na flavto zaigrali Jasna Brecelj in Andreja Bensa iz razreda Iris Risehari na Glasbeni matici, na violino pa Blaž Terpin s šole Emil Komel pod mentorstvom Mojce Križnič. Poslušalci so se najbolj veselili poskočnih, ritmičnih pesmi, saj z leti starejši človek postane kot otrok... in otrokom so všeč vesele in ritmične pesmi. Skupaj z nami so zapeli, zaploskali, nekateri se celo zavrteli, tace smo morali programu dodati še venček njim priljubljenim motivov. Res enkratno vzdušje, ko se zavedaš, da si svojo energijo in radoživost posredoval nekomu drugemu, mu tako polepšal dan, večer, mogoče cel teden... Postal si srečen, ker si nekoga osrečil. In vsak dan lahko koga osrečimo, dovolj je, da na ljudi gledamo s preprostimi, otroškimi očmi, ki vidijo v globino, sežejo v dušo. Zato smo pri otroškem zboru odločili, da bomo podobne dobrotelne večere organizirali večkrat letno in se tako obojestransko notranje bogatili.